

BIKUBEN

DANSK SPARE- SAMT BØRNE- OG ALDERDOMS-
FORSØRGELSESFØRENING

1857—1907

KØBENHAVN

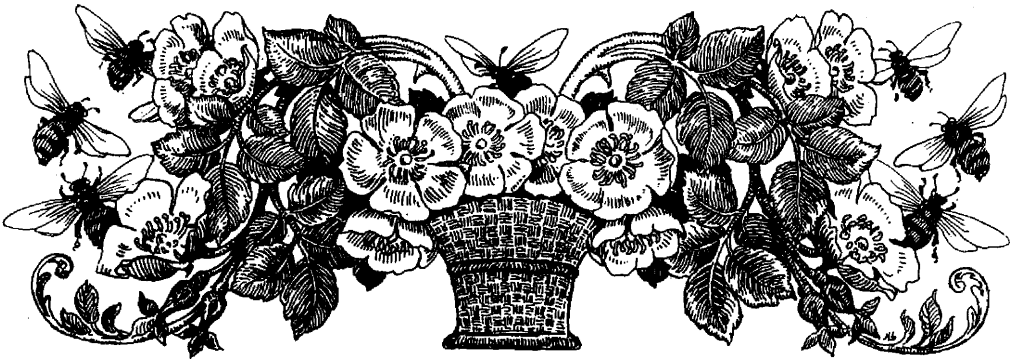
MARTIUS TRUESENS BOGTRYKKERI

1907

Nærværende Skrift er udarbejdet
af Professor HARALD WESTERGAARD, delvis paa Grundlag af Optegnelser
af Bikubens fhv. administrerende Direktør,
Etatsraad F. GRAM og af Kommunalæge W. THOMSEN.

INDHOLD

	Side
BIKUBENS TILBLIVELSE	9
BIKUBENS FØRSTE TI AAR.	19
PRÆMIESYSTEMETS HISTORIE	31
KAMPAARENE	35
ARBEJDSAARENE SIDEN 1885	50
BIKUBENS FORSØRGELSESKASSER	67
BØRNEFORSØRGELSESKASSE	75
ALDERDOMSFORSØRGELSESKASSEN	82
BIKUBENS FORVALTNINGSAFDELING	97
BIKUBENS BESTYRELSE	100

BIKUBENS TILBLIVELSE

EFTER mange Overvejelser og grundige forberedende Arbejder mødtes en lille Kreds af dygtige og ansete Mænd den 3. Marts 1857 i »Dampkøkkenet«s Spisesal i Regnegade og enedes om at stifte »Bikuben, dansk Spare- og Præmie- samt Børne- og Alderdoms-Forsørgelses-Forening«. Det var Hensigten derved at skabe et Institut, der kunde støtte de ubemidlede i deres Selvhjælpsbestræbelser ved at give dem let Adgang til at opspare Smaasummer og opmuntre dem til at tænke paa Alderdommen, og paa de opvoxende Børns Fremtid. Nogle Maaneder senere begyndte »Bikuben« sin Virksomhed i et beskedent Kontorlokale i Silkegade.

Det København, der dengang var Danmarks Hovedstad, og blandt hvis Befolkning det nystiftede Institut først og fremmest skulde virke, var en hel anden By end den moderne Storstad, vi nu kende under dette Navn. Det var en By, der i mangfoldige Retninger endnu havde det fra Fædrene overlevede Præg. Siden de ulykkelige Begivenheder i Begyndelsen af Aarhundredet havde der hvilet et stærkt Tryk over Byen; vel var Folkemængden lidt efter lidt gaaet i Vejret, men endnu i 1850 havde Staden dog kun 130,000 Mennesker, der levede væsentlig under de samme ydre Betingelser som deres Forfædre, indestængte af de samme Volde og med de samme tarvelige Livsvilkaar. En moderne Københavner, der er forvænnet med elektrisk Lys, de pragtfuldt oplyste Butiker, Sporvognene og alle de andre Udslag af Storstadsliv i vore Dage, vilde sikkert

befinde sig næsten lige saa ilde ved at blive hensat til Datidens København som Justitsraaden i H. C. Andersens Æventyr, der blev sat tilbage til Kong Hans's Tider. Han vilde næppe føle sig tilfreds med den sparsomme Belysning med Tranlygter, saaledes som den havde været brugt siden 1683, og endnu mindre vilde han synes om de aabne Rendestene, der førte Spildevandet fra de tæt beboede Huse ud i Havnen og Kanalerne, eller de slimede Trærender, der bragte Drikkevandet ind til Vandpostene i Gaderne eller Gaardspladserne. Allermindst vilde han føle sig tilpas, naar der nærmede sig en Epidemi, som da Koleraen holdt sit Indtog i 1853 og gjorde et let Bytte i en Befolkning, der var saagodtsom værgeløs mod saadanne Fjender.

Og det økonomiske Liv, der rørte sig indenfor Københavns Volde, var da ogsaa tarveligt nok, set med Nutidens Øjne. Efter den glimrende Handelsperiodes Ophør i Begyndelsen af Aarhundredet var Handelen for en stor Del kommen i tyske Købmænds Hænder; baade i Provinserne og i Hovedstaden var de Handlende i høj Grad afhængige af Hamborg. Endnu i Halvtredserne var Københavns Handelsflaade langt mindre end i Aarhundredets Begyndelse; først i 1872 havde den forvundet det Knæk, den havde faaet under Krigen i 1807.

Og dog vilde en moderne Københavner, der blev hensat i hin Tid, ved nærmere lagttagelse finde, at Udgangspunktet for vore Dages rige Udvikling i mangfoldige Henseender netop ligger i Halvtredserne, og at der var begyndt en Travlhed, der gjorde disse Aar til et af de interessanteste Tidsrum af Danmarks Historie. Han vilde have set, hvorledes det frie Forfatningsliv banede Vejen for en kraftig Virksomhed paa alle Omraader, hvor langsomt og trevent det økonomiske Liv nu ogsaa syntes at pulsere. Det vil være nok at pege paa nogle faa Begivenheder, som indtraf i disse Aar.

En Begivenhed, som fik afgørende Betydning for Københavns Befolkning, var saaledes Loven af 6. Januar 1852, der fastsatte en ny »Demarkationslinie« om Fæstningsværkerne, hvorved en meget stor Strækning blev lagt aaben for Bebyggelse. I lang Tid havde Demarkationslinien været helt ude ved Jagtvej og Falkoneralleen, nu flyttedes den ind til Søerne. Derved fik Københavns Befolkning fri Adgang til at bo paa »Broerne«, og en kraftig Byggevirksomhed kunde begynde. Desuden solgtes i Midten af Halvtredserne et Terræn i Nyboder, og Gammelholmskvarteret opstod i Henhold til Lov af 15. April 1859. Symbolet paa, at de gamle Skranker var faldne, var Nedrivelsen af »Portene«, der i saa

væsentlig Grad havde hæmmet Færdselen. Nørreport blev nedrevet i 1856, i de følgende Aar forsvandt Vesterport, Østerport og Amagerport. Ved alt dette skaffedes der Luft for den voxende Befolkning. I de 10 Aar fra 1850 til 1860 voxede Københavns Folkemængde næsten ligesaa stærkt som i de foregaaende 50 Aar.

Byen gjorde nu ogsaa Tilløb til at faa mere tidssvarende hygiejniske Forhold. Vandværket blev indrettet og taget i Brug i 1860, samtidig tog man fat paa Bygning af Kloaker, der skulde afløse Rendestenene. Og Haand i Haand med disse hygiejniske Fremskridt gik Overgangen til moderne Belysning: den 4. December 1857 tændtes Gaslygterne første Gang.

Vidnesbyrdet om den ny Tids Frembrud haves ogsaa i *Omsætningslivet*. Loven af 20. Juni 1850 muliggjorde Oprettelsen af Kreditforeninger, en Institution, der efterhaanden er kommen til at spille en ejendommelig fremtrædende Rolle i vort Land. Allerede i det følgende Aar oprettedes i Henhold til denne Lov Kreditforeningen af Landejendomsbesiddere i Nørrejylland samt Østifternes Kreditforening. Nationalbanken fik en livlig Konkurrent i Privatbanken, der stiftedes i 1857. Hidtil havde Nationalbanken været saa godt som det eneste Bankinstitut, fra regnet de private Bankfirmaer, der udfyldte et virkeligt Savn i hine Tiders Omsætningsliv. Først i 1846 var Fyns Stifts Diskontokasse bleven stiftet; men i Aarene 1854—57 saa ikke mindre end 13 Provinsbanker Lyset, desuden stiftedes Københavns private Laanbank (1854).

I Halvtredserne begynder ogsaa *Sparekassevæsenet* at slaa Rod i Befolkningen. I dette Tidsrum oprettedes rundt om i Kongeriget 22 Sparekasser, hvorved Antallet voxede fra 35 til 57, og Sparekassebeholdningen steg til det Tredobbelte, fra 15 Mill. Kr. i 1850 til 49 Mill. ti Aar senere. København syntes ganske vist at holde sig tilbage. I mange Aar var Sparekassen for København og Omegn (1820) den eneste, først i 1856 kom den sjællandske Bondestands Sparekasse til, der jo dog ifølge sin Natur pegede udad mod Landet, og da »Bikuben« oprettedes i 1857, var der altsaa et tomt Rum at udfylde.

Et Vidnesbyrd om, at noget af Verdenslivet begyndte at røre sig i København i Løbet af Halvtredserne, har man i *Krisen* 1857. I tidligere Tider blev Hovedstaden kun paa anden Haand berørt af Kriserne. Den store Krise i 1847 havde den for København heldige Virkning at knække en Del Hamborgerhuse, der handlede paa Danmark, hvorved den danske Handelsstands Emancipation lettedes; men den mærkedes ikke direkte af

Handelsstanden saaledes som Krisen i 1857. Denne Farsot brød ud i August Maaned i Nordamerika, naaede derfra England, hvorfra den atter bredte sig over Tyskland, indtil den i November 1857 kom til København, hvor den bragte adskillige Handlende til Fald. Antallet af Fallitter i Slutningen af dette Aar og Begyndelsen af det næste var vistnok omtrent 100, et under Datidens smaa Forhold ret imponerende Tal. Virkningen af Krisen sporedes da ogsaa paa anden Maade i Erhvervslivet, indtil der atter indtraf sunde og rolige Forhold, og den økonomiske Udvikling paa ny kunde tage Fart.

Det var i dette lille Samfund med dets Begyndelser og Nydannelser, at det nye Institut skulde virke, som med et lykkelig valgt Navn skulde hedde »Bikuben«. Og ligesom dette Samfund siden dengang har faaet en Væxt, som man ikke kunde have nogen Anelse om, idet Danmarks Hovedstad er bleven til en Storby med alle en saadan Bys Lys- og Skyggesider, og Landet selv er hørt op at være »et fattigt Land«, om end i Omfang mindre end dengang, saaledes har ogsaa den lille Begyndelse, der blev gjort hin Martsdag for 50 Aar siden, ført til en rig Virksomhed for »Bikuben«, om end ikke uden Kampe og Vanskeligheder af forskellig Art.

Hvad der bevægede Stifterne, var først og fremmest Ønsket om at gavne Samfundet. De vilde hjælpe den arbejdende Klasse til at øve Selvhjælp og skaffe den Adgang til at opsamle sine faa Spareskillinger. Ogsaa for Arbejderklassen betyder disse Aar en Gennembrudstid. Den gamle Laugsforfatning skulde skrinlægges, og Næringsfriheden indføres, Friheden skulde modne og hærde Kræfterne, udvikle Evnerne og Lysten til at arbejde, Haandværk og Industri skulde ikke mere ligge i Fortidens Svøb, nu gjaldt det at tage fat med nye Kræfter og frisk Initiativ. Derfor maatte en Forening som »Bikuben« være paa sin Plads, der tog Sigte paa alle disse fri Rørelser. Det var smaat nok bevendt med Arbejderklassens Kaar, det faar man allerede et levende Indtryk af ved at undersøge Datidens Boligforhold. En Opgørelse for 1855 viste, at hver tolvte Københavner boede i Kælderlejlighed, ja i Strandkvarteret var endog en Sjettedel af Befolkningen henvist til at bo i Kældere. Hvor Forholdene i denne Henseende stillede sig bedre, var det ofte til Gengæld saa mange flere, der boede i Sidehuse og Baghuse. Enkelte Steder var Overfyldningen med Mennesker helt uhyggelig, som i Peder Madsens Gang og Pistolstræde, i lille Brøndstræde og Klerkegade. Disse Forhold begyndte at tiltrække sig Menne-

skevenners Opmærksomhed. I Ugeskrift for Læger gav Dr. ENGELSTED, (der senere kom ind i »Bikuben«s Repræsentantskab) i 1855 en i al sin Simpelhed gribende Skildring af Nødstilstanden i Klerkegade, hvor næsten tusinde Mennesker var sammenpakkede paa 5900 Kvadratalen. Saadanne Forhold maatte gøre det vanskeligt nok for de fattige at hærde sig til Kampen for Tilværelsen under de nye Former for Erhvervslivet.

Denne varme Følelse for de smaa i Samfundet kommer paa en smuk Maade frem hos flere af Stifterne. Allerede i 1855 havde daværende cand. phil. BERNHARD FRIEHLING, der endnu lever som Direktør i Landmandsbanken, Søn af den bekendte Glasværksbestyrer B. F., i en Alder af 30 Aar udgivet et lille, omhyggeligt udarbejdet Skrift: »Forslag til en Forsørgelsesanstalt for Alderdommen«, Kbhv. 1855, som fik en væsentlig Indflydelse paa »Bikuben«s Alderdomsforsørgelseskasse. Han skildrer heri med Varme den Usikkerhed, Arbejderne paa hans Tid levede under: »Mod Sygdom og Uheld, mod Arbejdsløshed som mod Uformuenhed til at arbejde, mod enhversomhelst Ulykke, den være selvforskyldt eller ikke, stiller det moderne Samfund det samme Lægemiddel: gaa til Fattigvæsenet«. Det er ud fra denne Betragtning, at han foreslaar oprettet en Forsørgelsesanstalt for Alderdommen, især med Hensyn til den arbejdende Klasse. Ogsaa ADOLPH STEEN haabede ved det nye Institut at gavne de arbejdende Klasser. Selve det Sted, der blev knyttet til »Bikuben«s Tilblivelseshistorie, Dampkøkkenet i Regnegade, var et Vidnesbyrd om den Aand, der raadede blandt Stifterne. Det var Ønsket om at skaffe Samfundets brede Lag Adgang til at faa god og billig Mad, der førte HELLMANN til Oprettelse af Aktieselskabet »Dampkøkkenet«, hvor Maden skulde tilberedes ved Hjælp af overhedede Vanddampe. Tanken om paa denne Maade at tilvejebringe billig Føde blev iøvrigt som bekendt hurtig opgivet igen; Dampkøkkenernes Tid var snart forbi, og det lykkedes heller ikke Hellmann at holde sit Selskab i Live mere end nogle faa Aar.

Blandt Stifterne møder man som anført en Række af Datidens ansete Mænd, Mænd der gjorde sig fortjente paa forskellig Maade i Videnskab, Handel og Industri og blandt hvilke flere under det ny Forfatningsliv kom til at staa som Folkets valgte Tillidsmænd.

I første Linie skal i denne Sammenhæng anføres THORVALD JULIUS HELLMANN, født i København 11. August 1815. Han havde i sin Barn- og Ungdom levet i smaa Kaar, havde derfor maattet opgive sine Ønsker om at komme til at studere og maatte kæmpe sig frem, saa godt det

lod sig gøre. Fra en lille Plads ved »Berlingske Tidende«s Avertissementskontor rykkede han op til at forestaa »Fædrelandet«s Expedition; senere møde vi ham som Bogholder ved det »forenede Enkeunderstøttelses- og Brudegaveselskab«, og som Regnskabsfører ved Københavns Garnison og Feltintendanturen, og samtidig ser man ham ivrig paafærde i Industrieforeningen, der i Aarenes Løb gav ham en Mængde praktiske Hverv. Om den Rolle, han spillede i denne Forening, vidner det tilstrækkeligt, at det var ham, hvem det tilfaldt at holde Indvielsestalen i Foreningens nye Hjem ved Holmens Kanal, da dette i 1856 skulde tages i Brug. Men først da »Bikuben« var bleven stiftet, havde Hellmann fundet sin egentlige Livsgerning. Med Iver og Kraft deltog han i de forberedende Arbejder, og med samme Energi røgtede han senere i mange Aar sin Stilling som administrerende Direktør under de skiftende Forhold, som Tiden bragte med sig, indtil endelig Sygdom knækkede ham og tvang ham til Uvirksomhed i det sidste Aars-tid af hans Liv. Foruden ved sin Virksomhed i »Bikuben« fik Hellmann ogsaa Brug for sin Arbejdskraft og Virkelyst i sin Egenskab af Borgerrepræsentant 1863—73, og det var ham, der først og fremmest har Æren for Oprettelsen af Foreningen »Fremtiden« (1865), hvis Formaal det var at hjælpe Kunstnere, Forfattere og Videnskabsmænd til ved »Produktet af deres vante Virksomhed«, at erhverve en Støtte i en fremrykket Alder, og som snart under hans Ledelse voxede op til en betydningsfuld Institution.

Ved Siden af Hellmann indtager Professor ADOLPH STEEN en fremragende Plads blandt »Bikuben«s Stiftere. Steen var omtrent jævnaldrende med Hellmann (f. 7. Okt. 1816) og stod, da Forhandlingerne om »Bikuben«s Stiftelse begyndte, som den ansete Lærer i Mathematik ved den polytek-niske Lærestanstalt og den militære Højskole. Han var tillige et fremragende Medlem af Rigsdagen, idet han valgtes til Medlem af Folkethinget i Dec. 1854, hvor han ganske naturlig kom til at spille en Rolle som Medlem af Finansudvalget, i nogle Samlinger som Ordfører derfor.

Steen udførte sin Lærergerning med overordentlig Dygtighed. Han kunde optræde med Barskhed og Hæftighed overfor sine Elever og Examinander, men de, som kom i nærmere Berøring med ham, erfarede snart, at der bag den barske Form slog et overordentlig varmt Hjerte; han var hjælpsom og deltagende og fulgte sine Disciple med uskrømtet Interesse. Djærv og slagfærdig, som han var, med betydeligt Herredømme over Formen, var han en farlig Modstander for hvem, der fik ham imod sig i

TH. J. HELLMANN

en Debat, hvad enten han nu angreb Rasmus Nielsen for hans mathematiske Digressioner fra Filosofien, eller han kæmpede med sine Fagfæller; men han var aldrig uforsonlig; mere end en af dem, han har brudt en Lanse med, kunde senere staa sammen med ham i hjerteligt Samarbejde. Og den samme Mand, der om Formiddagen, med aldrig svigtende Pligtfølelse, underviste Polyteknikere og Matematikere i de tørre Formler, kunde om Aftenen med Lune overtage en Rolle i en Studenterkomedie, som naar han gentagne Gange, endnu som ældre Mand, udførte Kobbersmedens Rolle i »Genboerne«.

ABRAHAM WESSELY

Med sin store Virkelyst og sin varme Interesse for Samfundets Vel maatte Steen være fortrinlig skikket til at tage Del i det forberedende Arbejde ved »Bikuben«s Stiftelse. Man mærker hans Stil paa adskillige Punkter i de Tryksager, der efterhaanden kom frem, og Forarbejderne bære karakteristiske Vidnesbyrd om ham, som naar han i en Randbemærkning til et overflødigt Udtryk i et Lovudkast udbryder: »Floskler bør ingensteds taales«. I Kampaarene var han den selvskrevne Ordfører for Direktionen. Med usvækket Kraft røgtede han sin Lærergerning og sine andre Hverv, indtil han temmelig uventet ramtes af en

Sygdom, der hurtig gjorde Ende paa hans Liv den 10. September 1886.

En ejendommelig og interessant Skikkelse var ogsaa Dispacheur ABRAHAM WESSELY (1800—75), der ligesom Steen og Hellmann indtraadte i »Bikuben«s Direktion. Ligesom Hellmann var han af jødisk Slægt; han tog i 1824 juridisk Examen og blev i 1831 Dispacheur i København. Som Medlem af Landstinget i en Række af Aar udfoldede han en betydelig Virksomhed, idet hans stærkt frisindede Anskuelser jævnlig gjorde sig gældende. Han var Medstifter af flere Pengeinstituter, saaledes Østifternes Kreditforening og Københavns private Laanebank. Som Direktør i »Bikuben« virkede han kun nogle faa Aar; da hans egne Forretninger lagde stærkt Beslag paa hans Tid, trak han sig allerede i Slutningen af Aaret 1860 tilbage fra sin Stilling i »Bikuben«.

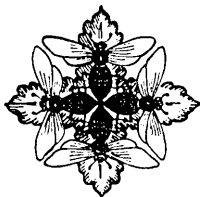
Blandt »Bikuben«s Stiflere kan nævnes en Mand som Dr. BALLIN (1802—66), der var fordelagtig bekendt for sin Virksomhed under Kolera-epidemien 1853 og i det hele taget stærkt interesseret i sociale og nationale Formaal. Højesteretsadvokat LIEBE (1820—1900) var allerede dengang en højt anset Jurist, navnlig efter at han (1855) havde været Defensor i Rigsretssagen mod det Ørstedske Ministerium, og hans Medvirken ved Udarbejdelsen af »Bikuben«s Love var af stor Betydning. Endvidere var der flere dygtige Industridrivende: Filefabrikant NAYLOR (1812—59), der ligesom Hellmann var særlig virksom i Industriforeningen, hvor disse to Mænd vel ere komne i Berøring med hinanden, Sømfabrikant RAMES (1809—69), og endelig Papirfabrikant CHR. DREWSEN, der døde i en Alder af henved 97 Aar i Aaret 1896, bekendt som ivrig Entomolog. Hans Svoger, Kaptajn S. N. BEUTNER (1794—1880), havde ligeledes været Industridrivende en Del Aar; han var Medlem af Landstinget 1851—59. Handelsstanden var repræsenteret af Grosserer C. A. BROBERG (1811—86), en af de dygtigste Handelsmænd, som Datiden ejede, en af dem, hvis Navn altid nævnedes, naar der var noget nyt paafærde i Omsætningslivet, saaledes ikke mindst som Medstifter af Privatbanken. Endvidere kan som Handelsstandens Repræsentant nævnes J. C. BONDROP (død 1880), Indehaver af en i sin Tid bekendt Urtekræmmerforretning. Af andre Mænd kan nævnes Skolebestyrer MELCHIOR (1806—83), der ledede den bekendte Borgerskole paa Nørregade, og Provst PRAM GAD (1801—77), der iøvrigt lige var bleven forflyttet fra sin Stilling som Sognepræst ved Helligaandskirken og var kommet til Jylland, saa at han var afskaaret fra væsentlig Deltagelse i Formaalet. Blandt Stifterne staar endvidere anført Krigsassessor, senere Justitsraad L. F. RIST (1809—69), der havde Ansættelse under Marineministeriet, hvor han tilsidst var Kontorchef for Ekvipagekontoret; han skildres som en bundhæderlig, noget pertentlig Mand. I de forberedende Arbejder havde Vaterskout STÆGER deltaget, efter hans Død tiltraadte hans Broder, Finanshovedkas-

FINANSHOVEDKASSERER STÆGER

serer STÆGER (1800—75), der ligesom Drewsen var ivrig Entomolog; han var den første Formand i »Bikuben«s Repræsentantskab. Af andre Mænd af Embedsklassen, der deltog i »Bikuben«s Stiftelse, kan endnu nævnes den højt ansete Stiftamtmand UNSGAARD (1798—1872), Minister 1856—59, hvis fine og noble Personlighed i Forbindelse med hans rige Dannelse og godmodige Vid havde skaffet ham en stor Popularitet i Embedsstanden, endvidere Kaptajn OTTO LÜTKEN (1813—83), der nogle Aar senere kaldtes til den lidet misundelsesværdige Stilling som Marineminister under de vanskelige Forhold efter Frederik 7's Død (1863—65), samt den dygtige Mathematiker, Departementsdirektør CHR. E. REICH (1822—65), der ligeledes blev Minister i hin ulykkelige Tid, idet han 18. Maj 1864 overtog Krigsministerportefeullen.

Med saadanne Navne vil man forstaa, at »Bikuben« strax fra første Færd kunde vinde Tillid hos Publikum uden at behøve nogen Kapital til at styrke Krediten; disse Navne betød i Virkeligheden mere end en Garantikapital i klingende Mønt. Det viste sig da ogsaa hurtigt, at »Bikuben« erhvervede sig en smuk Position, selv om det paa mange Punkter gik anderledes, end Stifterne havde tænkt sig.

»BIKUBEN«S FØRSTE TI AAR

EFTER Stiftelsesmødet den 3. Marts 1857 var der endnu en hel Del at udrette, inden »Bikuben« kunde begynde sin Virksomhed. Vel havde »Komiteen for private Understøttelsesselskabers Bedømmelse«, hvis Formand var Matematikeren Prof. JÜRGENSEN, allerede under 10de Februar 1857 afgivet den Erklæring, at Lovene for »Bikuben« i Overensstemmelse med Forordningen havde været forelagt Komiteen og at den intel havde fundet at erindre, men endnu manglede den kongelige Konfirmation og der skulde træffes en Mængde Forberedelser af praktisk Art. Konfirmationen blev givet paa Jægerspris 19. Juni 1857. Den fritog »Bikuben«s Kontrabøger og Policer for Stempelafgift, og fastsatte, at fremtidige Lovændringer skulde meddeles Indenrigsministeriet for at forelægges til kgl. Stadfæstelse. Hvad Kontorlokalet angik, vedtog man i det første Direktionsmøde den 7. Marts 1857, at Hellmann som administrerende Direktør skulde skaffe et passende Lokale, hvis Leje dog ikke maatte overstige 240 Rdl. aarlig. Et saadant Lokale fandtes paa første Sal i Silkegade Nr. 45 (nyt Nr. 13) og bestod af en Trefags »Sal« og et tilstødende Tofags-Værelse. »Bikuben«s første Program blev underskrevet af alle Stifterne 16. Juli 1857, og Kontoret aabnedes for Publikum den paafølgende 1. August.

Programmet indledes med følgende Ord: »Allerede længe har man her i Landet følt Savnet af et Institut, der, uden at være beregnet paa privat Fordel for Stiftere eller Bestyrere, søgte at tilvejebringe en *Børne- og Alderdoms-Forsørgelse* ved en Forening af de Vedkommende selv, efter Grundreglerne for en indbyrdes Forsikring og med saa stor Frihed i Valget af Afbenyttelsesmaaden, som lader sig forene med saadanne Indretninger«. »Bikuben« skulde omfatte 1) en *Spare- og Præmie-Kasse*, der skulde modtage Indskud ligefra 16 Sk. og forrente dem med 3 pCt. aarlig, medens dens Reservefond skulde uddele *Præmier* til alle dem, der havde gjort sta-

dige Indskud i Kassen — dernæst 2) en *Børneforsørgelseskasse* (Stillings- og Udstyrskasse), hvori skulde indtegnes Børn under 10 Aar, for Portioner à 100 Rdl., der betaltes under et eller ved aarlige Afdrag, og opgjordes ved Barnets 22 Aars Alder, og endelig 3) en *Aldersforsørgelseskasse* (Pensionskasse) ligeledes med Portioner à 100 Rdl., der kunde betales paa en Gang eller med smaa Afdrag, og fra Begyndelsen fik en aarlig Rente af 3 til 5 Rdl. efter Medlemmets Alder ved Indtrædelsen, stigende efterhaanden ved den efter andre Interessenter arvede Rente; Programmet tilføjer: »Alle kunne indtegnes uden Hensyn til Alder eller Sundhedstilstand, og den indskudte Kapital tilbagebetales i Tilfælde af Dødsfald, kun med Fradrag af det som Rente oppebaarne«. Dernæst fremhæves det, at ifølge Lovene vil det for Fremtiden være selve Deltagerne, der komme til at varetage deres Interesser i Foreningen, medens Stifterne for at bringe Sagen igang, indbyrdes have foretaget det første Aars Valg paa en Direktion og et Repræsentantskab. Endelig hedder det, at Kontoret vil være aabent hver Søndag Kl. 11—3 og desuden Lørdag Eftermiddag 5—8.

Lovene indeholdt en ejendommelig Blanding af nøgterne Paragrafer og indledende populære Forklaringer vedrørende de enkelte Afdelinger; disse Forklaringer skyldtes væsentlig STEEN. Grundlaget var meget demokratisk, forsaavidt Medlemmerne af Forsørgelseskasserne dannede *Generalforsamlingen*, der skulde afholdes en Gang aarlig og valgte Revisorer og Repræsentantskab. Det egentlige Tyngdepunkt laa dog hos Repræsentanterne, 12 i Tallet. Det var nemlig Repræsentantskabet, der i Forening med Direktionen skulde vedtage Forandringer i Lovene; det øvede ogsaa Indflydelse paa sin egen Sammensætning, forsaavidt det skulde udarbejde en Kandidatliste til Repræsentantvalgene, indeholdende tre Gange saa mange som der skulde vælges; endelig var det Repræsentantskabet, der skulde vælge, kontrollere og afskedige Direktionen.

Paa Generalforsamlingen kunde man stemme ved Fuldmagt, idet ingen dog kunde befuldmægtiges til at afgive mere end 4 Stemmer. Selv om denne Bestemmelse ikke havde været, vilde Generalforsamlingen dog efter al Rimelighed som Regel næppe have været talrig besøgt. »Bikuben« dannede i den Henseende ikke nogen Undtagelse; sædvanlig mødte der kun faa Mennesker foruden Repræsentantskabet og Direktionen. Det var kun, naar der af en eller anden Grund opstod et Stridsspørgsmaal, at Generalforsamlingerne fik talrigt Besøg, og da gik Bølgerne ofte højt.

De første 10 Aar af Foreningens Liv var dog i det hele taget rolige

nok, og lidt efter lidt arbejdede den sig ind i Publikums Bevidsthed dels ved den Virksomhed, der udgik fra Hovedkontoret, dels ved talrige Agenter, der ansattes rundt om i Landet, og som fik Provision af Indskud i Forsørgelseskasserne, samt Andel i Indskrivningspenge. Det var et ganske ejendommeligt Vidnesbyrd om, hvad det var, der tilsigtedes ved »Bikuben«s Oprettelse, at man virkede ved betalte Agenter for at faa Tilslutning til Forsørgelseskasserne. Forholdet er jo ikke her som ved et Livsforsikrings-selskab, for hvilket den størst mulige Tilgang er ensbetydende med den størst mulige Gevinst for Selskabet. Her drejer det sig snarest om en filantropisk Virksomhed, idet Sparekasseafdelingen var bestemt til af sit Overskud at støtte Forsørgelseskasserne, og man altsaa ved de betalte Agenter virkede for, at saa mange som muligt skulde faa Andel i disse Goder.

Det første Indskud i Sparekasseafdelingen paa Aabningsdagen den 1. Aug. 1857 blev gjort af en Marskandiser, der indsatte 6 Rdl. (se Side 24—25); alt i alt kom der 9 Indskud denne Dag til samlet Beløb af 28 Rdl. og desuden 2 Indskud i Børneforsørgelseskassen og 4 i Alderdomsforsørgelseskassen. Senere hen gik det livligere, men ved Aarets Udgang var der dog endnu kun en samlet Sparekassebeholdning af 9769 Rdl. fordelte paa 385 Konti; ved Udgangen af det følgende Aar var Beholdningen imidlertid allerede $\frac{1}{4}$ Mill. Rdl. Krisen i Slutningen af 1857 havde ikke i nogen væsentlig Grad berørt »Bikuben«, dog havde man set sig foranledigt til d. 19. Dec. i Nationalbanken at optage et Laan paa 3000 Rdl. til Tilbagebetaling d. 31. Jan. 1858 mod 8 pCt. aarlig Rente og Sikkerhedsstillelse af 4300 Rdl. Statsobligationer.

For Publikum frembød »Bikuben« den Fordel, at der var *daglig Kontortid*, hvad Sparekassen for København og Omegn endnu ikke havde, og at Indskudene, naar der blot indestod 5 Rdl., *strax trak Rente*, medens det ellers var Reglen i Sparekasserne, at Renten først begyndte at løbe fra den førstkommende 11te i en Maaned.

Renten blev iøvrigt allerede i Begyndelsen af 1858 forhøjet til 1 Sk. daglig af hver 100 Rdl., d. v. s. omtrent $3\frac{1}{5}$ pCt. aarlig. Hertil kom nu ogsaa »*Præmiesystemet*«. Bestemmelsen herom i Lovenes § 4 gik ud paa, at »naar en Sparer i 10 paa hinanden følgende Aar har havt Konto med Sparekassen, og mindst fire Gange aarlig har forøget sin Kapital ved kontante Tilskud, *tilkommer der ham ved det tiende Aars Udløb en Præmie*. Dertil anvendes 10 pCt. af Reservefondets Beholdning, som fordeles imellem Sparerne i Forhold til enhvers kontant indskudte Kapital«. Dette

System lokkede en Del Sparere, men de færreste havde dog Udholdenhed nok til at blive ved, og Systemet gav senere en hel Del Anledning til Misbrug og Misfornøjelse, saaledes som det nedenfor nærmere skal berøres.

Hvorledes Udviklingen var, vil fremgaa af nedenstaaende Oversigt over Sparekasseforholdene (Interessenternes Tilgodehavende) ved Slutningen af hvert Aar, i Mill. Rdl.

Aar	Bikuben	Sparekassen f. København og Omegn	Fyens Stifts Sparekasse i Odense	Samtlige Sparekasser i Kongeriget Danmark
1857	0.01	2.03	3.65	23.61
1858	0.25	1.90	3.38	22.00
1859	0.80	2.12	3.69	24.64
1860	1.46	2.38	3.82	28.19
1861	2.29	2.68	3.97	31.66
1862	2.88	2.99	4.00	33.88
1863	3.53	3.36	4.14	36.12
1864	3.82	3.80	4.29	37.70
1865	4.75	3.94	4.52	41.58
1866	5.29	4.15	4.63	45.04
1867	6.76	5.34	4.70	51.21

Denne Oversigt viser, hvilken overordentlig Fremgang »Bikuben« havde, skønt der her er ganske bortset fra Forsørgelseskasserne, der paa et andet Sted i nærværende Skrift skal blive Genstand for Redegørelse. Da »Bikuben« stiftedes, stod Odense Sparekasse som langt den største med $3\frac{2}{3}$ Mill. Rdl., næsten en Sjattedel af Sparekassebeholdningen i alle Kongerigets Sparekasser tilsammen. Derefter følger Københavns Sparekasse med 2 Mill. Rdl. Begge Sparekasser mærkede i 1858 Følgerne af Krisen, hvis Virkning først fortager sig i 1859. Da var »Bikuben« allerede rykket godt frem, og ved Slutningen af 1861 er den endogsaa blevet Landets tredie største Sparekasse. To Aar senere har den indhentet Sparekassen for København og Omegn, og efter endnu to Aars Virksomhed er den kommen forbi Odense Sparekasse og staar nu i 1865 som Landets største Sparekasse, en Stilling den derefter hævder i en Del Aar. Over en Ottendedel af samtlige Sparekassers Beholdning var ved Udgangen af Aaret 1867 koncentreret i »Bikuben«

Uden *Kriser* var denne raske Udvikling dog ikke løbet af. I de sidste

Dage af Aaret 1863, under hele det politiske Tryk, der hvilede over Landet, opstod der uklare Rygter om, at »Bikuben« ikke var sikker, og Publikum stormede i store Skarer til Kassen for at redde, hvad der kunde reddes. Direktionen maatte ved Politiets Hjælp ordne Publikum i Rækker i Silkegade, og der blev daglig uddelt Numre, for at Expeditionen kunde foregaa saa uforstyrret som muligt, ligesom Kontortiden blev udvidet for Indskydere. »Bikuben« optog i Begyndelsen af Januar forskellige Laan i Nationalbanken, alt i alt 566.000 Rd., og red saaledes Stormen af. Ialt blev der, indtil Krisen var overstaaet den 14. Januar 1864, udtaget ca. 700.000 Rd. mere, end der blev indskudt, saa at Nedgangen altsaa var særdeles følelig; men Pengene vendte dog snart tilbage igen.

Næppe et halvt Aar efter udbrød imidlertid en ny Krise. Den ulykkelige Krig og særlig Erobringen af Als frembragte hos mange Sparekasseindskydere en Frygt for, at Fjenden vilde erobre København og lægge Beslag paa Sparekassebeholdningerne, og nu begyndte et nyt »Run«, der gik ud over begge de københavnske Sparekasser. For »Bikubens« Vedkommende varede Krisen omtrent hele Juli Maaned, og Udbetalingerne oversteg paany Indbetalingerne med ca. 700.000 Rd. Ogsaa denne Gang blev der truffet extraordinære Forholdsregler, Politiet ordnede de tilløbende Skarer lige til 16. Juli, da Tilløbet var taget noget af, og et af Direktionens Medlemmer rejste i al Stilhed til Hamborg, hvor der deponeredes 80.000 £ dansk-engliske Obligationer som Sikkerhed for et Laan hos Londoner-Firmaet Raphael & Son, med hvilket Firma D. B. Adler havde bragt »Bikuben« i Forbindelse. Trods disse Kriser voxede »Bikubens« Beholdning dog i Løbet af Aaret, og i de følgende Aaringer tog Væksten paany stærk Fart.

»Bikubens« stærke Udvikling bragte atter og atter Spørgsmaalet om Lokaler i Forgrunden. Allerede i April 1860 erhvervede Hellmann paa »Bikubens« Vegne Ejendommen Silkegade Nr. 8 for en Sum af 27.525 Rdl. Denne Ejendom var i sin Tid af Kristian 4. skænket til »de Fattiges Underholdning«, og der var i den bleven indrettet en Silkefabrik, hvori de Fattige skulde spinde Silke. Her opførtes efter Tegninger af Arkitekt *Stilling* nye Bygninger, og i Baghuset og Sidehuset indrettedes Kontorer til »Bikuben«, medens der i Forhuset indrettedes Butikker. I Kældervælvingen modtog man fra 1. April 1863 Pakker og Kasser til *Opbevaring* mod Betaling pr. Kubikindhold, og tillige Obligationer i aabent Depôt efter en meget billig Tarif. I nogle Aar benyttede Publikum sig en Del deraf, men

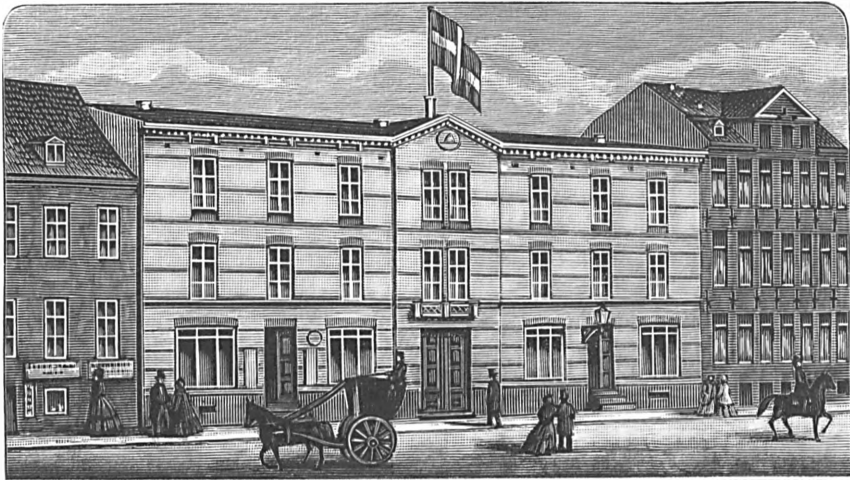
Indskudt:

1857		i Kapital:			i Rente:		
		Rd.	⌘	β	Rd.	⌘	β
Augst 1.	Rigsdl. Lex. i Mellemmand Hans Christen i Rigsdalen	6	-	-	2	4	1
3	Rigsdalen Sen. i Mellemmand Hans Christen i Rigsdalen	1	-	3			

Hævet:

1857		i Kapital:			i Rente:		
		Rd.	⌘	β	Rd.	⌘	β
Septbr 5.	Modtagne for Rds. for tvilke for Rigsdalen en Kasse dermed gitteres. Alhem d. 5 Septbr 1857 J. Scheel	7	-	-	3	4	1

ind i 70-erne tog Tilstrømningen af, bl. a. som Følge af, at ogsaa Landmandsbanken tog imod Depôter; senere begrænsedes Benyttelsen yderligere, idet Direktionen i 1876 gik over til Anvendelse af nye Recipisser, hvori man under Frygten for, at de indleverede Pakker skulde kunne indeholde Helvedesmaskiner, fralagde sig Ansvaret for de Sager, der opbevaredes; de maatte fremtidig henligge paa Ejerens egen Risiko. Nogle enkelte Kunder vedblev dog at benytte »Bikuben«s Hvælving som Opbevaringssted, men dette ophørte fuldstændig i Aaret 1881, da en ny Bygning skulde opføres.

BIKUBENS GAMLE BYGNING

En ny Udvidelse af »Bikuben«s Kontorer muliggjordes, da det lykkedes Hellmann i Juli 1865 ved en Tvangsauktion at komme i Besiddelse af Ejendommen Pilestræde Nr. 15, hvor der stod forskellige brøstfældige Bygninger. Ejendommene blev tilstaaet »Bikuben« for 41.300 Rdl. Her opførtes efter Tegning af Arkitekt *Ingemann* en ny Bygning i Stedet for Baghusene, med Indgang fra Silkegade, og »Bikuben« fik saaledes en Pladsudvidelse, som var paatrængende nødvendig. De nye Lokaler toges i Brug i Foraaret 1867.

Det manglede ikke paa Forslag til Foranstaltninger, der skulde bringe »Bikuben«s Sparekasse-Afdeling i endnu nærmere Forbindelse med Publikum. I Februar 1865 indkom der et Andragende fra et Par Beboere paa Frederiksberg om Oprettelse af et *Filial* derude, hvad man dog savnede Mod til, under Henblik paa Frederiksbergs daværende lille Befolkning. Indbyggerantallet var endnu i 1860 kun 8000.

Derimod oprettedes der i 1866 paa *Kristianshavns Understøttelsesforenings* Initiativ et Filial i denne Bydel. Understøttelsesforeningen paatog sig at lade Expeditionen foregaa ved sine egne Bestyrelsesmedlemmer, som hver Eftermiddag i 2 Timer skulde skiftes til 2 ad Gangen at møde paa Foreningens Kontor i Strandgade for at modtage Sparekasseindskud. Filialet aabnedes i August 1866 og Arbejdet foregik paa den anførte Maade til 1873, da en anden Ordning blev truffen. Det var vel ikke bleven benyttet i nogen stor Udstrækning, men har dog uden Tvivl stiftet Nytte iblandt Kristianshavns Arbejderbefolkning.

Der blev ogsaa i Foraaret 1865 gjort Forsøg paa at indføre en »ambulerende« Sparekasse i Stadens Omkreds, men Planen blev hurtig opgivet, rimeligvis paa Grund af Bekostningerne og Vanskelighederne ved Kontrollen med Inkassatorerne. Ikke stort bedre gik det med Forsøget paa at indføre *Anvisningssystemet*. Sparerne skulde have Adgang til at anvise paa deres Konti paa særlige Blanketter, men maatte samtidig finde sig i kun at faa halv Sparekasserente. Beslutningen blev allerede taget i 1863, men sattes først i Værk 4 Aar senere og det var kun meget faa Sparere, der benyttede sig af dette Tilbud, saa at Beslutningen blev ophævet i 1880.

Men selv om der saaledes ikke skete store Forandringer i Arbejdsmaaden, gik »Bikuben« dog som anført rask frem, Personalet maatte stadig udvides, man kunde ikke længere som i 1857—58 nøjes med den administrerende Direktørs og en Bogholders Arbejde. I det hele taget havde man heller ikke store Vanskeligheder at overvinde ved Anbringelsen af Pengemidler. I 1860 kom »Bikuben« imidlertid ufrivillig i Besiddelse af et større Areal, som voldte en Del Besvær. Foreningen havde til Sikkerhed for et Udlaan mod Vexelobligation modtaget nogle Obligationer i Haandpant, der gav første Prioritet i en Del Parceller paa Nørrebro. Vedkommende Laantager havde ladet disse Ejendomme stille til Tvangsauktion, men blev selv højstbydende, og fik nu »Bikuben« til at overtage Parcellerne, der alt i alt udgjorde 14—15 Td. Land og altsaa under de nuværende Bebyggelsesforhold vilde have haft en uhyre Værdi. Disse Arealer strakte sig langs den nuværende Aaboulevard fra Griffenfeldtsgade til Jernbaneoverskæringerne ved Ladegaardsaaen og Nordvestvejen og ned til nuværende Vævergade, Prins Jørgensgade og Stengade. Det var den Gang en ubebygget Strækning og langt borte fra almindelig Færdsel, idet Bebyggelsen af Nørrebro endnu den Gang væsentligst indskrænkede sig til Nørrebrogade og dennes nærmeste Nabolag.

C. N. DAVID

Der var ingen anden Anvendelse mulig end at udleje Jorden; Størsteparten fik en Gartner til Brug. »Bikuben« fik i Aarenes Løb endel Udgifter ved Deltagelse i Gaders og Vejes Anlæg og deres Forsyning med Kloaker, Vand- og Gasanlæg, og udfør Parcelvejen (den nuværende Griffenfeldts-gade) maatte den bekoste en Bro over Ladegaardsaaen, »Parcelbroen«, hvis Vedligeholdelse jævnlig kostede ikke saa lidt. Men efterhaanden lykkedes det dog at sælge Grundene, saa at man i 1872 fuldstændig kunde lade dem udgaa af Regnskabet med et Overskud paa ca. 37.000 Rdl.; Parcelbroen blev dog først overtaget af Københavns Kommune i 1878.

I »Bikuben« skete i det anførte Tiaar en Del Personalforandringer. I Slutningen af 1860 trak Dispatcheur WESSELY sig som anført tilbage, og i hans Sted valgtes (27. Dec.) den bekendte Politiker og Nationaløkonom Konferentsraad DAVID til Direktør. Han saa sig dog ikke ret længe i Stand til at beklæde denne Stilling; han var i 1858 valgt til Direktør i Nationalbanken, og da han i Efteraaret 1862 blev genvælgt, fandt han sig foranlediget til at opgive sin Direktørstilling i »Bikuben«.

Som Repræsentantskabets Formand fungerede STÆGER til April 1860. Derefter valgtes Konsul FERDINAND WOLFF til Formand, og han udførte dette Hverv indtil han ved Davids Afgang valgtes til Direktør. I denne Stilling blev han til sin Død d. 16. Septbr. 1893. — Som Formand i Repræsentantskabet indtraadte Justitsraad v. STÖCKEN.

FERDINAND WOLFF f. i København 1814 havde faaet sin første Uddannelse paa et Handelskontor i København. I en Alder af 23 Aar fik han Plads i det Kierulffske Handelshus i Manila og tiltraadte Rejsen over Hamburg-Liverpool med Sejlskib d. 3 Juli 1837; først den 13. Januar 1838 naaede han sit Bestemmelsessted og tilbragte der 13 Aar, først som Bogholder, senere som Parthaver i Handelshuset Wolff og Peters. 1846 blev han dansk Konsul paa Manila. I 1851 bosatte han sig paany i Danmark, hvor han

blev Resten af sit Liv. Wolff var en ualmindelig livfuld og begavet Mand, med mange Interesser og en ikke ringe Viden; han var bl. a. udrustet med et overordentlig fint Øre for Sprog, saa at han talte forskellige levende Sprog med stor Dygtighed. Ved sin jævne og bramfri Personlighed vandt han Tillid og Hengivenhed hos alle, med hvem han kom i Berøring, og i den lange Tid, hvori han var knyttet til »Bikuben«, blev han Bindeleddet mellem det gamle og det nye, den, der paa den ene Side forstod at værdsætte og bevare Kontinuiteten, paa den anden Side med Ungdomsfriskhed vidste at tilegne sig og frugtbargøre, hvad der fremkom af nyt.

FERDINAND WOLFF

Hans Efterfølger som Formand i Repræsentantskabet, CARL CHRISTIAN V. STOCKEN, født 1799, død 1874, havde uddannet sig som Landmaaler og Jurist, og var i mange Aar Ejer af Hovedgaarden Nibstrup i Jylland, men bosatte sig i 1856 i København, hvortil han tilskyndedes ved sin politiske Virksomhed, idet han 1855—63 var Medlem af Landstinget, og i et Par Aargange Statsrevisor.

Trods de anførte Runs paa »Bikuben« i 1863—64, trods det stadige Byggeri og de mange Begyndervanskeligheder, kan det dog siges, at »Bikubens« første Tiaar var en rolig Periode, i hvilken alting udviklede sig stille og fredeligt, og »Bikuben« voxede op til et efter Datidens Forhold stort og indflydelsesrigt Institut. Saa meget desto uroligere blev det følgende Tidsrum.

PRÆMIESYSTEMETS HISTORIE

r af de Tiltrækningsmidler, som man havde lovet sig meget af, var det foran omtalte *Præmiesystem*, der efter Lovenes § 4 skulde træde i Virksomhed ved det 10. Kalenderaars Udløb, saa at den første Præmieuddeling skulde finde Sted i Begyndelsen af Aaret 1867. Lidt efter lidt var Sparekassens Reservefond voxet til et ikke saa ringe Beløb. Ved Slutningen af Stiftelsesaaret var der endnu et Minus i Stedet for nogen Reservefond. Hellmann maatte staa i Forskud for forskellige Udlæg til Husleje, Inventarium m. m. Men allerede næste Aar kunde der opføres en lille Reservefond, og i Slutningen af 1859 var Reservefonden allerede 8.500 Rd. eller $1\frac{1}{5}$ pCt. af Sparekassebeholdningen, og den var ved Udgangen af 1866 steget til 94.000 Rd. eller $1\frac{1}{5}$ pCt. af Beholdningen. Heraf skulde nu efter Bestemmelsen i § 4 en Tiendedel eller henad 9.400 Rd. betales til Sparerne.

Der var ved denne Paragraf tre iøjnefaldende Mangler. Den *første* var den, at man uden nogen Begrænsning hvert Aar skulde tage 10 pCt. af Reservefonden, ligegyldig om den var stor eller lille, om den maatte anses for at være tilstrækkelig til at dække Risikoen ved Sparekassevirksomheden eller ej, og uden at man satte nogen Grænse for den Gevinst, der kunde komme til at tilfalde den enkelte Sparer.

Den *anden* Mangel var den, at Bestemmelsen var uklart affattet, idet det kunde være tvivlsomt, hvor mange Indskud, der skulde være gjort det første Aar for at erhverve Ret til Præmie. I Lovens § 4 hed det, at Præmier tilkom den Sparer, der »i 10 paa hinanden følgende Aar har havt Konto med Sparekassen, og mindst 4 Gange aarlig har forøget sin Kapital ved kontante Tilskud«. Det havde været Stifternes Tanke, at der det første Aar kun skulde gøres 4 Indskud for at begrunde Præmieretten, og saaledes maatte ogsaa det oprindelige Udkast forstaaes, ligesom Steen gik ud fra

det samme ved det Foredrag i Industriforeningen, hvorved han i Begyndelsen af »Bikuben«s Tilværelse slog til Lyd for det nye Institut. Men ved den senere Redaktion slap Uklarheden ind, uden at man i Tide blev opmærksom derpaa. Allerede i Slutningen af 1857 henvendte stud. jur. (senere Prokurator) DIECHMANN sig til »Bikuben« og hævdede, at der maatte gøres 5 Indskud i det første Aar, nemlig et første Indskud, der senere kunde »forøges ved kontante Indskud«. Imidlertid vilde Direktionen ikke indlade sig paa denne Fortolkning og Lovene vedblev uforandrede i en Række af Aar.

Men endnu uheldigere var det, at *Præmien skulde fordeles* i Forhold til enhver Sparerers »kontant indskudte Kapital«. Dette vilde altsaa kunne friste til paa Aarets sidste Dag at indskyde en stor Sum Penge, idet man da kunde blive berettiget til en meget stor Andel i Præmien. Havde man ladet Præmien rette sig efter den indvundne Rente, vilde man have faaet et langt retfærdigere Princip, Præmien vilde da i Virkeligheden have staaet i Forhold til de Anstrængelser, Sparerne havde gjort og ikke til den tilfældige Størrelse, deres Konto havde en enkelt Dag.

Havde denne Mangel ikke været tilstede, vilde Præmiesystemet maaske have bestaaet den Dag i Dag, medens Udviklingen, saaledes som Forholdene var, ganske naturligt maatte bære hen imod en Ophævelse af Systemet.

Præmiesystemets Ophævelse er ikke blottet for spændende dramatiske Optrin. Det var kun meget faa Sparere, der havde holdt ud de første 10 Aar; alt i alt var det kun 6, der kunde være Tale om, og af disse var der endda flere, der kun havde gjort 4 Indskud i 1857. Paa Diechmanns Foranledning samledes de 6 Sparere i Slutningen af Aaret 1866 i »Bikuben«s Kontor, og her kom det til en hæftig Debat. Forudsat at der slet ikke var nogen Tvivl om den enkeltes Berettigelse til at tage Præmie, saa vilde de 6 Deltagere i Mødet let kunne komme i en ejendommelig Kappelstrid, idet den, der ved Aarets Udgang kunde skyde mest ind, vilde faa det største Udbytte. Hellmann, der selv var en af de 6, truede da ogsaa med, hvis der ikke kunde opnaas Enighed, at anvende »Bikuben«s Kassebeholdning paa sin Konto og saaledes lade Broderparten af Præmien komme »Bikuben« tilgode. Under Situationens Tryk enedes man da om at dele Udbyttet lige, og hver af Deltagerne fik da en ganske smuk Profit. Da Diechmann senere i en lille Piece rettede et hæftigt Angreb paa Direktionen i Sagens Anledning, indrømmede han da ogsaa, at den Slægtning, paa hvis Vegne han havde rejst Sagen, havde faaet en Præmie, der var 60 Gange saa stor som det, der indestod et halvt Aar iforvejen,

og 1½ Gang det Beløb, hun havde indestaaende den 15. Dec. 1866. Diechmann lod sig imidlertid ikke stille tilfreds. For at faa Domstolenes Opfattelse fastslaaet, lod han en Trediemand anlægge Sag mod sig ved Københavns Gældskommission, idet Sagsøgeren paastod Diechmann forpligtet til at betale 25 Rd., naar han kunde bevise, at en Person var præmieberettiget i Henhold til § 4. Sagsøgeren hævdede, at den paagældende Person havde gjort 4 Indskud det første Aar, og at han derfor maatte anses for præmieberettiget. Dommen i denne ejendommelige fingerede Sag faldt 7. Marts 1867 og gik ud paa, at Præmieberettigelsen efter »Bikuben«s Love kun kunde erhverves ved 5 Indskud i det første Aar.

Da denne Afgørelse var faldet, ansaa D. sig ikke for bundet ved Overenskomsten i 1866, og hævdede, at kun de Sparere, som fuldt ud havde opfyldt Lovens § 4, efter Rettens Fortolkning, kunde være berettigede til Præmie, og at de andre derfor ikke kunde have noget Krav, uanset Forliget. Da Repræsentantskabet imidlertid gav Direktionen Medhold i, at Forliget var bindende for de 6 Deltagere i Mødet, og da Udfaldet af en Proces jo altid kunde være tvivlsomt, slog D's Kommittent sig til Ro med, hvad der *var* vundet, og der kom saaledes ingen Retssag ud af det, men D. udgav en lille Piece¹, hvori han gjorde Rede for sit Standpunkt, og angreb Hellmann i voldsomme Udtryk.

Paa dette Angreb leverede Steen et kraftigt Forsvar, hvori han hævdede, at Direktionen stod solidarisk overfor dette Spørgsmaal og altid havde fortolket Lovens § 4 saaledes, at der kun behøvedes 4 Indskud det første Aar; han oplyste endvidere, at Hellmanns Optræden paa det omtalte Møde var i fuld Overensstemmelse med en Beslutning af den samlede Direktion.

Ogsaa fra anden Side rettedes der Angreb paa »Bikuben« i Anledning af Præmiesystemet, og Repræsentantskabets Formand saa sig foranlediget til at afæske Højesteretsadvokat Brock en Udtalelse, som da ogsaa slog nogle af Angrebene til Jorden; men »Bikuben« undgik dog ikke en ny Retssag, i 1869—70. Ved denne blev det til Overflod fastslaaet, at der krævedes 5 Indskud i det første Aar, og man maatte nu altsaa definitivt opgive Fortolkningen om de 4 Indskud, som man hidtil havde fulgt. Men Direktionen erhvervede hvert af Aarene 1871—76 Repræsentantskabets Samtykke til at give alle, som det første Aar kun havde gjort 4 Indskud, men iøvrigt opfyldte Betingelsen for at tage Præmie, et lignende Tilskud

¹ Hr. Directeur Hellmann og »Bikuben«s Præmiefordeling. Et Bidrag til »Bikuben«s indre Historie. Kbhv. 1867.

som de andre, saa at Reservefonden herefter kom til at yde endnu mere, end den ellers skulde have udredet. Dette Beløb udgjorde dog kun ca. 3 pCt. af den samlede Udbetaling, saa at denne Liberalitet ikke kunde vække stor Betænkelighed.

Paa dette Tidspunkt havde man dog allerede rettet to væsentlige Mangler ved Præmiesystemet. Ved Lovforandringen i 1867 vedtoges det, at Sparekassens Reservefond kun skulde afgive Præmie, naar den oversteg 2 pCt. af Sparekassebeholdningen, en Bestemmelse, som dog først skulde anvendes i 1877, og i Virkeligheden aldrig kom til at træde i Kraft. Endvidere fastsattes det, at Præmien skulde rette sig efter den indvundne Rente, og ikke efter den paa Aarets sidste Dag indestaaende Kapital. Herved vilde for en stor Del Spekulationen forsvinde, og Systemet vilde komme de virkelige Sparere til Gode, men heller ikke denne Bestemmelse kunde faa tilbagevirkende Kraft, og den kom ligesaa lidt som Bestemmelsen om Reservefonden til at træde ud i Livet.

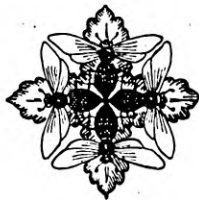
Fra Slutningen af 1866 til 31. Dec. 1875 voxede Sparekassebeholdningen fra 10,4 Mill. Kr. til 20,7, saa at Summen altsaa fordobledes. Reservefonden voxede samtidig fra 188.000 Kr. til 563,000 Kr., medens Præmieudbetalingen udgjorde 303,000 Kr. Det var altsaa et meget betydeligt Skaar i Reservefonden, der saaledes blev gjort, og disse store Udbetalinger kom kun et lille Mindretal af Sparerne til Gode. I Begyndelsen var den af Præmietagerne vundne Fordel ligefrem kolossal og gav stærk Opfordring til Spekulation, som undertiden endogsaa dreves paa den Maade, at driftige Kapitalister opkøbte Præmiebøger for selv at høste Fordel af dem. Endnu i 1870 var Præmien 6,4 pCt. af den ved Slutningen af Aaret paa Præmiebøger indestaaende Kapital; denne udgjorde kun en lille Brøkdel af den samlede Sparekass Kapital, og der var alt i alt kun 86 Præmiebøger, medens det samlede Antal Sparekassebøger var ikke mindre end 62635. Efterhaanden drog Konkurrencen flere Sparere til, men ved Præmieuddelingen for 1875 var der dog kun 309 Præmietagere lige over for 91,394 Sparebøger. Den paa Præmiebøgerne staaende Kapital var steget til 1,9 Mill. Kr., og Præmien udgjorde ca. 3½ pCt. af, hvad der indestod, saa at Fordelen for Præmietagerne vedblivende var overordentlig stor.

Imidlertid kom Bestyrelsen mere og mere til Erkendelse af, at Præmiesystemet var forfejlet, og paa et Repræsentantskabsmøde den 2. Febr. 1870 vedtoges det helt at ophæve Systemet. Direktionen gjorde dog et Forsøg paa at bevare det endnu i nogle Aar af Hensyn til de Sparere,

der havde indrettet sig paa at erhverve sig en Præmie efter de i 1867 vedtagne Bestemmelser. Der skulde da endnu i Aarene 1876—80 udbetales Præmiebeløb, som da skulde indskydes i Alderdomsforsørgelseskassen til Fordel for Præmietagerne, men da dette ikke vandt Stemning hos Repræsentantskabet, stilledes der ikke noget bestemt Forslag derom.

Det maatte forudses, at Sparerne ikke godvillig vilde finde sig i saaledes at miste Retten til at tage Præmier, og »Bikuben« afsatte derfor ogsaa en Sum af 90,000 Kr. for det Tilfælde, at Domstolene skulde underkende Bestyrelsesbeslutningen. Retssager udeblev da heller ikke, og det var da atter Prokurator Diechmann, der lagde ud med to Retssager. Ved den ene paastodes det, at en Præmietager havde Krav paa Præmie i 1877 i Forhold til den indvundne Rente, ved den anden, at en anden Sparekassebog havde Krav paa Præmie i Forhold til den opsamlede Kapital. Sagen førtes for »Bikuben« ved Overretten af Overretsprokurator VILHELM RODE, ved Højesteret af Advokat KLUBIEN og blev vundet i begge Instanser. Som et væsentligt Moment fremhævedes det i Dommen, at Direktionen efter Lovens § 13 maatte have haft Ret til at opsigte de indsatte Kapitaler, iøvrigt hævdede den, at enhver Sparer maatte antages at have underkastet sig den for alle Foreningens Afdelinger fælles Bestemmelse, hvorved fremtidige Lovforandringer hjemledes, og den under 2. April 1870 stadfæstede Ophævelse af § 4 maatte saaledes staa ved Magt.

Som en Art Erstatning for den Andel i Sparekassevirksomhedens Overskud, man saaledes berøvede Sparerne, vedtog man i 1877 at yde Københavns Understøttelsesforening et Bidrag af 4,000 Kr., under Hensyn til, at det var i Samfundets brede Lag, at »Bikuben« først og fremmest ønskede at virke, og hermed fortsattes der i en Række af Aar, indtil forskellige Forhold i 1894 bevægede Bestyrelsen til at inddrage Bidraget for udelukkende at anvende sit Overskud til Forsørgelseskasserne, som ved den umaadelige Tilstrømning, den havde været Genstand for, stillede overordentlig store Krav til »Bikuben«.

KAMPAARENE

OM foran anført voxede »Bikuben«s Sparekassebeholdning efterhaanden meget stærkt. Allerede efter de første ti Aars Virksomhed stod den som et betydningsfuldt Led i Hovedstadens økonomiske Liv, og dette fortsattes i den følgende Tid, skønt Konkurrencen voxede, saaledes ved den i 1872 oprettede »Arbejderbank«. Hvor stærk Udviklingen var, vil fremgaa af omstaaende Tal.

»Bikuben«s Sparekasseafdeling var lige til 1873 Landets største Institut af denne Art, og det daglige Antal Expeditioner var, som man ser, meget betydeligt, ligesom »Bikuben« udmærkede sig ved et forholdsvis meget stort Antal Konti. Den søgte og fandt for en stor Del sin Tilslutning i Samfundets brede Lag, og naar der var Fare for en stor Tilstrømning fra Kapitalisternes Side, vakte det gerne Bekymring hos Bestyrelsen. Saaledes opsgadde man i 1867 en Del større Kapitaler, der indestod i Sparekasseafdelingen, og det følgende Aar fastslog man 5,000 Rdl. som Maximum af, hvad der kunde indestaa paa hver enkelt Bog.

Denne stærke Udvikling fra den lille Virksomhed, der kunde huses i to Værelser, til et efter Datidens Forhold anseligt Pengeinstitut frembragte ganske naturligt en Del Voxværk. Hele Bogføringen havde saaledes fra først af været anlagt langt mere smaastilet, end det senere blev nødvendigt. Det viste sig i 1872 ved en Saldoopgørelse af samtlige Sparekassekonti, at der mellem disse og Sparekassens Hovedbog var en meget betydelig Uoverensstemmelse, paa 35,000 Rd. Denne Uoverensstemmelse var opstaaet i Aarenes Løb ved unøjagtig Bogføring, idet man ikke havde sørget for tilstrækkelig daglig Revision. Medens »Bikuben« nu raader over en Stab af øvede Funktionærer, for hvem Bogføringen gaar sikkert og let, støttet ved en virksom daglig Kontrol, nøjedes man fra først af for en stor Del med billig Arbejdskraft, idet man benyttede Medhjælpere, der ad

denne Vej søgte en Bifortjeneste. Direktionen lagde fortrinsvis Vægt paa en hurtig Expedition uden at tænke paa den nødvendige Kontrol, og Revisorerne havde aldrig kunnet naa at revidere Sparekasseafdelingens Konti, et Arbejde, der unægtelig ogsaa var meget stort, hvor det som her gjaldt en kvart Million Expeditioner. Det var ved denne Lejlighed, at FR. GRAM tjente sine Sporer i »Bikuben«s Tjeneste. Han var født i 1845 i Dahler i

	Antal af Ind- og Udbetalinger	Antal af Konti ved Aarets Udg.	Sparekasse- beholdning ved Aarets Udgang Mill. Kr.	Reservefond ved Aarets Udgang Kr.
1867	200373	45121	13.302	153364
1868	220400	51369	14.142	89473
1869	229728	57049	14.374	108988
1870	241862	62635	15.769	140389
1871	256082	69248	18.797	156098
1872	273549	76717	21.502	338228
1873	256681	80726	18.091	419226
1874	254417	86904	20.766	486535
1875	240778	91394	20.683	562632
1876	229093	91725	20.135	703659
1877	230072	93596	18.167	770326
1878	228279	95232	18.968	820371
1879	237872	97084	22.584	918636
1880	251655	101686	25.818	1003454
1881	263200	104559	29.437	1079740
1882	280777	107989	29.731	1042944
1883	298094	112117	30.868	1121152
1884	322660	116803	31.957	1214148
1885	339094	120185	31.389	1338096
1886	344803	124910	37.807	1409591

Sønderjylland, hvor hans Fader C. F. Gram dengang var Sognepræst (død som Præst ved Holmens Kirke 1857), og kom efterat være uddannet i forskellige Handelsforretninger den 1. Sept. 1868 ind i Kassererkontoret; allerede det følgende Aar blev han konstitueret som Bogholder og fik fast Ansættelse i denne Stilling 2. Febr. 1870. Med utrættelig Flid arbejdede han for at bringe Bogføringen i Orden, og fik i forholdsvis kort Tid den store Angiastald rensat.

Idet »Bikuben« stadig maatte forøge sit Personale, opstod der en

ganske naturlig Trang til at tilvejebringe en *Pensionskasse*. En saadan var allerede traadt i Kraft i 1862, og forat gøre Kredsen saa stor som muligt og tillige for at opmuntre Personalet, der med nogen Uvilje saa paa denne obligatoriske Pensionsanstalt, traadte Direktionen med ind. Medlemmerne maatte betale 6 pCt. af Gagen, og desuden ydede Reservefonden Tilskud som »Gratiale for det forløbne Aars Arbejdstjeneste«. Pensioneringen foregik ved at indtegne Medlemmerne i Alderdomsforsørgelseskassen. I Begyndelsen godkendtes denne Ordning hvert Aar ved Regnskabsaflæggelsen, indtil Revisionen ved Regnskabet for 1865 ankede over, at Direktionen ved at indtræde i Pensionskassen uberettiget havde faaet en Fordel, idet den blev delagtig i det samlede Gratiale fra »Bikuben«. Denne Sag fremkaldte en ikke lille Misstemning hos Direktionen og endte med, at to af dens Medlemmer overlod Pensionskassen de for dem tegnede Policer, idet man da lod denne refundere »Bikuben« Tilskudene for 1865—66, medens Hellmann foretrak at indfri sine Policer til fri Raadighed ved en kontant Indbetaling til »Bikuben«. Samtidig fik Personalet sine gennem Pensionskassen erhvervede Policer udleverede, og hele Kassen opløstes og afløstes af en ny, der traadte i Virksomhed 1. Jan. 1867.

Til dette Sammenstød kom en anden pinlig Sag, idet Revisionen ankede over, at Direktionen efter Stiftelsen af to Laan (i 1865) til Malmø og Helsingborg Kommune havde modtaget et »Kommissionsarvode« paa 3500 Rdl., foruden at »Bikuben« havde faaet en 3 pCt. Provision. Direktionen udtalte sig udførligt om denne Sag og anførte de Grunde, der forsvarede dens Forhold med Hensyn til Provisionen, hvorefter Repræsentantskabet da ogsaa lod det have sit Forblivende dermed. Imidlertid fremkom der i Efteraaret 1868 i nogle anonyme Artikler i »Dagens Nyheder« og »Flyveposten« forskellige Angreb paa »Bikuben«s Direktion, hvorved de nævnte to Sager blev fremdragne. Da Repræsentantskabet ikke vilde efterkomme Direktionens Anmodning om at optage Laanesagen til ny Decision, gav Direktionen d. 31. Oktbr. i Berlingske Tidende og Adresse-Avisen en udførlig offentlig Redegørelse og spredte denne ud blandt Publikum ved Særtryk. Det oplystes heri, at Direktionen havde tilstillet Repræsentantskabet Provisionen, men dette havde sendt den tilbage, og Direktionen havde da skænket den til Alderdomsforsørgelseskassens 3 ældste Aarsselskaber.

Forholdet mellem den daværende Bogholder J. og Direktionen havde i længere Tid været mindre godt, og da de offentlige Angreb fremkom,

antog Direktionen, at Bogholderen stod bagved, og meddelte ham derfor under 26. Oktbr. 1868 Afsked fra 1. Decbr. s. A., idet man tilmed øjeblikkelig fritog ham for alt Arbejde i Kontoret, da det »selvfølgelig maatte være ham ubehageligt længere at arbejde sammen med Direktionen«. Vel erklærede »Dagens Nyheder«s Redaktion at Bogholderen ikke var Forfatter af Artiklerne, men Direktionen fastholdt sin Afgørelse. Forhandlingerne desangaaende med Repræsentantskabet førte til, at man enedes om ved Lovrevisionen i 1870 at overføre Valget af Bogholder og Kasserer til Repræsentantskabet, idet Valget dog skulde foregaa efter Direktionens Indstilling.

Ogsaa paa andre Punkter rettedes der Angreb mod »Bikuben«. Overretssagfører A. HEIN omgikkes i længere Tid med Planer om en Reform af Alderdomsforsørgelseskassen, saaledes som den findes nærmere belyst i hans i 1872 udgivne Piece: En Alderdomsforsørgelseskasse, Forslag til en Reform af Forsørgelsesforeningen »Bikuben«.

Han hævdede heri, at »Bikuben«s Alderdomsforsørgelseskasse i den Skikkelse, den havde faaet, dels var utilgængelig for Arbejdere og dels »i høj Grad ufordelagtig« for Interessenterne, og han mente at kunne sige uden Overdrivelse, at »Bikuben«s Forsøg maatte anses for fuldstændig mislykket. Han foreslog, at man skulde fordele et »Kapitalafdrag« efter en bestemt Plan som Udbytte, saaledes at Aarselskabs Kapital efterkøanden kunde fortæres til Fordel for Interessenterne selv, og han vilde desuden gøre Adgangen til Kassen lettere ved Nedsættelsen af Portionernes Størrelse. Disse Planer skal i et senere Afsnit belyses nærmere; her skal blot bemærkes, at de i og for sig ikke meget radikale Forslag under Forhandlingerne med Direktionen stødte paa en stærk Modstand, og da Direktionen i det følgende Aar fremsendte Resultaterne af sine Undersøgelser, kom den i det hele og store til ret konservative Resultater.

Heins Planer diskuteredes i Pressen, og han søgte at faa dem frem paa »Bikuben«s Generalforsamling, der afholdtes 3. Juli 1872; han foreslog her en Dagsorden, hvorved Direktionen og Repræsentantskabet opfordredes til at tage Sagen op, men bekæmpedes stærkt af Steen, og Diskussionen endte med, at Hein tog sit Forslag til Dagsorden tilbage. I »Arbejderbanken«, der stiftedes 1872, saa han nogle af de Ønsker realiserede, som han havde næret, men han opgav ikke sin Modstand mod »Bikuben« uden Kritik over for denne.

Paa dette Tidspunkt var der opstaaet en vis Spænding mellem Direk-

tionen og Repræsentantskabet. Paa Generalforsamlingen i 1871 havde Direktionen ved Hjælp af Fuldmagter fra fraværende Medlemmer og ved Hjælp af de Stemmer, Personalet som Medlemmer af Forsørgelseskassen raadede over, faaet udstemt en Mand, som Repræsentantskabet havde foreslaaet genvalgt. Repræsentantskabet fandt Anledning til i en Skrivelse til Direktionen at misbillige denne Indgriben, og Spændingen mellem disse to Led i Bestyrelsen blev saa stærk, at Hellmann for Alvor truede med at tage sin Afsked. Konflikten tilspidsedes, da Hein i 1872 opstilledes af Repræsentantskabet som nyt Medlem. En kraftig Agitation paafulgte, og Afstemningen paa Generalforsamlingen var gunstig for Direktionen. Angrebene paa »Bikuben« fortsattes imidlertid, og der fremkom forskellige Bladartikler, bl. a. i »Dagbladet« i August 1872; Direktionens Svar paa den sidstnævnte Artikel kaldte den ovenfor omtalte afskedigede Bogholder frem, og senere fulgte (i Marts 1873) et Angreb af denne og af Justitsraad HOLM, der fremdrog den ovenfor nævnte Uoverensstemmelse mellem Sparekassens Kontrabøger og Hovedbogen.

Denne sidste Bladpolemik fremkaldte en *Krise* for »Bikuben«. Polemiken havde næret ubestemte Rygter hos Publikum, beroende paa en ganske naturlig Misforstaaelse af Sammenhængen med den mangelfulde Bogføring; Misforstaaelsen gik ud paa, at »Bikuben« ikke skulde være solid. Nu begyndte der et nyt Run paa »Bikuben«; Folk strømmede til for at hæve deres Penge, saaat Politiet maatte afspærre Silkegade for almindelig Passage, og maatte opstille de tilstrømmende Skarer i Rækker med 4—5 i hver. De opstillede Rækker naaede helt ned igennem Pilestræde og indtil Østergade, og der foregik en livlig Handel, idet driftige Spekulanter for en billig Pris opkøbte Sparebøger hos ængstelige Sparere, hvorved det kom til at gaa ud over adskillige Smaafolk.

»Bikuben« maatte optage Laan til et samlet Beløb af 1,3 Mill. Rdl. i Finanshovedkassen og hos forskellige Pengeinstituter som Skånes Enskilda Bank og realiserede ogsaa en Del Obligationer til Kurser, der iøvrigt var fordelagtige nok; da *Krisen* var ovre, købtes nogle af disse Obligationer tilbage til lavere Kurser. Tilløbet varede i 8 Dage, og der blev i alt udtaget 1,268 Mill. Rdl. En enkelt Dag varede Expeditionen fra det Øjeblik, Kontoret aabnedes, Kl. 11 om Formiddagen og til Kl. 8 Aften, da de sidste, der endnu stod og ventede paa Gaden, blev lukkede ind.

Denne Krise fik vidtrækkende Følger.

Ved Udgangen af Aaret 1873 var Sparekassebeholdningen sunket fra

21¹/₂ Mill. til 18 Mill. Kr., og »Bikuben« gik tabt af sin Førerstilling; nu er det Sparekassen for København og Omegn, der optræder som Landets største Sparekasse. Og under de paafølgende trykkede Tider stod Sparekassedelingen i Stampe, saa at den først i 1879 naaede sin tidligere Størrelse, og Væxten paa ny tog Fart. Takket være forskellige Pengeinstituter var »Bikuben« kommen forholdsvis let over Udbetalingsdagene, men der opstod dog en ikke uberettiget Frygt for, at lignende Katastrofer skulde indtræde paa ny, og man begyndte at se sig om efter Midler til at styrke Publikums Tillid og skaffe »Bikuben« et Rygstød. I Foraaret 1873 kom der fra Landmandsbanken et Forslag om Sammenslutning med den; denne Tanke vandt ikke Tilslutning, derimod greb man et Forslag fra Vexellererne B. L. Frænkel & Co. og R. Henriques jun. om Oprettelse af en *Garantifond* paa en Million Rdl. til Sikkerhed overfor »Bikuben«s Forpligtelser. Paa Bestyrelsesmødet den 6. Juni 1873 vedtoges det at tage imod Forslaget, og »Bikuben« traadte nu ind i en hel ny Periode af sit Liv, idet den nu i en Række af Aar som Vederlag for Garantien kom til at udrede en Trediedel af Sparekassens aarlige Nettooverskud. Efter Overenskomsten skulde der overgives »Bikuben« en Million Rdl. danske, rentebærende Papirer af samme Art, som man hidtil havde benyttet i »Bikuben«, og Fonden skulde tjene som Garanti overfor Sparerne og tillige være Betryggelse for Interessenterne i de to Forsørgelseskasser. Saalænge Overenskomsten om Garantien varede, skulde Ejerne af Effekterne besætte Halvdelen af Pladserne i Repræsentantskabet.

Kontrakten var fra Ejernes Side uopsigelig i 15 Aar fra 1. Jan. 1873. Efter Udløbet af dette Tidsrum kunde hver af Parterne med 1 Aars Varsel opsige Forholdet saaledes, at 100.000 Rdl. af de deponerede Effekter aarlig i Løbet af de paafølgende 10 Aar skulde tilbagegives, og samtidig Andelen i Overskudet formindskes paa tilsvarende Maade. »Bikuben« kunde dog opsige Kontrakten til Ophør efter 5 Aar fra 1. Jan. 1873 med et Aars Varsel paa Betingelse af, at den ikke erhvervede nogen Garanti af denne eller lignende Art fra Andre.

Der blev i den Anledning foretagen fornøden Lovforandring, der stadfæstedes 23. Juli 1873, hvorefter hele Repræsentantskabet fratraadte; 6 af dem genvalgtes, medens Ejerne af Garantifondet valgte de andre 6 Repræsentanter, deriblandt Højesteretsadvokat LIEBE, der saaledes paany kom i nærmere Forbindelse med »Bikuben«. Som Formand valgtes Justitsraad v. STØCKEN og efter hans Død i 1874 Overretsprokurator RODE.

I VILHELM RODE (1832—86) fik Repræsentantskabet en Formand, der ved sin klare og elskværdige Personlighed forstod at lede Forhandlingerne fortræffelig under de ofte vanskelige Forhold, som fandtes i de følgende Aar. Hans friske Vid, som aldrig brugtes til at saare, virkede oplivende, hvad enten han førte an i Studenterforeningen eller paa en Generalforsamling, og hans tillidvækkende og retsindige Karakter vandt alle, baade Venner og Modstandere.

Det var for mange en Overraskelse at den gennem Frænckel og Henriques tilvejebragte Garanti gik over paa *Privatbanken*, der ved en Skrivelse af 23. Januar 1874 underrettede »Bikuben« om, at den var Ejer af samtlige Andele i Garantifonden. »Bikuben« havde iøvrigt ingen Grund til at beklage sig over det Forhold, hvori den saaledes kom til at staa til Privatbanken og dennes geniale Leder C. F. TIETGEN.

De Repræsentanter, Privatbanken valgte, stod aldrig ensidig paa Garanternes Fordel, men havde aabent Øje for, hvad der kunde tjene »Bikuben«s Tarv, og i pengeknappe Tider kunde »Bikuben« trygt henvende sig til Privatbanken, saaledes i 1877, da Direktionen saa sig foranlediget af en stærk Diskontoforøgelse til at søge et Laan paa $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. til at klare Juni Termin, og Nationalbanken rent ud afslog at yde Laanet, uagtet der tilbødes rigelig Sikkerhedsstillelse i solide Børspapirer.

Fra nu af var der i nogle Aar langt mere Ro i Forholdene; Repræsentantskabet arbejdede godt sammen med Direktionen, og »Bikuben« vandt en betydelig Tilslutning til Forsørgelseskasserne, hvad der tilstrækkelig vidnede om den Tillid, der ude i Samfundet nærmedes til »Bikuben«. I Aarene 1873—81 fordobledes saaledes den i Alderdomsforsørgelseskasserne indestaaende Kapital, og alene i Aaret 1881 indtegnedes der 6117 Portioner à 100 Kr.

Men idet Forsørgelseskasserne saaledes voxede i en overordentlig Grad, blev hele »Bikuben«s *Forfatningsform* med dens Generalforsamling og dens Repræsentantskab mindre praktisk. Den egnede sig for smaa Forhold,

C. C. v. STÖCKEN

hvor der kun var et ubetydeligt Antal Medlemmer; saasart Medlemsantallet begyndte at løbe op i Tusinder, spredte over hele Landet, var en Generalforsamling ligesaa upraktisk som en af de gammeldags Folkeforsamlinger er det i Nutidens Storstaters politiske Liv. Derfor maatte det Problem melde sig med uafviselige Krav, ogsaa paa dette Punkt at skabe moderne Former, under hvilke »Bikuben« kunde arbejde med større Ro og Kraft paa de Opgaver, der paahviler den. Saaledes var nye Forandringer i »Bikuben«s Love blevne en tvingende Nødvendighed; Forholdet til Garantikapitalen blev, som det skal vises nedenfor, en Anledning til at disse Begivenheder paaskyndedes.

For Garanterne var Forbindelsen med »Bikuben« en meget indbringende Forretning, Sparekasseafdelingen udviklede sig stærkt, efter at den økonomiske Krise i Halvfjerdserne var overstaaet, og Reservefonden fulgte godt med, saa at der hvert Aar blev et rigeligt Overskud, hvoraf Garanterne da som anført oppebar den ene Trediedel. Udbyttet for Garanterne var følgende:

For	Kr.	For	Kr.
1873	57 594,33	1882	30 785,27
1874	33 654,81	1883	39 104,17
1875	38 048,55	1884	46 498,22
1876	70 513,34	1885	61 973,94
1877	33 333,33	1886	35 747,18
1878	35 022,63	1887	168 112,42
1879	49 132,49	1888	73 330,10
1880	42 408,80	1889	69 646,03
1881	38 143,00	1873—89	923 048,61

I Gennemsnit oppebar Garanterne altsaa i disse 17 Aar 54.297 Kr. eller 2,7 pCt. aarlig. De første 8 Aar var Udbyttet gennemsnitlig $2\frac{1}{4}$ pCt. aarlig, de sidste 9, i hvilke det overordentlig store Overskud i 1887 faldt, var det over 3 pCt. Dette Udbytte maatte nødvendigvis tiltrække sig Opmærksomheden. Det maatte indrømmes, at Garantien ydede »Bikuben« en meget betydelig Støtte, ikke saa meget for Forsørgelseskassernes Vedkommende, da deres Forpligtelser efter Sagens Natur først vilde kunne afvikles langt ud i Fremtiden, og en opsigelig Garantikontrakt derfor var af mindre Betydning for dem, men derimod for Sparekasseafdelingen, hvis Stilling

kunde trues under øjeblikkelige Kriser. Da Sparekassebeholdningen i Begyndelsen af den Periode, der her er Tale om, var en Snes Millioner, betød Garantifonden en Reserve af 10 pCt., og i Forbindelse med »Bikuben«s egen Reservefond, der udgjorde et Par pCt. af Sparekassebeholdningen, havde man saaledes en meget god Betyggelse. Men efterhaanden voxede »Bikuben«s egen Reservefond under de gunstige Aar, der nu fulgte, meget betydelig; i 1889 var den 2 Mill. Kr. eller over 5 pCt. af Sparekassebeholdningen. Vel var de samlede Reserver, maalte ligeoverfor Sparekassebeholdningen, nu noget mindre end i 1873, men hele Udviklingen i disse 17 Aar maatte dog give det Indtryk, at »Bikuben« snart maatte kunne staa paa egne Ben.

Det var nu særlig paa dette Punkt, at Kritiken overfor »Bikuben« meldte sig, og efterhaanden førte til de sidste store Kampe, dette Institut har oplevet, nemlig i Begyndelsen af Firserne. Paa dette Tidspunkt fik Garantikontrakten iøvrigt sin første Ændring, idet man i Maj 1881 var enedes om, at der skulde være fuld Opsigelsesret fra begge Sider med 5 Aars Varsel. Endvidere fastslog man nærmere Principet for Overskudets Beregning, hvad der var blevet

Anledning til under den stærke Kursstigning i 1879—80. Kursstigninger af Værdipapirer var stadig holdt udenfor Beregningerne ved Opgørelsen af Overskud, kun hvad der virkelig blev indvundet ved effektivt Salg henregnedes til Overskudet, og dette blev nu fastslaaet ved den anførte Overenskomst.

Under Forhandlingerne om disse Forandringer var der foregaaet et betydningsfuldt Personskifte i »Bikuben«s Bestyrelse. I Slutningen af 70erne begyndte HELLMANN'S Helbred at vakle, og fra Efteraaret 1879 var han ikke længere i Stand til personlig at lede »Bikuben«s Virksomhed, endnu fulgte han dog i nogen Tid Forretningen fra sit Hjem, men ogsaa dette blev ham tilsidst umuligt. 25. Maj 1880 blev da Bogholder F. GRAM konstitueret som administrerende Direktør, og fungerede i denne Stilling til Hellmann's Død 11. April 1881, hvorefter han valgtes til administrerende Direktør, en Stilling hvortil han var selvskreven ved hele sin Fortid i »Bi-

F. GRAM

kuben«s Tjeneste, sine fortrinlige Evner og sit indgaaende Kendskab til Pengemarkedet, i hvis Svingninger ikke den mindste Enkelthed undgik hans Opmærksomhed. Det blev da Gram, hvem Overvejelserne om Ændringer i Garantiforholdet særlig maatte komme til at paahvile.

Den vigtigste Opponent mod »Bikuben«s Forhold til Garantikontrakten var Højesteretsadvokat HINDENBURG. Han var vel i 1874 ophørt at have Sæde i Repræsentantskabet, men vedblev at nære stor Interesse for »Bikuben«s Anliggender, og han begyndte nu en lang Kamp med Bestyrelsen, en Kamp, der førtes baade med Mund og Pen, og hvorved Generalforsamlingen paa en Gang svulmede op til et betydningsfuldt Element i »Bikuben«s Liv. Siden 1873 havde Generalforsamlingerne i flere Aar kun været svagt besøgte. Hvor fredeligt det i Reglen gik til ved saadanne Lejligheder viser Antallet af afgivne Stemmer. Ved Generalforsamlingen d. 23. Maj 1879 valgtes to Repræsentanter med hver 7 Stemmer, medens to Suppleanter hver fik 2 Stemmer. Det følgende Aar fik Suppleanterne det samme Stemmenantal, medens de to Repræsentanter valgtes med 5 og 4 Stemmer. Disse Tal minde paafaldende om, hvad der saa jævnlig forefalder paa de moderne Generalforsamlinger i Aktieselskaber, hvor det kan hænde, at der knap er en eneste tilstede foruden Bestyrelsen og Referenterne. Endnu i 1881 synes der kun at være afgivet faa Stemmer, men ved Generalforsamlingen d. 19. Juli 1882 faldt der 38 og 35 Stemmer paa de valgte Repræsentanter, og indtil 19 paa Suppleanter. Paa Generalforsamlingen 30. Maj 1883 var Stemmegivningen endnu livligere; Repræsentanterne valgtes med 211 og 204 Stemmer, Suppleanterne med indtil 146 Stemmer. Paa den sidste Generalforsamling, der holdtes, oplyste Dirigenten, at der var afhentet 229 Adgangskort til Generalforsamlingen og benyttet 612 Fuldmagter, saa at der altsaa ialt kunde afgives 841 Stemmer. Desuden maatte 557 Fuldmagter fra Medlemmer, der ønskede at støtte Bestyrelsen, henlægges. Intet Medlem kunde nemlig efter de oprindelige Love befuldmægtiges til at afgive mere end 4 Stemmer; senere, i 1870, udformedes Reglen nærmere, idet det fastsattes, at et Medlem kun skulde have *en* Stemme for sin egen Person og de af ham indtegnede umyndige, uanset Personernes og Portionernes Antal, og desuden kunde befuldmægtiges til at afgive 3 Stemmer. Det kunde da let ske, at Fuldmagter kom til at ligge ubenyttede hen. Trods denne Begrænsning var Stemmegivningen jo anselig nok, men skulde de Tusinder have været med, som netop i disse Aaringer traadte ind i Forsørgelseskasserne, vilde Forsamlingen være svulmet op i en uhyre Grad.

Generalforsamlingen vilde saaledes vise sig at være upraktisk, netop naar der var levende Interesse for »Bikuben«s Anliggender.

Campagnen blev fra Hindenburgs Side indledet med et Brev af 8. Nov. 1880, hvori han overfor »Bikuben«s Bestyrelse beklagede, at der var anvendt en Del af Sparekassens Reservefond som direkte Tilskud til Alderdomsforsørgelseskassen, men intet til Børneforsørgelseskassen. Han forlangte nu, at disse Kasser skulde stilles lige. Hertil svarede Bestyrelsen, at man allerede havde paatænkt at yde Tilskud til Børneforsørgelseskassen, om end ikke i det Forhold som Hindenburg fordrede. Dette Løfte blev da ogsaa indfriet: Børneforsørgelseskassen fik sit første direkte Tilskud, 6837 Kr., for Aaret 1881, medens Alderdomsforsørgelseskassens Tilskud blev omtrent uforandret som forrige Aar, 12409 Kr.

Hindenburg optraadte nu paa Generalforsamlingen d. 8. Juni 1881, hvor han nærmere begrundede sin Opfattelse. Han krævede, at Garantikontrakten skulde opsiges, og paastod, at »Bikuben« havde en altfor stor Kassebeholdning og Bankbeholdning, hvilket sidste særlig var til Fordel for Privatbanken. Endelig udviklede han, hvorledes de to Forsørgelseskasser havde Krav paa lige Andel i Sparekassens Overskud, og ønskede mindst 5 pCt. af dens Reservefond tildelt Kasserne. Det hævdedes fra Direktionens Side, at der var særlig Grund til at støtte Medlemmerne af Alderdomsforsørgelseskassen, hvis Forhold til »Bikuben« var af langt varigere Natur end i Børneforsørgelseskassen. Garantien dristede man sig endnu ikke til at opsige, og naar Kasse- og Bankbeholdningen havde været saa stor, havde det dels ligget i Hellmanns naturlige Frygt for nye Runs, dels i de høje Kurser og den store Tilstrømning af Pengemidler, hvorved en fordelagtig Anbringelse af Værdierne vanskeliggjordes.

Denne Generalforsamling forløb iøvrigt roligt, og der foregik ikke som Følge af Forhandlingerne nogen Forandring af væsentlig Natur. Men det følgende Aar genoptog Hindenburg sin Opposition. 24. Maj 1882 fremkom der fra hans Haand en ret skarp Artikel, hvori han paany ankede over Bankbeholdningen og hævdede, at Børneforsørgelseskassen var forfordelt; han paastod, at »Bikuben« ikke blev styret i den Aand, hvori dens Love vare skrevne, idet Formaalet var at opmuntre til Sparsommelighed, saa at man altsaa maatte ønske den størst mulige Tilgang til Forsørgelseskasserne, medens Direktionen var betænkelig ved en for stærk Tilgang. Ikke længe efter (1. Juni 1882) kom Direktionens Svar. Den afviste skarpt Paastanden om, at Børneforsørgelseskassen fik for lidt, og henviste til de

store indirekte Tilskud til Forsørgelseskasserne i Form af gratis Administration og Forrentning af Kapitalen med 5 pCt.

Det var ikke frit for, at Diskussionen herved var bragt ind i et vel personligt Spor; Direktionens Ordfører plejede jo ikke at være blid, naar han blev angrebet.

Allerede 8. Juni svarede Hindenburg. Han beklagede sig over de personlige Angreb, han havde været Genstand for, og udviklede paany sin Opfattelse, uden at der dog fremkom nye Synspunkter.

Saaledes var Generalforsamlingen d. 19. Juli 1882 forberedt, og det var forstaaeligt, at den blev talrigere besøgt end tidligere. Hindenburg var iøvrigt ved en Udenlandsrejse forhindret i at deltage, og der kom ved denne Lejlighed ikke nogen stærk Opposition til Orde.

Da Hindenburg ikke var tilfreds med Udfaldet af Agitationen, begyndte han i April 1883 et nyt Felttog ved en Artikel i Berlingske Tidende: »Er det forsvarligt, at »Bikuben«s Bestyrelse betaler Garantifonden med en højere Pris end det er nødvendigt?» Han hævdede, at Bestyrelsen tilsidesatte de Medborgeres Interesser, der havde valgt den, og ankede samtidig over den Valgordning, som fandt Sted, idet der paa Generalforsamlingen kun var bundet Valg efter en af Repræsentantskabet udfærdiget Liste, indeholdende 3 Gange saa mange som der skulde vælges. Men han indrømmede dog samtidig, at Repræsentantskabet netop loyalt havde sat en erklæret Modstander paa Kandidatlisten, saa at Medlemmerne fik fuld Frihed til at tilkendegive, efter hvilke Grundsætninger de ønskede Foreningen styret.

Direktionen svarede ikke paa denne Artikel, men ved Generalforsamlingen d. 30. Maj 1883 kom det til et Opgør mellem Hindenburg og Direktionen, og dette vilde sikkert have haft en skarpere Karakter end det fik, hvis V. Rode ikke som Indleder med sin sædvanlige Elskværdighed havde forstaaet at gyde Olie paa Bølgerne. Hindenburg havde krævet at faa Medlemslisten at se eller at faa den trykt til Brug for alle Medlemmer. Dette havde Bestyrelsen vægret sig ved, og Generalforsamlingen godkendte dens Standpunkt. Nogen Løsning af de egentlige Stridsspørgsmaal blev iøvrigt ikke tilvejebragt. Valget blev en Sejr for Direktionen, og Hindenburg, som var sat paa Kandidatlisten til Repræsentantskabet, opnaede kun en Sjettedel af Stemmerne.

Imidlertid var Bestyrelsen mere og mere kommen paa det rene med, at »Bikuben«s Forfatning ikke længere var praktisk, og besluttede at fore-

tage en Lovændring, hvorved Generalforsamlingen ophævedes og erstattedes med et udvidet Repræsentantskab. Et Udvalg, der skulde stille Forslag desangaaende, blev nedsat d. 31. Okt. 1883, og 12. Febr. det følgende Aar kunde dette Udvalg forelægge et færdigt Forslag for den samlede Bestyrelse, hvilket med nogle Ændringer vedtoges. Generalforsamlingen skulde altsaa erstattes med et Repræsentantskab, og Forslaget indeholdt den Bestemmelse, at dette Repræsentantskab skulde bestaa af mindst 18 Medlemmer, 6 fra hver af Foreningens 3 Afdelinger, saa at Sparekasseafdelingen saaledes for første Gang vilde blive repræsenteret i Bestyrelsen. Da Bestyrelsen havde lovgivende Myndighed, kunde Sagen dermed have været afgjort, men da Striden med Hindenburg blussede op paany, idel denne atter havde grebet Pennen og angrebet Bestyrelsen i nogle Artikler i »Berlingske Tidende«, blev Formanden betænkelig ved at ophæve Generalforsamlingen, uden at denne først fik Adgang til at udtale sig, og der indkaldtes derfor en ny Generalforsamling, der skulde møde d. 30. Maj 1884.

Forud for denne gik der en kraftig Agitation fra begge Sider for at vinde Stemmer, og det gik livligt til paa Generalforsamlingen. Bestyrelsen stillede her det Forslag, at Generalforsamlingen efter Reglerne for Valg af Repræsentanter (altsaa ved bundet Valg) skulde vælge et Udvalg paa 5 Medlemmer, der skulde forhandle med Bestyrelsen om Forslaget; de to Revisorer skulde tiltræde Udvalget ligesom ogsaa de to Suppleanter til Repræsentantskabet, der fik flest Stemmer paa Generalforsamlingen, endvidere skulde Bestyrelsen kunne tilkalde 3 Medlemmer for det Tilfælde, at Provinsernes eller andres Interesser ikke skulde blive repræsenterede ved Valget.

Som sædvanlig var det Rode, der lagde for, og han gjorde det med sin sædvanlige Aabenhed og sin lykkelige Evne til at forsone Modsætningerne. Oppositionens Krav var efterhaanden blevne formulerede derhen, at Forsørgelseskasserne burde have saa meget som muligt i Tilskud fra Sparekassen, idet man hævdede, at det var Forsørgelseskasserne, der ejede

V. RODE

Sparekassens Reservefond. Rode benægtede dette, men udtrykte Stillingen saaledes, at Forsørgelseskasserne havde Ret til at arve Sparekassen, hvis den døde, og desuden havde Ret til dens Overskud, saa at de var stillede saa gunstigt »som nogen rig Mands Søn kan være stillet«.

Disse Udtalelser vakte almindelig Tilfredshed, saa at Grundlaget for Uenigheden mellem Bestyrelsen og Oppositionen i Virkeligheden syntes bortfalden. Forslaget om Nedsættelse af et Udvalg førte dog til en livlig Diskussion og mødte stærk Modstand hos Oppositionen, der nødigt saa Generalforsamlingen ophævet. Hindenburg stillede Forslag om, at Valget ikke skulde være bundet og hævede, at Udvalgets eventuelle Forslag skulde forelægges en Generalforsamling til Drøftelse og Vedtagelse. Det første Forslag gik Bestyrelsen ind paa, det sidste, der ikke stemmede med Foreningens Love, men iøvrigt blev underkastet en Afstemning paa Generalforsamlingen, forkastedes med 533 Stemmer mod 152, altsaa med en betydelig Majoritet. Kravet om at faa Medlemslisten trykt blev ligeledes forkastet.

Generalforsamlingen valgte derpaa Femmandsudvalget; i dette fik Hindenburg ikke Plads, men Bestyrelsen benyttede sig af sin Ret til at supplere det ved at tilkalde ham, ligesom ogsaa Kaptajn RAMSING, der hørte til Oppositionen, og senere blev et virksomt og befrugtende Medlem af Repræsentantskabet, var mellem de tilkaldte.

Der blev nu foretaget en Behandling af Lovudkastet, der i det væsentlige vedtoges (30. Marts 1885), saaledes som det forelaa. Dog enedes man om at lade Sparekasseafdelingens Deltagelse i Repræsentantskabet forsvinde saa at kun Medlemmer af Forsørgelseskasserne kunde faa Sæde i Repræsentantskabet.

Det udvidede Repræsentantskab skulde nu altsaa erstatte Generalforsamlingen. Det skulde første Gang sammensættes saaledes, at de 6 tidligere valgte Repræsentanter suppleredes med 12 andre, der valgtes af det i Henhold til Beslutningen paa den sidste Generalforsamling tilkaldte Udvalg; de sex Repræsentanter for Garantifonden fik derimod ikke længere Sæde her, men skulde tiltræde det staaende Udvalg paa 6 Medlemmer (Forretningsudvalget), som skulde vælges af Repræsentantskabet, og som skulde varetage en Del af de Funktioner, Repræsentantskabet hidtil havde havt.

Uden Vanskeligheder foregik dog ikke denne indgribende Lovrevision, idet den vakte Betænkeligheder fra to Sider. For det først følte *Garanterne* sig brøstholdne ved den nye Fordeling af Funktionerne, idet deres Indflydelse herefter vilde forringes, og de udtalte derfor Ønske om, at Bestyrelsesvalget skulde foregaa i Forretningsudvalget.

Efter forskellige Forhandlinger nøjedes Garanterne dog med den Stilling, der var indrømmet dem, idet de blot hævdede, at deres Repræsentanter skulde være fuldkommen ligestillede med Forretningsudvalgets Medlemmer, og ogsaa deltage med disse i fremtidige Indstillinger til Repræsentantskabet om Valg af Direktion.

Af alvorligere Natur var den Opposition, der endnu engang rejstes fra Højesteretsadvokat HINDENBURG. Inden Lovforslaget blev indsendt til Indenrigsministeren forat opnaa kongelig Stadfæstelse, havde han sendt Ministeren et Minoritetsvotum, hvori han protesterede mod Ophævelsen af Generalforsamlingen og paastod, at et saadant Skridt ikke var lovmedholdeligt, og kun var foreslaaet, forat Bestyrelsen med større Frihed kunde anvende Sparekassens Overskud til andre Formaal end Forsørgelseskassernes. Paa dette Votum svarede Rode i et udførligt Modskrift, i hvilket han hævdede Forslagenes Lovlighed og Forstandighed.

I Slutningen af Maj 1885 indbragtes Sagen for Ministeriet. Da det kunde forventes, at Sagens Afgørelse vilde tage længere Tid, og da det kunde være muligt, at den paany vilde komme til Bestyrelsens Erklæring, foreslog Formanden en midlertidig Lovforandring, der gik ud paa, at »Bikuben«s Repræsentantskab skulde være berettiget til at udsætte Indkaldelsen af Generalforsamlingen indtil Slutningen af 1885. Denne Lovforandring vedtoges og blev stadfæstet i Juni gennem Ministeriet, men inden Aarets Udgang (5. Okt. 1885) kom Stadfæstelsen af Hovedforslaget, saa at der ikke blev Anledning til at holde flere Generalforsamlinger, og »Bikuben« havde saaledes faaet den Forfatningsform, som siden da har været den gældende, og som har vist sig at fungere fortræffelig.

ARBEJDSAARENE SIDEN 1885

»BIKUBEN« var ved Lovforandringen i 1885 altsaa kommet ind i et nyt Spor; man turde gøre Regning paa, at den under sin ny Forfatning med langt større Ro end tidligere kunde tage fat paa de Opgaver, der paahvilede den. — Denne Forventning blev ikke skuffet. I Repræsentantskabet fik »Bikuben« en Forsamling, der havde varm Interesse for sit Hverv, og bestandig har forstaaet at supplere sig saaledes, at de Kræfter ere blevne tilkaldte, som det kunde være ønskeligt at knytte til »Bikuben«. I Repræsentantskabet skulde enhver af Forsørgelseskasserne saavidt muligt mindst raade over en Trediedel af Pladserne. Indtil en Fjerdedel af Repræsentanterne skulde kunne have Bopæl udenfor København og Omegn. Funktionstiden skulde være 6 Aar, og i en Forsamling, der normalt talte 18 Medlemmer, skulde der saaledes hvert Aar afgaa 3. For at sikkre sig, at der stadig kom nyt Blod ind, indeholdt Lovene den Bestemmelse, at kun 2 af disse 3 afgaaende kunde genvælges. Ved denne Bestemmelse har der vel for »Bikuben« været den Ulempe, at man jævnlig har maattet savne et Medlem, som ved sin Interesse for »Bikuben«s Anliggender vilde have været selvskreven til Genvalg, hvis denne Lovbestemmelse ikke var bleven vedtaget, men det har dog været muligt i en tilstrækkelig Grad at bevare Kontinuiteten, saa at Repræsentantskabets Præg gennem alle de 22 Aar har været væsentlig uforandret, og det har ikke været uden Betydning, at friske Kræfter stadig har kunnet tiltræde. I det hele taget har Antallet været begrænset til de 18, der er fastslaaet som Minimum, kun en enkelt Gang har man fundet Anledning til en mindre Udvidelse for at sikkre sig et Medlem, der sad inde med særlig Sagkundskab og Interesse for »Bikuben«.

Mellem de forskellige Faktorer indenfor »Bikuben«s Bestyrelse er Arbejdet gaaet godt. Kritiken udefra er gennemgaaende paa en tilstrækkelig

fyldig Maade bleven baaret frem af Repræsentantskabets egne Medlemmer, og denne Forsamling har med stor Frisindethed netop søgt at faa saadanne Mænd ind, der kunde give kritiske Bidrag til Belysning af »Bikuben«s Forhold. En stor Fordel var det, at »Bikuben« nu fritoges for de stormende Generalforsamlinger og det Spil af Tilfældigheder, som man var udsat for paa disse.

Efter Lovene skulde Direktionen have Stemmeret i en Række vigtige Spørgsmaal, saa at der i Tilfælde af Uenighed mellem Repræsentantskabet og Direktionen skulde ske Fællesafstemning. En saadan Fællesafstemning har i Reglen været undgaaet, idet der sædvanligvis meget hurtigt er opnaaet Forstaaelse om de foreliggende Spørgsmaal.

Naar Resultatet af den foretagne Lovforandring har været saa godt, skyldes det ikke mindst den Maade, hvorpaa den første Formand under den ny Forfatning, VILHELM RODE, slog Tonen an. Det var en ren Fornøjelse at se ham lede Forhandlingerne i Repræsentantskabet og Forretningsudvalget. Men »Bikuben« skulde kun meget kort nyde Fordel af hans Ledelse. I Slutningen

af November 1886 paadrog han sig en alvorlig Sygdom, der allerede 6. Dec. s. A. gjorde Ende paa hans Liv. I hans Sted valgtes Departementchef J. H. STEPHENSEN til Formand, der var indvalgt i Repræsentantskabet ved Udvidelsen efter Forfatningsforandringen. Stephensen, der var født i 1846, var i 1882 bleven Kontorchef i det islandske Ministerium og allerede 3 Aar efter Departementchef samme Sted. Han skulde kun i kort Tid fungere som Repræsentantskabets Formand, idet han allerede afgik ved Døden i Maj 1889 uden at have faaet Lejlighed til i nogen væsentlig Grad at deltage i Arbejdet for at føre »Bikuben« fremad under den ny Forfatningsform. I hans Sted valgtes 31. Maj 1889 Højesteretssagfører P. G. C. JENSEN til Formand, en Stilling han har indtaget siden da.

Ogsaa i *Direktionen* skete der snart efter Lovforandringerne Personskifte, idet Professor Steen afgik ved Døden nogle Maaneder før Rode. I hans Sted valgtes Professor HARALD WESTERGAARD. Efter kort Tids Sygdom

J. H. STEPHENSEN

døde endelig Konsul WOLFF d. 16. Sept. 1893. I nogen Tid stod Pladsen ubesat, men det viste sig snart ønskeligt at udfylde den ved at knytte en Mand til »Bikuben«, der kunde være tilstede i hele Kontortiden, og særlig anvende sine Kræfter paa den ny oprettede *Forvaltningsafdeling*. Paa Repræsentantmødet d. 19. Sept. 1894 valgtes da Overretssagfører SOPHUS BÜLOW til Direktør. Det sidste Personskifte indenfor Direktionen fandt Sted, da Direktør F. GRAM af Helbredshensyn i Foraaret 1905 blev tvunget til at indgive sin Afskedsbegæring efter i 24 Aar at have været administrerende Direktør. Repræsentantskabet gav kun meget nødig Slip paa ham, og lagde dette for Dagen ved i Maj 1906 at vælge ham til Repræsentant og Medlem af Forretningsudvalget; hans Afsked blev bevilget fra 1. Nov. 1905 og omtrent samtidig med sin Afgang udnævntes han til Elatsraad. I hans Sted valgtes BÜLOW (5. Okt. 1905) til Direktionens Formand, medens cand. mag., Fuldmægtig i Landmandsbanken V. BERG samtidig blev valgt til Medlem af Direktionen.

En af de Opgaver, der, under det ny System, fortrinsvis maatte paa-hvile Bestyrelsen, var Afviklingen af Forholdet til *Garanterne*. I dette blev der allerede i Slutningen af Aaret 1885 gjort den Forandring, at der skulde være 2-aarig Opsigelse fra begge Sider; dog maatte Kontrakten ikke ophøre før Udgangen af 1889. Allerede i Slutningen af Aaret 1887 benyttede »Bikuben« sig af denne Ret, og efter forskellige Forhandlinger kom det til en ny Overenskomst, hvorefter Garantien fortsattes, men mod en fast aarlig Betaling af 25000 Kr. Dette kom til at øve den Indflydelse paa »Bikuben«s Styrelse, at Garanterne nu ikke længere havde nogen Interesse af at have Sæde i Forretningsudvalget, og fra 1890 bestod dette herefter kun af de 6 af Repræsentantskabet valgte Medlemmer.

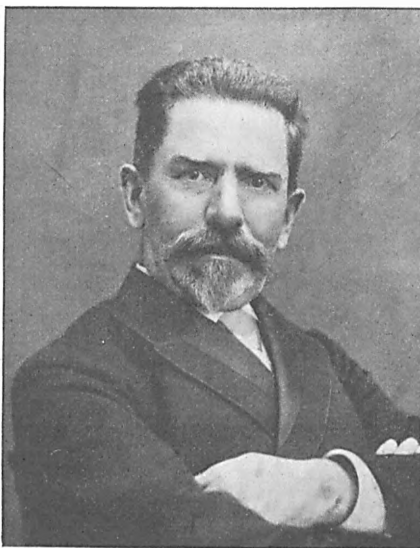
I Aaret 1893 skred man til en ny Forandring, gældende fra 1. Jan. 1895, idet man enedes om at begrænse Garantien til 1 Mill. Kr., mod et aarligt Vederlag af 12500 Kr., og i 1896 blev Kontrakten endelig opsagt til fuldstændigt Ophør fra Udgangen af Aaret 1898.

Garanternes Afgang fra Forretningsudvalget følte som et Savn, idet disse, som foran anført, i de mange Aar, dette Forhold bestod, med stor Loyalitet respekterede »Bikuben«s Interesser og søgte at fremme dens Tarv, saa at Forbindelsen med Garanterne næppe nogensinde har givet Anledning til nogen Mislyd; dertil bidrog meget, at der ved Valget af Garanter fra Garantifondets Ejer altid vistes stor Betænksomhed; blandt de Mænd

der saaledes kom i Berøring med »Bikuben« er foran nævnt Højesteretsadvokat LIEBE, der havde været blandt »Bikuben«s Stiftere; endvidere kan nævnes Mænd som C. E. FENGER, Etatsraad HOLMBLAD, GEORG PETERSEN og H. A. CLAUSEN.

Garantiens Ophør gav iøvrigt Anledning til, at en lille Ændring i Sparekasseloven af 28de Maj 1880 efter Initiativ af P. G. C. Jensen blev vedtaget i Rigsdagen. Ved Sparekasselovens § 11 var der bleven indrømmet forskellige Instituter en Undtagelsestilling, forsaavidt Deltagelse i Udbytte og Overskud er forbeholdt Stiftere, Garanter eller Aktionærer. I Henhold til denne Paragraf fik »Bikuben« forskellige Lempelser, der iøvrigt tildels har deres Forklaring i Forsørgelseskassernes Forhold. »Bikuben« fik Ret til at afslutte Aarsregnskabet samtidig med Forsørgelseskassernes, den 31. Dec. Opgørelsen af Obligationerne kunde ske som hidtil efter Indkøbsprisen, mod at Værdien efter laveste Kurs paa Afslutningsdagen fremgik af Regnskabet; Repræsentantskabet fik Ret til at vælge Revisorerne som hidtil, medens Sparekasseloven ellers foreskriver, at Revisorerne ikke maa vælges af Bestyrelsen, ligesom der blev givet forskellige Begunstigelser med Hensyn til Revision og Decision, og Regnskabsaflæggelsen behøvede ikke at ske efter det af Ministeriet foreskrevne Regnskabskema for Sparekasser.

Disse Begunstigelser var altsaa givne under Forudsætning af, at »Bikuben« afgav en Del af sit Overskud til Garanterne, og da dette ikke længere fandt Sted, var det nødvendigt at finde en Udvej for at bevare Privilegierne. Loven af 7. April 1899 giver nu Indenrigsministeren Bemyndigelse til at meddele Pengeinstituter, som bestod, da Sparekasseloven traadte i Kraft, de samme Begunstigelser og Lempelser, selv om de ophørte med at lade Deltagelse i Udbytte og Overskud være forbeholdt Stiftere, Garanter eller Aktionærer. — I Henhold til denne Lov kunde »Bikuben« saaledes vedblivende komme til at nyde godt af sin Særstilling.

P. G. C. JENSEN

Under Kampaarene fejrede »Bikuben« sit 25 Aars Jubilæum d. 3. Marts 1882. I denne Anledning havde Repræsentantskabet vedtaget at yde forskellige Gaver, saaledes et extra Bidrag til Personalets Pensionskasse af 15000 Kr., foruden at man for de daværende Funktionærer lettede Byrden ved at være Medlem af Kassen; man overførte c. 91000 Kr. fra Sparekassens Reservefond til Alderdomsforsørgelseskassen for at ophæve den saakaldte Kapitalisering, hvorom der nedenfor skal blive talt. Dernæst supplerede man Børneforsørgelseskassens Reservefond, saa at den kom til at udgøre 10 pCt. af de indestaaende Kapitaler, og endelig bevilgedes et Extratilskud af 2000 Kr. til Københavns Understøttelsesforening. Derimod fejredes Dagen ikke ved nogen Festlighed.

En stor ydre Forandring foregik paa samme Tid ved Opførelsen af nye Bygninger, idet det ved »Bikuben«s stærke Væxt havde vist sig umuligt at nøjes med de hidtilværende Lokaler. Efter at forskellige Planer til Ombygning af de ældre Bygninger, der stod paa »Bikuben«s Grund, vare blevne overvejede, kom man i Efteraaret 1880 paa det rene med, at man hellere maatte lade en hel ny Bygning opføre. Dette overdroges Etatsraad HERHOLDT, og han løste sin Opgave med sædvanlig Dygtighed. Der maatte lejes et midlertidigt Lokale i Silkegade 13, og man lejede et Hvælvingsrum i Nationalbanken; Overflytningen til de interimistiske Kontorer fandt Sted 28. November 1881, og kort efter begyndte Nedbrydningen. Det trak af forskellige Grunde temmelig længe ud med Opførelsen, saa at den færdige Bygning først kunde forevises for Bestyrelsen den 6. April 1884 og aabnes for Expedition den 15. April s. A.

Udgifterne til dette store Byggeforetagende var c. 445000 Kr., iberegnet en Forandring i 1885 af Varmeapparatet. Man havde ønsket at erhverve Ejendommen paa Hjørnet af Silkegade og Pilestræde forat indlemme den i hele Foretagendet, men dette viste sig for kostbart og maatte derfor opgives. Først i 1896 blev Sagen taget op paany, og i Juni 1897 gav Repræsentantskabet Bemyndigelse til Køb af Ejendommen; Omkostningerne ved denne Erhvervelse var c. 170000 Kr., en Kapital, som dog rigelig har kunnet forrentes, saa at Ejendommen nu kun staar bogført for 158000 Kr. Gennem en Jerndør er denne Ejendom sat i Forbindelse med Hovedejendommen, og er kommen til at afgive Kontorlokale for Hovedagenten, daværende Fuldmægtig, nuværende Kontorchef, Justitsraad L. B. RASMUSSEN, der tidligere havde haft sit Kontorlokale i betydelig Afstand fra »Bikuben«s Hovedkontor, hvad der jævnlig kunde medføre Gêne for Publikum.

I Foraaret 1905 vedtog Repræsentantskabet at lade foretage en radikal Forandring af *Varmeapparatet*, idet Varmluftssystemet afløstes af et Varmtvandssystem, der i den daglige Drift vilde blive betydelig billigere; denne Ændring kom til at koste c. 19500 Kr. Iøvrigt er »Bikuben«s Bygninger ikke blevet underkastet væsentlige Forandringer siden 1884.

BIKUBENS EIENDOM SILKEGADE 8

Derimod har »Bikuben« efterhaanden faaet en Del *Filialer* rundt om i Byen. Foran er »Bikuben«s Filial paa *Kristianshavn* bleven omtalt. Fra 1. Jan. 1874 traadte her en noget mere tidssvarende Ordning i Kraft, idet fhv. Skibskaptejn PETERSEN, der som Bestyrelsesmedlem af Kristianshavns Understøttelsesforening havde udført det væsentligste Arbejde ved Filialet mod et mindre aarligt Vederlag, knyttedes til »Bikuben« som Bestyrer af Filialet, der nu fik en udvidet Kontortid. I 1884 blev der endelig oprettet en selvstændig Afdeling for denne Bydel med Lokale i Lille Torvegade (fra 1903 i Børsgade). Et Par Aar i Forvejen (1882) havde »Bikuben« oprettet

et Filial foran paa *Nørrebro* efter Initiativ af fhv. Apotheker BECKER, der tilbød at bestyre Kontoret uden Vederlag. Det viste sig hurtigt, at der havde været Trang til et saadant Kontor, Forretningerne voxede meget stærkt, og Becker knyttedes nu til »Bikuben« som Afdelingskasserer mod et aarligt Honorar.

Da Forsøget med Etableringen af *Nørrebro* Afdeling faldt saa godt ud, var Direktionen allerede i 1883 betænkt paa at etablere en lignende Afdeling i Kvarteret ved *Sølvgaades Torv*, og efterat Repræsentantskabets Samtykke det følgende Aar var erhvervet, lejedes en Lejlighed, som man havde paa Haanden, og man bekendtgjorde, at Afdelingen vilde blive aabnet den 10. Maj. Da der imidlertid umiddelbart efter fremkom en tilsvarende Bekendtgørelse fra Sparekassen for København og Omegn, og det viste sig, at denne havde lejet Lokale tidligere, vilde »Bikuben« ikke konkurrere med den, og søgte derfor i Stedet et Kontorlokale paa *Østerbro*. Afdelingen fik først Lokale paa Hjørnet af *Østerbrogade* og *Ryesgade*, med Indgang i denne, senere (fra 1888) paa selve *Østerbrogade*.

Den næste selvstændige Sparekasseafdeling fik Plads paa *Aaboulevarden*, hvor der i 1899 aabnedes et Kontor; det viste sig snart, at man havde bedømt Forholdene i denne Bydel rigtig. Endelig oprettedes i Slutningen af Aaret 1904 en Afdeling paa *Vesterbrogade*.

I hvilken Grad disse Afdelinger benyttes, fremgaar deraf, at der ved Udgangen af Aaret 1906, skønt der efterhaanden af andre Sparekasser og Banker er bleven oprettet et betydeligt Antal lokale Afdelinger, der uundgaelig konkurrere med »Bikuben«s, henstod en samlet Sparekasekapital af cirka 18½ Mill. Kr. i Afdelingerne af en samlet Sparekassebeholdning paa godt 60 Mill.

I Slutningen af Aaret 1881 var der i København bleven oprettet en *Sparemærkekasse*, der ønskede »Bikuben«s Medvirkning ved Indløsningen af Sparemærkerne. En saadan Overenskomst blev truffen i Febr. 1882, efterat »Bikuben«s Betænkelighed med Hensyn til Risikoen ved eventuelle Forfalskninger var bleven overvunden derved, at Sparemærkekassen fik en Garanti oprettet. Paa given Foranledning erkendte den da ogsaa i 1896 at være forpligtet til at indløse forfalskede Sparemærkebøger. I Tidens Løb er et meget betydeligt Antal Sparemærker blevne indløste ved »Bikuben«s Medvirkning. Sparemærkekassen gjorde i Begyndelsen maanedlig, senere ugentlig Afregning med »Bikuben«.

Sparekasseafdelingens Arbejdsmaade har iøvrigt ikke været væsentlige Forandringer underkastet i den lange Periode, der her er Tale om. Planer

om at indføre Chequebøger, eller om at søge at komme i mere direkte Berøring med de brede Lag, ere vel af og til komne frem, men ved nærmere Overvejelse har man atter lagt saadanne Planer til Side i den Forvisning, at det bestaaende System var tilstrækkeligt bekvemt for Sparerne, saa at der savnedes Anledning til at gøre Ændringer i Arbejdsmaaden.

Aar	Antal af Ind- og Udbetalinger i Aarets Løb	Antal af Konti ved Aarets Slutning	Sparekassebeholdning ved Aarets Slutning i Mill. Kr.
1885	339094	120185	31.389
1886	344803	124910	37.807
1887	343128	128282	37.778
1888	347933	132135	37.687
1889	369618	136242	38.796
1890	386663	139275	38.613
1891	396984	141397	38.196
1892	421923	143720	40.845
1893	433122	145250	44.389
1894	448297	148175	47.000
1895	455907	150496	51.164
1896	461476	152030	51.124
1897	467437	151913	49.596
1898	475265	153423	50.421
1899	501660	155834	48.698
1900	517425	159043	49.290
1901	537538	162734	52.864
1902	560882	166544	56.609
1903	555887	169223	58.480
1904	547799	170170	59.470
1905	540453	170141	60.268
1906	539999	171074	60.780

Hvorledes Udviklingen har været, vil fremgaa af ovenstaaende- Tal.

I Løbet af det her anførte Tidsrum blev Sparekassebeholdningen altsaa næsten fordoblet. Dette Resultat er dels naaet ved, at Sparekasskontiernes Gennemsnitsbeløb er voxet, dels ved at der stadig er kommen flere Sparere til. Gennemsnitsstørrelsen udgjorde i 1885 261 Kr., i 1895 derimod 340 Kr. og i 1905 354 Kr. Hvis der ikke var kommen en Tilgang af c. 50000 nye Konti, vilde Sparekassebeholdningen dog være voxet med 11 Mill. Kr.

Det vil iøvrigt ses, at Fremgangen er foregaaet under store Svingninger, og enkelte Aar, som 1897 og 1899 viser en ikke lille midlertidig Tilbagegang.

Selvfølgelig har den hele økonomiske Tilstand i Landet øvet en stor Indflydelse paa Sparekassebeholdningen; særlig gælder dette Pengemarkedets Forhold, selv om »Bikuben«s Sparere for en stor Del leve uden direkte Berøring med dette. Aaret 1886 frembød saaledes mange Ejendommeligheder, der forklare den store Tilgang i dette Aar. Diskontoen var lav baade her og i Udlandet, og der var livlig Udbydelse af nye Aktieforetagender, navnlig i Tyskland, og en stærk Konverteringsbevægelse, der som bekendt ogsaa naaede Danmark, og førte til, at en stor Del af den indenlandske Statsgæld blev konverteret fra 4 til $3\frac{1}{2}$ pCt. Rente, medens 59 Mill. Kr. kom til kontant Udbetaling til 11. Marts 1887. Flere danske Kreditforeninger fulgte med dels med Konverteringer dels med Udstedelse af nye Serier af $3\frac{1}{2}$ pCt. Obligationer, en hidtil ukendt lav Rentefod. I Følge med denne Konverteringsbevægelse kom en stærk Tilstrømning af Sparekasseindskud, og dette bevirkede atter baade for »Bikuben«s og andre Instituters Vedkommende, at Renten af Udlaan i faste Ejendomme og til Kommuner blev sat ned; medens tidligere $4\frac{1}{2}$ pCt. havde været almindelig, gik man nu ind paa en Rente af 4 pCt.

Alt dette gjorde atter en Nedsættelse af Indlaansrenten nødvendig. I lange Tider havde Sparekasserenten været saa godt som uforandret. Efter at Renten i 1858 var bleven forhøjet fra 3 pCt. til 1 Skilling daglig af 100 Rdl. eller omtrent $3\frac{1}{6}$ pCt., var Rentefoden ikke bleven forandret før i 1875, da Møntforandringen traadte i Kraft, og Renten sattes til 1 Øre daglig af 100 Kr., altsaa lidt lavere end før, nemlig $3\frac{3}{6}$ pCt. Herved blev det til 1886. Men medens man tidligere kun kunde faa Sparekasserenten ændret ved Lovforandring, havde man i 1880 fastslaaet, at det skulde kunne ske ved en Beslutning af Bestyrelsen, dog med et halvt Aars Varsel, og da man yderligere ændrede dette i 1886, saaledes at der kun krævedes 12 Ugers Opsigelse, og en Nedsættelse tilmed strax kunde træde i Kraft for nye Sparere, var Vejen banet for hurtige Ændringer i Rentefoden efter Pengemarkedets Tilstand.

I Efteraaret 1886 fik Direktionen og Forretningsudvalget Bemyndigelse til at nedsætte Sparekasserenten, dog ikke mere end til 3 pCt., idet man dog udtalte som et almindeligt Ønske, at man saa vidt muligt handlede i Overensstemmelse med Sparekassen for København og Omegn. Forhand-

linger med dette Institut strandede imidlertid, men »Bikuben« handlede da i Samraad med Landmandsbanken og Arbejderbanken og nedsatte Renten til 3 pCt.; den nye Rentefod skulde træde i Kraft for nye Konti

PORTEN SET FRA GAARDEN

fra 1. Jan. 1887, for ældre fra 1. Juli s. A. Tillige sattes i Okt. 1886 en lavere Grænse for Størrelsen af de Kapitaler, der modtoges til Forrentning; og denne Bestemmelse bibeholdtes ogsaa i det følgende Aar, efter at Rentefoden var bleven nedsat.

Endnu i de første Maaneder af 1887 fortsattes den store Tilstrøm-

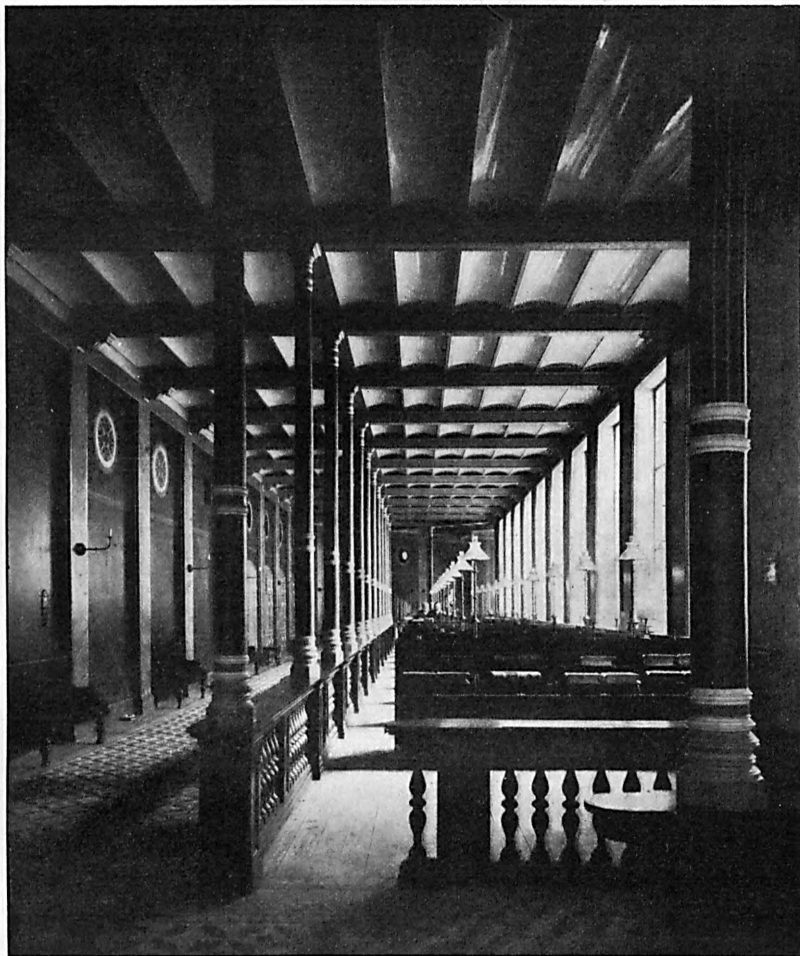
ning af Sparekassemidler, men efterhaanden standsede Tilgangen og afløstes af en ret betydelig Afgang, idet mange foretrak at købe Værdipapirer eller at indsætte deres Sparepenge i Sparekassen for København og Omegn, hvor der endnu kunde opnaas en højere Rente. I Aaret 1887 blev der i det hele taget uddraget 1,22 Mill. Kr. mere, end der indsattes, men ved Rentetilskrivningen udjævnedes dette dog saaledes, at Aaret sluttede med næsten samme Sparekassebeholdning som det forrige-Aar. — Afgangen i Sparekasskapitalen fortsattes i det følgende Aar under Indflydelse af den lave Rentefod. Ved Udgangen af 1888 var Beholdningen sunket med ca. 100,000 Kr.

For »Bikuben« betød den lave Rente og de mange udtrukne og solgte Obligationer en meget betydelig Gevinst. I 1887 tjente »Bikuben« saaledes i Agio og ved Provisioner 471.000 Kr., og Renteoverskudet var 268,000 Kr.; i det følgende Aar, i hvilket Rentefoden helt igennem var 3 pCt., naaede Renteoverskudet endog 322,000, medens der i Agio ganske vist kun tjentes 54,000 Kr.

Stagnationen i Sparekassebeholdningen fortsattes i den følgende Tid; der var stadig mere Udbetaling end Indbetaling, men Rentetilskrivningen holdt Beholdningen oppe omtrent paa det Punkt, som den havde naaet i 1886. Da særlig Aaret 1891 udviste Afgang i Sparekassebeholdningen, hvad der hænger sammen med de dalende Kurser paa Obligationer, blev Spørgsmaalet om en Renteforhøjelse paa ny taget under Overvejelse. Uafhængig af de andre københavnske Sparekasser forhøjede Sparekassen for København og Omegn 2. Okt. 1891 Indlaansrenten fra 3 til $3\frac{1}{2}$ pCt. »Bikuben« var dog lige saa lidt som Landmandsbanken og Arbejderbanken paa dette Tidspunkt stemt for en Forhøjelse; dog var der fra »Bikuben«s Side Tale om Oprettelse af en særlig Afdeling med $3\frac{3}{8}$ pCt. Rente for Indskud paa længere Tids Opsigelse. Men da Forholdene vedblivende syntes at kræve en Renteforhøjelse over hele Linien, enedes de tre nævnte Instituter om en Fællesbekendtgørelse under 29. Oktober 1891 om Forhøjelse af Renten til $3\frac{1}{2}$ pCt. fra Nytaar 1892 at regne.

Denne Renteforhøjelse betegnede en væsentlig Foringelse af Overskudet, der i 1892 kun var 116,000 Kr. mod 303,000 Kr. det forrige Aar, og det vanskeliggjordes derved for »Bikuben« med samme Kraft som hidtil at forfølge det sociale Formaal, for hvilket Forsørgelseskasserne er Udtryk. Men Forhøjelsen bragte paa en Gang »Bikuben«s Sparekasse ud af Stagnationen, og Beholdningen voxede nu saaledes fra Aar til Aar, at man ved Udgangen af 1895 havde en Sparekassebeholdning af 51 Mill. Kr.

Snart indtraadte der imidlertid nye Svingninger paa Pengemarkedet, som gjorde en Rentenedsættelse ønskelig. Den danske Stat benyttede sig af Konjunkturerne til en ny Konvertering fra $3\frac{1}{2}$ til 3 pCt., hvortil Re-

BIKUBENS HOVEDKONTOR

geringen bemyndigedes ved Lov af 5. December 1894. Vel fik denne Konvertering et mindre Omfang end Konverteringen i 1886, men den blev dog et meget betydningsfuldt Led i Pengemarkedets Bevægelse og drog en Række andre Konverteringer efter sig. Efter fælles Aftale mellem »Bikuben«, Landmandsbanken og Arbejderbanken havde man fra 1. Juni 1894 nedsat

Renten af Indskud paa nye Kontrabøger til 3 pCt., og det bekendtgjordes, at der paa ældre Bøger ikke modtoges Indskud, hvorved deres Paalydende kom op over 5,000 Kr. Denne Bestemmelse bragte Renteoverskudet for 1894 til at stige noget, uden endnu at standse den betydelige Tilgang af Sparekassemedler, men man maatte vedblivende nære Betæneligheder ved den høje Rente paa de gamle Konti, og man plejede i Løbet af Aaret 1895 Underhandlinger derom uden dog at kunne komme til noget Resultat, særlig paa Grund af den afventende Holdning, man udviste i Sparekassen for København og Omegn. Endelig følte man sig dog tvunget af Forholdene til at tage et afgørende Skridt, og i Marts 1896 enedes man paa ny med Landmandsbanken og Arbejderbanken om en Nedsættelse for alle Konti til 3 pCt. fra 1. Juli 1896, medens Sparekassen for København og Omegn beholdt sin højere Rentefod.

Ved denne Nedsættelse indleddes en ny Standsningsperiode i Sparekassen, idet Beholdningen nu i nogle Aar svingede omkring 50 Mill. I de 9 Maaneder fra April 1896 til Udgangen af Aaret blev der uddraget ikke saa lidt, navnlig paa de større Konti, idet Pengene formentlig dels blev brugt til Køb af Værdipapirer, dels til Indskud i Københavns Sparekasse og i nye Banker, der modtog Indskud paa Sparekasselvilkår til $3\frac{1}{2}$ pCt. Rente og Bonus. Efter Rentetilskrivningen sluttede Aaret med noget nær samme Beholdning som det forrige Aar.

Ogsaa ved Pengeanbringelser mærkedes de forandrede Konjunkturer meget stærkt. I 1896 skete der saaledes meget betydelige Tilbagebetalinger af Prioritetslaan, idet Laantagerne lokkedes af Kreditforeningernes 3 og $3\frac{1}{2}$ pCt. Laan, og Prioritetsrenten, ligesom ogsaa Renten for Kommune-laan, maatte da i en Række af Tilfælde nedsættes til $3\frac{3}{4}$ pCt.

I 1897 fulgte den tredie Statskonvertering, idet Loven af 27. Nov. 1897 bemyndigede Regeringen til at optage et 3 pCt. Laan i Udlandet paa 72 Mill. Kr. og opsigte den fra 1886 bestaaende $3\frac{1}{2}$ pCt. Gæld. Dette paa-virkede paany Pengemarkedet, men kom dog næppe til at udøve nogen væsentlig Indflydelse paa »Bikuben«s Forhold. Af større Betydning var Begivenhederne i det følgende Aar, idet Konjunkturforandringerne bragte Ønsket om en Renteforhøjelse frem paany. I Løbet af Efteraaret steg Bankdiskontoen, og Obligationskurserne dalede, og der var al Anledning til at rette sig efter disse Forhold. Efter Initiativ fra Landmandsbanken forhøjedes da Renten til $3\frac{1}{2}$ pCt.; for »Bikuben«s Vedkommende indtraadte Forhøjelsen fra 1. Januar 1899, medens Landmandsbanken og Arbejder-

banken allerede lod Forhøjelsen træde i Kraft en Maaned før. De første Maaneder af Aaret 1899 bragte da ogsaa god Tilgang, og ved Udgangen af April 1899 var Sparekassebeholdningen større end nogensinde tidligere, nemlig 53,17 Mill. Kr. Hen paa Foraaret blev Pengeforholdene imidlertid knappere, hvorfor man ogsaa maatte skride til en Forhøjelse af Prioritetsrenten. Efter al Rimelighed vilde »Bikuben«s Sparekassebeholdning dog være gaaet ret betydeligt frem i Aaret 1899, til Trods for den under den store Lock-out i Bygningsfagene hidførte Stagnation i mange økonomiske Forhold. Men under Lock-ouden indtraf der en akut Krise, idet der i August Maaned paa ny blev foretaget et »Run« paa »Bikuben«. I flere arbejdsvenlige Blade fremkom der under Lock-ouden hæftige Angreb paa Sparekasserne, idet det paastodes, at de støttede Arbejdsgiverne. »Bikuben« havde staaet fuldstændig neutral under hele Lock-ouden, men Bladartiklerne øvede desuagtet den Virkning, at en Mængde Sparere strømmede til for at faa deres Penge, og i Løbet af en Uge maatte Sparekasseafdelingen udbetale omtrent 5 Mill. Kr. mere end der indbetaltes. Da Kursen paa Værdipapirer var meget lav, var »Bikuben« henvist til at optage Laan for at imødegaa disse store Udbetalinger. Der optoges Laan af 4 Mill. Kr. i Nationalbanken paa Børspapirer. Forgæves havde »Bikuben« søgt at optage Laan paa billigere Betingelser i London; i Paris syntes Vejen ogsaa spærret. Vel kunde man allerede i Slutningen af September og Begyndelsen af Oktober betale Størsteparten af Laanet tilbage, idet meget af, hvad der var hævet, strømmede tilbage til »Bikuben«, men da den høje Rente, man kunde opnaa ved Pengeanbringelser, i Slutningen af Aaret og Begyndelsen af det næste Aar lokkede en Mængde Sparere, der havde større Beløb indestaaende, til at tage disse ud, saa at der i Løbet af 2 Maaneder gik næsten 3 Mill. Kr. mere ud end ind, nødtes »Bikuben« til Optagelse af nye Laan. Paa en Henvendelse til Nationalbanken 28. Feb. 1900 om et yderligere Laan paa 1 Mill. Kr. svarede der, at man nu havde vedtaget ikke at give Udlaan til noget enkelt Institut udover 3 Mill. Kr., og man vilde kun kunne tilbyde »Bikuben« $\frac{1}{2}$ Mill., hvilket modtoges, men da Direktionen fandt dette utilstrækkeligt, rejste Gram samme Dag til Stockholm og optog der hos Stockholms Enskilda Bank et større Laan, der dog først kunde indfries ved Udgangen af 1903.

De ejendommelige Forhold paa Pengemarkedet førte til en kortvarig Forhøjelse af Sparekasserenten til 4 pCt. Man havde i Foraaret 1900 drøftet Muligheden af at indføre Indlaansbeviser til $4\frac{1}{2}$ pCt. med 3 Maa-

neders Rente, men atter opgivet Tanken, og man skred nu i Stedet derfor til en Forhøjelse til 4 pCt. af alle Sparekassekonti, samtidig med, at man forhøjede Prioritetsrenten til $4\frac{1}{2}$ pCt. 19. Maj 1900 modtog »Bikuben« et Laan paa 1 Mill. Kr. af Statskassen til $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente med

INDGANG TIL BIKUBEN

1 Maanedes Opsigelse, efter at Finansministeriet i Paris havde optaget et nyt Statslaan og saaledes var kommen til at ligge med disponible Midler, og da nu samtidig Sparekasseindskudene voxede noget, lykkedes det »Bikuben« at frigøre sig for Laanene i Nationalbanken; den sidste Afbetaling foregik 13. Juli 1900.

»Bikuben« var saaledes kommen forholdsvis godt over denne Krise, men de uheldige Renteforhold bevirkede, at Renteoverskudet blev meget lille, og de lave Kurser medførte ikke alene, at Agioen kun blev ringe, men krævede ogsaa en Afskrivning paa Obligationer paa næsten 1½ Mill., hvad der bevirkede en følelig Nedgang i Sparekassens Reservefond og

DIREKTIONSMODE

havde den videre Følge, at »Bikuben« paany maatte vise sig mere sparsom overfor Forsørgelseskasserne, end man gerne vilde.

Tilstømningen til Sparekassen vedvarede i 1901, som en naturlig Følge af den høje Sparekasserente, og det lykkedes derfor hurtigt at afvikle Laanet fra Statskassen. Bankdiskontoen dalede atter, og man ønskede paa ny at sætte Sparekasserenten ned, men da Sparekassen for København og Omegn holdt igen, lykkedes det først i Februar 1902 at komme til en Fællesbeslutning af de ledende Instituter om Nedsættelse fra 30. Juni 1902 til 3½ pCt., efter at Nationalbankens Diskonto paany var bleven

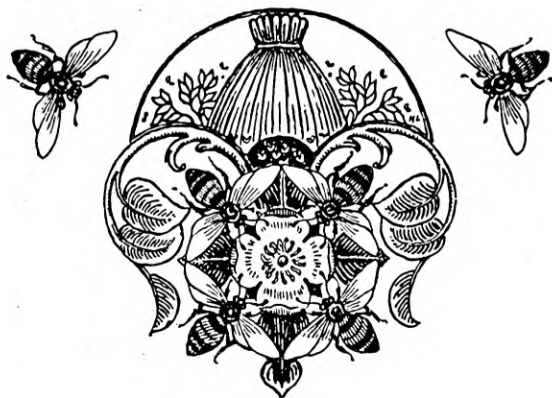
nedsat. Omtrent samtidig vedtog »Bikuben«s Bestyrelse at forandre Lovene, saa at der for Fremtiden ikke behøvedes 12 Ugers Varsel til Nedsættelse.

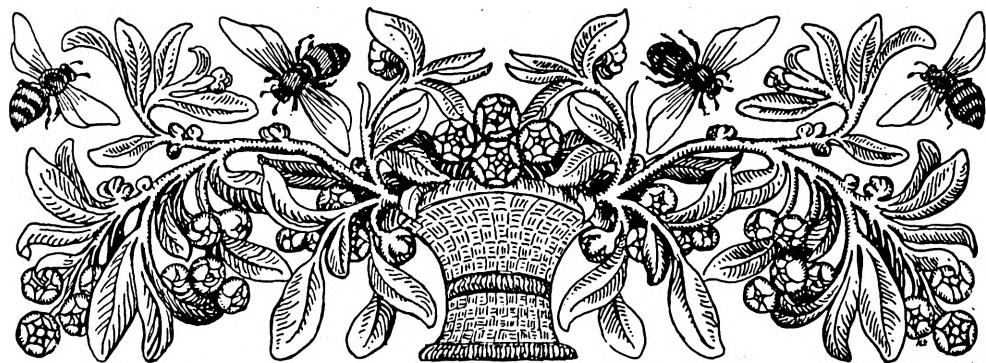
Rentenedsættelsen kom til at øve en ret tydelig Virkning. I Aarets første Halvdel voxede Beholdningen med 2,6 Mill. Kr., hvoraf henimod 1 Mill. var Rentetilskrivning. I det næste Halvaar steg Beholdningen kun omtrent med det Beløb, som Rentetilskrivningen udgjorde, og noget lignende kom til at gælde i 1903. Kursstigningen i 1902 bevirkede, at der kunde tilskrives Reservefonden betydelige Værdier.

De følgende Aar udviste i det hele taget en rolig Væxt i Sparekassebeholdningen, der i Gennemsnit voxede med 1 Mill. Kr. om Aaret, godt Halvdelen af Rentetilskrivningen. Ved Udgangen af 1906 var Sparekassebeholdningen naaet op til 60³/₄ Mill. Kr.

Kaster man Blikket tilbage paa den foran skitserede Udvikling, vil det ses, at »Bikuben« i de sidste Decennier stadig har søgt at rette sig efter Pengemarkedets Tilstand for at afværge usund Tilgang og saavidt muligt kun beholde saadanne Sparere, der i Ordets egentlige Forstand vilde benytte »Bikuben« som Sparekasse.

Trods uforudsete Kriser og trods de senere Aars Konkurrence fra nydannede Instituter er det derved lykkedes at bevare en vis Stabilitet, som vidner om, at der i »Bikuben«s Kundekreds er en rodfæstet Tillid til Bestyrelsen, og dette varsler atter om, at det skal kunne lykkes »Bikuben« ogsaa i Fremtiden at virke til Gavn for Samfundet og bidrage med til Løsning af de Samfundsopgaver, som stillede den for 50 Aar siden.

»BIKUBEN« S FORSØRGELSESKASSER

DA »Bikuben« i 1857 traadte ud i Livet, var det som foran udviklet, for en stor Del Pionererarbejde, den kom til at udføre. Hvad *Sparekassevirksomheden* angaar, er det tilstrækkeligt betegnende, hvad der er oplyst i Indledningskapitlet, at Sparekassen for København og Omegn i over en Menneskealder havde været det eneste Institut af denne Art i København, og endnu kun virkede med en beskednen Kapital af 2 Mill. Rdl. Og for *Forsørgelsesvæsenets* Vedkommende var der udenfor Embedsstanden kun faa Mennesker, der overhovedet havde faaet deres Alderdom betrygget eller paa anden Maade havde faaet Del i Livsforsikringens Goder. Den frodige Væxt i Livsforsikringsvæsenet, som har udmærket de sidste Aaringer, vilde for hin Tids Bevidsthed have staaet som noget ganske uopnaeligt, endsige da den Ordning, som har henledet hele den civiliserede Verdens Øjne paa Danmark, den ved Loven af 9. April 1891 tilvejebragte Alderdomsunderstøttelse til værdige Trængende over 60 Aar. De to danske private Livsforsikringsselskaber »Hafnia« og »Danmark« begyndte først deres Virksomhed adskillige Aar senere. Det var væsentlig kun »Livrente- og Forsørgelsesanstalten af 1842 og Livsforsikringsanstalten i København«, der havde til Opgave at fremme Forsikrings- og Forsørgelsesvæsenet i vort Land. Udenfor denne virkede kun nogle faa Institutioner, tildels af meget gammeldags Beskaffenhed, saaledes nogle Enkekasser og et Par Tontiner, der afvikledes i Løbet af det forrige Aarhundrede.

Under disse Forhold var det, at BERNHARD FRIEHLING i 1855 udgav sit foran omtalte Skrift: »Forslag til en Forsørgelsesanstalt for Alderdommen«. Mønsteret for den af ham foreslaaede Institution fandt han i de tyske og østrigske »Rentenversicherungsanstalten«, eller »Versorgungsanstalten«. Af disse var den første traadt ud i Livet i Wien i 1825, senere fulgte en tilsvarende Anstalt i Stuttgart i 1833, i Karlsruhe i 1835, i Berlin 1838, i Dresden 1840. Ophavsmanden til Systemet var den i 1831 døde Advokat og Professor SONNLEITHNER i Wien. Hans Formaal var at sikre Indskyderne en stadig voxende Rente af deres Indskud derved, at Medlemmerne efterhaanden arvede Rentenydelsen efter hverandre. Medlemmerne skulde samles i Aarsselskaber og indenfor disse i Aldersklasser, og efterhaanden som en Klasse naaede op til den højeste Rente, der var forudsat, arvede de yngre Klasser indenfor samme Aarsselskab; naar atter alle Medlemmer i et Aarsselskab havde naaet den højeste Rente, gik Overskudet til de yngre Aarsselskaber. De første Aarsselskaber vilde saaledes komme til at bidrage til andre Generationers Velvære, idet de af dem opsamlede Kapitaler ikke fortæredes, men kom Eftertiden til Gode. Sonnleithner tilsigtede da ogsaa ved denne Institution udtrykkelig at bidrage til at forøge Nationalvelstanden.

Et endnu videre Udsyn havde BLESSON, en afgaaet Officer, som grundede den preussiske Renteforsikringsanstalt, der blev Friehlings nærmeste Forbillede. Ligesom K. MARX adskillige Aar senere, udviklede Blesson i et Skrift fra 1840, hvilke Farer der truer Samfundet ved Kapitalens voxende Herredømme. Næringsfriheden og Storkapitalerne kuer den lille Næringsdrivende, Industrien koncentrerer sig mere og mere, Arbejderen er reduceret til en Maskine, der kastes tilside, naar Sygdom eller Alderdom melder sig. En saadan Samfundstilstand maa før eller senere fremkalde en Revolution. Forat undgaa denne skulde man oprette gensidige Renteanstalter, der skulde skaffe Deltagerne en passende Aldersrente. Han haabede paa, at den Tid skulde komme, da enhver uden Undtagelse af egen Drift eller ved Tvang sluttede sig til saadanne Anstalter; Stat og Kommune burde yde Tilskud, alle mulige Selskaber og Stiftelser maatte interessere sig for denne store Samfundsreform; efter et Par Menneskealdere vilde da Fattigdommen være forsvundet, man vilde da ikke længere have Brug for Fattighusene.

Det var, som man sér, *Tontineprincipet*, man byggede paa. Forat de yngre Aldersklasser ikke skulde have for stor Fordel til Skade for de

B. FRIEHLING

ældre, lod man Begyndelsesrenten for de ældre være noget højere end for de yngre, saa at disse maatte betale noget for den Udsigt, de havde til i sin Tid at arve Rentenydelsen efter de ældre.

Maaden, hvorpaa de nævnte Renteforsikringsanstalter blev startede, var forskellig. I Wien havde Sonnleithner vundet fire Kapitalisters Støtte, og da disse hurtigt trak sig tilbage, var det en Sparekasse, der overtog den væsentlige Del af Risikoen, mod til Gengæld at høste betydelige Fordele.

I Stuttgart var Stifterne to Privatmænd, hvis Interesser ofte kom til at staa i Modstrid med Medlemmernes. Andre Anstalter, som i Karlsruhe og Berlin, stiftedes udelukkende med filantropiske Formaal for Øje, og Stifterne forbeholdt sig ingensomhelst Fordele. Om dette Spørgsmaal bringer Friehling i Slutningen af sin Bog en Antydning, idet han henviser til, at den Tanke er bleven fremsat fra anden Side, at man kunde sætte Forsørgelseskassen i Forbindelse med Sparekasserne, der allerede dengang var voxede op til en Institution, som var kendt af alle, og til hvilken netop især den arbejdende Klasse var vant til at henvende sig med Tillid. Sparekasserne skulde altsaa ikke som i Wien høste Fordel af Forsørgelseskasserne, men disse skulde netop have Gavn af at støtte sig til en ældre velkendt Virksomhed. Erfaringen har vist, at denne Tanke har været særlig frugtbringende for Udviklingen af Renteforsikringen paa dansk Grund.

Iøvrigt afviger Friehling i sin Fremstilling ikke særlig langt fra sine Forbilleder. Han lagde den af C. E. FENGER beregnede Dødelighedstavle for Danmark for 1835—39 til Grund og benyttede delvis de tyske Erfaringer med Hensyn til den formodede Aldersfordeling; ved en omhyggelig udført Beregning kom han til et Overblik over, hvorledes man maatte tænke sig Udbyttet, naar man lod Begyndelsesrenten rette sig efter Indtrædelsesalderen, idet den for den laveste Alder var 3, for den højeste 5 pCt.

Saaledes var Sagen lagt godt til rette, og det varede ikke længe, inden de fremsatte Tanker slog Rod. I et Brev dateret Holmegaard 14. Maj 1856 kan Friehling allerede svare paa et Brev fra Hellmann, at det har været ham en kær og glædelig Overraskelse at bemærke, at en Forsørgelsesanstalt i Lighed med den af ham foreslaaede er fuldfærdig til inden føje Tid at forelægges Offentligheden, og at Udkastet til dens Organisation er udarbejdet af og tiltraadt af Mænd, som han gerne erkendte for fortrinlig

sagkyndige; han udtaler sin Glæde over, at hans lille Skrift har bidraget til at fremkalde et »forbedret Udkast«.

Det var særlig WESSELY, STEEN og HELLMANN, han her sigtede til, og ikke mindst fortjener Ad. Steens Navn at nævnes i denne Sammenhæng. I de mange Forhandlinger, der førtes om denne Sag, giver Steens djærve og friske Personlighed sig stadig Udtryk.

Det var da ogsaa Steen, hvem den Opgave maatte tilfalde at gøre Rede for Forsørgelseskassen overfor Offentligheden. I første Række skal her nævnes det foran omtalte Foredrag, som han holdt i 1858 i Industriforeningen, og som skal have vakt en ikke ringe Opmærksomhed.

Ved Indretningen af Forsørgelseskasserne blev Friehlings Program væsentlig udvidet. At man skulde knytte dem til en Sparekasse var allerede antydet i hans Piece, det nye var, at man ogsaa indrettede en *Børneforsørgelse*. Hvad man herved først og fremmest havde for Øje, var at skaffe en Støtte for unge Mænd, der skulde aftjene deres *Værnepligt*. Herom siger Steen i det ovenomtalte Foredrag: »Den almindelige Værnepligts Indførelse og de velstaaende Klassers Angst for at miste et Par Aar af deres borgerlige Arbejdstid, hvilken man dog forhen uden Betænkelighed berøvede Landalmuen, har nærmest vakt Interessen for en saadan Forsikring som den, der tilsigtes ved denne Kasse«. Det var derfor, man valgte 22 Aars Alderen som det Tidspunkt, da Forsørgelsen skulde komme til Udbetaling. Dog vilde man ogsaa lade Kassen komme andre til Gode, saa at de ved Opnaelsen af den anførte Alder kunde faa et Rygstød til Hjælp ved Udstyr, Uddannelse o. s. v.

Ligesom ved de tyske Renteforsørgelsesanstalter tænkte »Bikuben«s Stiftere sig, at Tilgangen væsentlig skulde komme fra den arbejdende Klasse. Ganske vist udvidede man hurtig Begrebet Arbejdere. Steen indleder sit Foredrag med at sige, at han til Arbejderklassen henregner alle, »der leve af deres Tid«, et Udtryk, der genfindes i »Bikuben«s Love.

ADOLPH STEEN

Han tænker derved ikke alene paa Tyende, Daglejere og Arbejds mænd, Fabriksarbejdere, Haandværkssvende og Handelsbetjente, paa Sypiger, Skrivere og Timelærere, men ogsaa paa Armeens og Marinens Underklasser, Journalister, Litterater, ja selv Læger, Handlende og Haandværkere i en lille Bedrift. Erfaringen viste imidlertid, at man maatte en Del højere op i Samfundet for at finde dem, der fortrinsvis kom til at nyde godt af Forsørgelseskasserne. Det er ganske den samme Erfaring, de tyske Kasser gjorde; i Begyndelsen gjorde enkelte Personer Indskud i den preussiske Kasse til Fordel for deres Tyende, men det var kun Undtagelser; i Hovedsagen var det Middelklassen, der nød Gavn af denne Institution. Saaledes ogsaa med »Bikuben«. At Stifterne, da Forsørgelseskasserne blev aabnede, gjorde Indskud for deres Paarørende eller Venner, var jo naturligt; blandt de første Medlemmer af Alderdomsforsørgelseskassen anfører Bøgerne saaledes »Jomfru Nanna Hellmann og Jomfru Birgitte Hellmann«, men ogsaa de andre Indtegninger stammer væsentlig fra Middelstanden og de dannede Klasser, og saaledes har det fortsat sig i alle de forløbne Aar.

Naar dette forholder sig saaledes, og »Bikuben« paa dette Punkt kom til at løse en noget anden Opgave, end der var tiltænkt den, tør man dog hævde, at dens Virksomhed ikke har været overflødig. Den har kunnet tilfredsstille Trangen til at forsørge sig hos de Samfundsklasser, som ganske naturligt ere udelukkede fra at nyde godt af den omfattende sociale Lovgivning, som er særegen for vor Tid; den har kunnet yde en Haandsrækning saadanne Steder, hvor der maaske ofte nok føres en haard Kamp for Tilværelsen, uden at der tales derom; den danner et Led i hele den Række af Selvhjælpsbestræbelser, som er nødvendige og ønskelige i et Samfund, og naar man ser paa den Tilslutning, Forsørgelseskasserne har vundet, vil man da ogsaa faa et levende Indtryk af, at »Bikuben« har haft en Mission; der er løst en Opgave, som Stifterne med Rette kunde være stolte af, selv om deres Ønsker om at gavne Samfundet have strakt sig langt videre.

Idet man saaledes for en stor Del fik Tilslutning fra andre Samfundslag, end man havde tænkt, maatte Følgen allerede derved blive, at den erfarede *Dødelighed* blev en hel Del mindre, end man havde ventet, idet Middelstandens Dødelighed som bekendt er ikke saa lidet gunstigere end Arbejderklassens. Noget bidrog til denne lavere Dødelighed, i Børneforsørgelseskassen, at Tilstrømningen af Piger var uventet stor. Man havde

gjort Regning paa, at Hovedmassen af Medlemmerne skulde være Drengene, der indtegnedes af Hensyn til Værnepligten. I Begyndelsen var Drengene da ogsaa i Overtal, men efter faa Aars Forløb vendte Bladet sig. Da Drengenes Dødelighed er større end Pigernes, er dette Forhold ikke uden Indflydelse.

Hertil kom nu to andre Forhold. Ved Indtrædelse i enhver som helst Forsørgelseskasse, hvor det indskudte gaar helt eller delvis tabt, foregaar der en meget *kraftig Udvælgelse*, idet man venter med at gøre Indskud, hvor der er Sygdom eller Svagelighed. For et nyfødt Barn vil man saaledes ganske naturlig først gøre Indskud, naar man har Haab om, at det er tilstrækkelig levedygtigt til at have nogen Chance for at opleve den voxne Alder. Dernæst maa det ikke glemmes, at *Menneskelivet er blevet længere*.

Det er et af de store Fremskridt, vor Tids Kultur har bragt Menneskeslægten, at Dødeligheden er gaaet stærkt ned. Gennemsnitslevealderen har faaet en Forlængelse, som man i Midten af det 19. Aarhundrede ikke kunde have nogen Anelse om.

Man behøver ikke at lede længe for at finde Vidnesbyrd om den umaadelige Fremgang i den almindelige Sundhedstilstand i vort Land. Allerede en Sammenligning mellem den Tavle, Friehling benyttede, og den Steen lagde til Grund, peger i denne Retning. C. E. Fenger havde som bekendt en Tid lang anvendt sine rige Evner i Befolkningsstatistikens Tjeneste, og hans Virksomhed paa dette Omraade har gjort vort Land Ære. En Frugt af denne Virksomhed var den foran omtalte Dødelighedstavle for 1835—39, som Friehling gik ud fra, medens Steen havde en noget yngre Tavle, for 1840—49, at støtte sig til. Skønt den ovennævnte Periode fulgte saa kort efter den første og tilmed talte flere ugunstige Aar, var Fremgangen dog umiskendelig. Exempelvis skal anføres, at medens der af 100 Nyfødte efter den ældre Tavle skulde være død 20 inden et Aar, var Dødeligheden efter den yngre Tavle kun 18. Men endnu langt betydningsfuldere var dog den følgende Tids Udvikling: Naar Middelalderen for et nyfødt Barn i 1840—49 kunde sættes til godt 42 Aar, var den i 1896—1900 voxet til henad 52. Befolkningen har i dette korte Tidsrum altsaa vundet en umaadelig Forøgelse i produktiv Kraft; Menneskelivet er næsten bleven forlænget med en Fjerdedel.

Under alle disse Forhold kan man ikke undre sig over, at »Bikuben«s Erfaringer tyde paa en langt mindre Dødelighed, end man fra Begyndelsen

maatte forudsætte. I Stedet for, at der af 100 indtraadte spæde Børn efter et Aars Forløb skulde være død 18, var den virkelige Dødelighed saaledes 1871—85 kun 3—4 pCt. Vel er det ganske særlig i den spæde Alder, at denne Forskel lægger sig for Dagen, men den mærkes dog gennem hele Menneskelivet, og der er derved frembragt ikke ubetydelige Ændringer i de Forudsætninger, hvorpaa »Bikuben«s Tarifsatser maa bygges.

BØRNEFORSØRGELSESKASSEN

De to Forsørgelseskasser var *Børneforsørgelseskassen* den mest overskuelige, og den har ogsaa væsentlig bestaaet uforandret i alle de 50 Aar, naar fraregnes den Tarifrevision, som nødvendiggjordes ved de omtalte Dødelighedserfaringer. Ordningen gaar i al Korthed ud paa, at alle Indskydere (med »Portioner« paa 100 Kr., oprindelig 200 Kr.) med samme Fødselsaar samles i Aarsselskaber, der opgøres i Begyndelsen af det Kalenderaar, hvori de fylde 22 Aarsalderen; et Aarsselskab for dem, der ønske Tilbagebetaling af Indskud ved Død eller Udvandring (A), et andet for dem, der ikke ønske dette (B). Indskudet for hver Portion kan gøres en Gang for alle med et Beløb, der stiger med Indtrædelsesalderen, idet man derved tager Hensyn til, hvad der indvindes ved Dødsfald blandt de tidligere indtraadte, eller afgøres ved aarlige Præmier, der selvfølgelig ligeledes afhænger af Indtrædelsesalderen.

Dette Grundlag har som anført været urørt gennem alle Aarene. Ved Lovændring i 1889 satte man en Grænse for Indskudenes Antal, idet herefter ingen kunde indtegnes for mere end 50 Portioner à 100 Kr.; andre Forandringer er gaaet ud paa at fordele Reservefondens Overskud.

Derimod afholdt man sig ved Lovrevisionen i 1889 fra at *ændre Bestemmelsen om 22 Aarsalderen* som Tidspunkt for Opgørelsen. Der blev ganske vist ved denne Lejlighed udtalt Ønske om at gøre Kassen mere elastisk, saaledes at man kunde vælge imellem forskellige Opgørelsesaldrer mellem Konfirmationen og 25 Aars Alderen, hvad der teknisk set uden større Vanskeligheder vilde have kunnet lade sig gøre, men man befandt sig paa den anden Side saa vel ved det bestaaende, at man tilsidst enedes om at udskyde denne Reform, der jo ogsaa forsaavidt var mindre nødvendig, som Arbejderbanken havde indført en Forsørgelse ved Kon-

firmationsalderen, og Forsikringsvæsenets hele frodige Væxt havde aabnet Adgang for alle, hvem den i »Bikuben« fastsatte Termin ikke passede, til at forsørge deres Børn paa anden Maade.

Aar	Indskud i Aarets Løb Kr.	Indestaaende Kapital ved Udgangen af Aaret Kr.	Aar	Indskud i Aarets Løb Kr.	Indestaaende Kapital ved Udgangen af Aaret Kr.
1857	8711	8711	1882	93071	969951
1858	17728	27001	1883	110960	1105479
1859	11009	39356	1884	107352	1235084
1860	21232	62592	1885	116172	1358133
1861	14463	80372	1886	127196	1502489
1862	16000	101526	1887	114394	1638202
1863	18353	123876	1888	127818	1748379
1864	16296	145448	1889	141316	1884502
1865	13717	166495	1890	122578	2002513
1866	15088	189543	1891	110416	2067199
1867	18965	217791	1892	135581	2139115
1868	16021	244223	1893	109644	2192915
1869	14508	271260	1894	123389	2278095
1870	21419	297356	1895	122582	2316028
1871	19463	326507	1896	122401	2379623
1872	29592	365581	1897	117280	2387325
1873	41619	413451	1898	113532	2393854
1874	43766	464959	1899	117562	2390355
1875	52620	521760	1900	101662	2361913
1876	54207	572174	1901	96315	2352843
1877	54263	618674	1902	106633	2362380
1878	64223	676195	1903	92022	2330495
1879	68035	728884	1904	94389	2288092
1880	82243	798453	1905	93833	2241500
1881	84528	877427	1906	c. 87500	c. 2164500

Hvorledes Børneforsørgelseskassen iøvrigt har udviklet sig, vil ses af ovenstaaende Oversigt.

Det gik altsaa i Begyndelsen ret smaat med Indmeldelserne i Børneforsørgelseskassen. I Aaret 1857 indmeldtes der 77 Børn, i det følgende Aar 103, men derefter kom der en Nedgang; i 1868 indtegnedes der kun 31, i 1869 endog kun 27, i 1870 38 Børn. Fra dette Tidspunkt indtræder der et Omslag; under Expeditionssekretær, nuværende Justitsraad L. B.

RASMUSSENS dygtige Ledelse begynder nu et virksomt Arbejde forat lade »Bikuben«s Forsørgelseskasser komme Samfundet til Gode. I 1872 indtegnedes endogsaa 485 Personer, Maximum naaedes i 1878, i hvilket Aar 534 Personer indtegnedes. Senere er Tilstrømningen taget noget af, men endnu er det dog omkring 100.000 Kr., der aarlig indskydes i Børneforsørgelseskassen, og siden 1890 har den samlede Kapital stadig udgjort over 2 Mill. Kr. med Højdepunktet i 1898, da der var opsamlet 2.393.854 Kr.

Naar Tilstrømningen til Kassen i den senere Tid har været noget mindre end i Halvfjerdserne og Firserne, hænger dette sammen med de særlige Forhold, hvorunder »Bikuben« har arbejdet. Opgaven har været den ved Sparekassevirksomheden at yde Forsørgelseskasserne en Haandsrækning, saaledes at Udbyttet derigennem kunde blive forøget saa meget som muligt; medens Forsørgelseskasserne vel vare beregnede paa at skulle bære sig selv, og selvfølgelig allerede derigennem kunde bringe Medlemmerne virkelig Nytte, lagde man an paa yderligere at opmuntre Tilstrømningen til Kasserne ved at give Medlemmerne saa store Fordele, som Sparekassens Overskud tillod. Det er, som allerede berørt, ret ejendommeligt, at man benyttede *Agenter* forat formaa Folk til at tage imod alle disse Fordele. Der var med andre Ord et stærkt filantropisk Præg over hele Arbejdet. Hvor store disse økonomiske Fordele have været, skal strax udvikles. Det siger sig imidlertid selv, at naar dette Tillæg til Udbyttet ikke beror paa selve Forsørgelseskassens Virksomhed, og altsaa vil stige og falde, alt som Tilstrømningen til denne er mindre eller større, naar det med andre Ord er afhængigt af en udenforstaaende Virksomhed, saaledes som Sparekassen er det, vil man ikke til enhver Tid kunne yde Publikum lige store Fordele. Meget vil her bero paa Konjunkturerne, de vekslede Renteforhold, Papirernes Kurser og navnlig paa Sparekasseafdelingens egen Væxt. De store Byrder, som Tilstrømningen til Alderdomsforsørgelseskassen medførte, maatte selvfølgelig ogsaa øve deres Indflydelse, naar det gjaldt Børneforsørgelseskassen. Det var særlig fra 1890, at man fandt sig foranlediget til at holde igjen overfor Børneforsørgelseskassen. Indtil dette Tidspunkt havde man væsentlig givet 5 pCt. i aarlig Rente, medens man nu maatte nøjes med at give de nye Selskaber 4 pCt. At man samtidig begrænsede Antallet af Portioner, som et enkelt Medlem maatte have, har vel ogsaa spillet nogen om end ikke en videre fremtrædende Rolle. Af Betydning har det derimod uden Tvivl været, at man overhovedet i de sidste

20 Aar har haft en saa frodig Udvikling af Forsørgelses- og Forsikringsvæsenet, at mange, som maaske ellers vilde have søgt til »Bikuben«, nu ere komne i Forbindelse med andre Anstalter.

Det vil have sin Interesse at se Omfanget af de Fordele, som efterhaanden ere komne Børneforsørgelseskassen til Gode.

Hvad først *Forrentningen* angaar, da drejer det sig her om et samlet Beløb af 400,000 Kr., som udgør, hvad »Bikuben« har udbetalt ud over 4 pCt. Rente. Det nærmere vil fremgaa af nedenstaaende Oversigt, der angiver Gennemsnitstal for den paagældende Periode.

Aar	Aarligt Indskud Kr.	Indestaaende Kapital ved Aarets Slutn. Kr.	Aarligt Rente Tilskud Kr.
1857—66	15260	94491	806
1867—76	31218	369506	3384
1877—86	90804	987077	8948
1887—96	123012	2064657	17064
1897—1905	103692	2345417	10903
1857—1905	72167	1148287	8166

Ser man Sagen fra »Bikuben«s Standpunkt, kan man sige, at Forholdet omtrent er, som om der i Gennemsnit var ydet et Tilskud af 11 Kr. for hver 100 Kroners Indskud, eller som om Renten gennemsnitlig var bleven forøget med $\frac{3}{4}$ pCt. aarlig. Noget nøjagtigt Billede af, hvad Interessenterne har opnaaet, faar man selvfølgelig ikke derved, da de Indskud og Præmier, der ydes i et enkelt Aar, for største Delen først komme til at give Udbytte adskillige Aar efter.

Desuden er der et *Mellemværende mellem Sparekassens Reservefond og Børneforsørgelseskassen*, som har været i høj Grad til Fordel for denne. I enkelte Aar (i Tiden fra 1866 til 1871) har Sparekassens Reservefond ydet Tilskud til Børneforsørgelseskassens Reservefond, tilsammen 17919 Kr. Af langt større Betydning har de Tilskud været, som fra 1880 ere blevne ydede Medlemmerne ved Opgørelsen, alt i alt ikke mindre end 152943 Kr. Disse Tilskud begyndte i 1880 og fortsattes med enkelte Afbrydelser til 1903. Hertil kommer den Andel *i Agio*, som Børneforsørgelseskassens Reservefond har oppebaaret. Denne Andel har selvfølgelig været meget vaxlende. I 1887 naaede den saaledes 17775 Kr., medens den det følgende Aar kun

udgjorde 2164 Kr., alt i alt har Agioandelen været 144636 Kr. i de 49 Aar, for hvilke Opgørelse foreligger, altsaa omtrent ligesaa meget, som er blevet ydet i direkte Tilskud. Fordelingen deraf vil fremgaa af følgende Gennemsnitstal:

Aar	Aarlig Andel i Agio Kr.
1857—66	183
1867—76	2004
1877—86	2937
1887—96	6186
1897—1905	3504
1857—1905	2952

En væsentlig Støtte har Børneforsørgelses-kassen endvidere faaet derved, at adskillige Aars *Administrationsudgifter* har været baaret af Sparekassens Reservefond. Det gælder særlig Perioden 1873—90 og 1894—98. Hvad der saaledes er sparet, kan anslaaes til ca. 120000 Kr.; de samlede *Administrationsudgifter*, som Kassen har haft at bære, har udgjort 92000 Kr.

Reservefondens Formaal var fra først af noget ubestemt. Foruden at skulle bære Kassens Andele i Forvaltningsomkostningerne, hvor den ikke fritoges derfor, som det efter det anførte ofte var Tilfældet, skulde den bære Tab, som ramte Kassen, og andre ikke særlig nævnte Udgifter. Nogen virkelig Funktion til Dækning af Risiko, saaledes som den vilde faa, hvor Kassen stod helt alene uden Forbindelse med Sparekassevirksomheden, havde den ikke. Den voxede da ogsaa ret uforstyrret ved de Indtægter, der var anvist den, Indskrivningspenge, Agio, Renter (5 pCt. aarlig) o. s. v. indtil man indførte den Bestemmelse, at Reservefonden ikke skulde udgøre mere end 10 pCt. af den opsamlede Kapital. Resten skulde fordeles mellem de to Aarselskaber (A og B), der opgjordes samtidig, eller som det senere bestemtes, i det paafølgende Aar; i 1889 gik man over til det nuværende retfærdigere Princip at fordele mellem alle de bestaaende Selskaber i Forhold til Kapitalen.

I Henhold til denne Ordning er nu ret anselige Summer i Tidens Løb tilfaldet Børneforsørgelseskassens Interessenter. Den første Uddeling fandt Sted i 1887 med ikke mindre end 9718 Kr.; ogsaa de følgende Aar fandt der en Uddeling Sted, og denne Uddeling var regelmæssig fra Aar 1893. Ialt er der saaledes udredet 189523 Kr. med Summer, der iøvrigt, som man kunde vente det, har vexlet betydeligt fra Aar til Aar (Maximum 1896 med 21041 Kr.).

De Fordele, der saaledes er tilflydte Interessenterne gennem Reservefonden, er, som man ser, en rigelig Erstatning for de 2 Kr. i Indskrivningspenge for en Portion af 100 Kr., som tilfalder Reservefonden. De udgjorde ialt indtil 1905 inclusive kun 64706 Kr., medens Reservefonden har

BØRNEFORSØRGELSESKASSENS

AFDELING A

AFDELING B

I. SERIE		Aarselskabet afsluttet med				Aarselskabet afsluttet med			
Aars-Selskab	Fødselsaar	Per-soner	Portioner	Kapital Kr.	Udbytte pr. Portion Kr.	Per-soner	Portioner	Kapital Kr.	Udbytte pr. Portion Kr.
1	1848	3	7	3956	550	6	6	4855	809
2	1849	3	4	2151	538	2	2	1450	725
3	1850	7	7	4053	566	2	2	2921	1461
4	1851	9	11	5935	540	6	6	5519	920
5	1852	8	9	5412	585	8	9	7399	822
6	1853	16	18	10514	580	11	11	8370	761
7	1854	14	23	13813	595	16	21	15522	739
8	1855	23	30	17874	592	19	21	16834	802
9	1856	18	24	13784	572	25	27	22080	818
10	1857	28	42	24463	580	25	30	22232	741
11	1858	30	37	22865	608	27	39	28700	736
12	1859	29	42	26729	632	22	25	23052	922
13	1860	24	34	22889	669	23	31	24606	794
14	1861	18	20	16165	763	15	15	12775	852
15	1862	24	33 ¹ / ₂	21625	640	15	21	16908	805
16	1863	49	58	38378	651	19	27 ¹ / ₂	21797	793
17	1864	42	54	34479	632	20	24	23628	970
18	1865	66	81	50953	623	14	17	16283	958
19	1866	100	115 ¹ / ₂	79301	682	18	28 ¹ / ₂	26461	928
20	1867	102	129	82923	636	17	20	17521	876
21	1868	123	137 ¹ / ₂	92053	659	18	22	19616	892
22	1869	157	173 ¹ / ₂	117293	670	14	14	18107	1293
23	1870	174	190	122748	636	26	39 ¹ / ₂	34376	870
24	1871	188	200	126504	622	35	39 ¹ / ₂	32547	824
25	1872	184	204	132303	641	21	24 ¹ / ₂	22781	930
26	1873	242	273 ¹ / ₂	182032	659	24	31 ¹ / ₂	32872	1044
27	1874	221	254	175300	686	20	21 ¹ / ₂	17843	830
28	1875	250	315 ¹ / ₂	213031	669	24	31 ¹ / ₂	25417	807
29	1876	257	332	220991	660	17	18 ¹ / ₂	16923	915
30	1877	259	333	214280	667	17	17 ¹ / ₂	14135	808
31	1878	260	341	215345	626	22	22	18641	847
32	1879	230	325	197705	604	22	22 ¹ / ₂	17893	795
33	1880	214	317	193239	605	21	20 ¹ / ₂	15348	749
34	1881	224	619	193797	312	37	70	25319	390
35	1882	224	662	204126	306	29	47	21355	454
36	1883	218	642	197532	307	26	39	19849	509
37	1884	214	649	202864	311	25	40	15384	385
II. SERIE									
34	1881	8	36	9657	268	2	3	1383	461
35	1882	18	56	14732	262	3	4	1160	290
36	1883	16	86	20148	242	8	13	3465	267
37	1884	25	121	29603	244	5	10	2665	267

afgivet 189523 Kr., og Interessenterne intet har mærket til Driftsudgifterne, der som anført enten er udredet af Sparekassen eller af Børneforsørgelseskassens Reservefond. Lægges hertil de 400000 Kr. i Renteforøgelse, vil man ikke kunne nægte, at der har været væsentlige Fordele ved at indtræde i Børneforsørgelseskassen. Reservefonden udgjorde ved Udgangen af Aaret 1905 ca. 222800 Kr. og er altsaa ligesom i de foregaaende Aar omtrent ved den af Lovene foreskrevne Grænse, saaledes at der er al mulig Udsigt til, at den ogsaa i Fremtiden vil være en Kilde til Indtægt for Interessenterne. Det er et ejendommeligt Vidnesbyrd om den Aand, hvori »Bikuben« fra første Færd blev ledet, at disse forskellige Fordele paa Regnskaberne i det hele har en lidet iøjnefaldende Plads; det vilde ikke have været urimeligt, om man havde ladet de mange Tilskud, der er ydet i Form af højere Rente o. s. v., fremtræde umiddelbart som en Del af »Bikuben«s Overskud.

Det vil have sin Interesse at se, hvorledes Udbyttet har bevæget sig i de enkelte Opgørelser. De foran anførte Tal kan dog ikke belyse Sagen tilfulde, fordi de foran omtalte Forskydninger i Dødeligheden har bevirket, at Indskudene ved Indtrædelse i første Leveaar efter den ældre Tarif (1ste Serie) er noget for lave, og naar Udbyttet sættes i Forhold til disse Indskud, tager det sig en Smule fordelagtigere ud, end ellers vilde være Tilfældet, saa at en Sammenligning med 2den Serie falder ud til Skade for denne. Afdeling B (Tilbagebetaling ved Dødsfald), der i Reglen har forholdsvis faa Medlemmer, er en Del mere udsat for Tilfældigheder end Afdeling A, hvor den væsentlige Del af Udbyttet beroer paa Renten, og dette fremgaar ogsaa tydeligt af foranstaaende Tal. Det bemærkes til Forstaaelse af disse, at i de første 33 Aarsselskaber er Portionernes Størrelse 200 Kr., derefter 100 Kr.

ALDERDOMSFORSØRGELSESKASSEN

AMMENLIGNET med Børneforsørgelseskassen var *Alderdomsforsørgelseskassens* Ordning ret indviklet. Det siger sig selv, at dette maa være saaledes, naar der ikke længere er Tale om en enkelt Afregning med Medlemmerne, saaledes som ved Børneforsørgelseskassen, men Medlemmerne hvert Aar, saalænge de leve, kan hæve Udbytte fra det Øjeblik, den paagældende Portion er bleven fuldstændig, d. v. s. er naaet op paa 100 Kr. (eller, som det oprindeligt var Tilfældet, 100 Rd.). Og idet en Klasse eller et Aarselskab, saaledes som Forsørgelseskassen blev ordnet, aldrig selv kunde komme til at fortære sin egen Kapital, maatte der opstilles Regler for, paa hvilken Maade de Midler, der efterhaanden blev ledige, kunde komme andre Klasser eller Aarselskaber til gode. Selv om man da paa den anden Side gjorde Indretningen af Alderdomsforsørgelseskassen simplere ved ikke at have to Afdelinger som i Børneforsørgelseskassen, en Afdeling *med* og en *uden* Tilbagebetaling ved Dødsfald, men fastslog Tilbagebetaling med visse Begrænsninger som Princip, saa maatte det dog for Lægfolk være saare vanskeligt at tilegne sig Grundtrækkene i denne Kasse. Det maatte være Erfaringen, der gradvis skulde belære Deltagerne i Forsørgelseskassen om de betydelige Fordele, de kunde vinde, og denne Erfaring vilde endda blive høstet forholdsvis sent, idet den egentlige Rentestigning i Virkeligheden først kunde ventes i en fremrykket Alder.

Overblikket vanskeliggjordes ved den iøvrigt meget praktiske Inddeling i »fuldstændige« og »ufuldstændige« Indskud. I de oprindelige Love rettede Størrelsen af de ufuldstændige Indskud sig efter Indtrædelsesalderen, og Antallet af disse Portioner kunde i det højeste være 10 for hvert Medlem af det paagældende Aarselskab. I første Klasse (ved Indtrædelse under 10 Aars Alderen) kunde der tegnes ufuldstændige Indskud paa mindst 20 Kr.,

i anden Klasse (10—20 Aar) skulde de være mindst 30 Kr. o. s. v. Ogsaa for de fuldstændige Indskuds Antal blev der sat Grænser; i ældste Klasse maatte der saaledes ikke tegnes flere end 30 Portioner.

Disse indviklede Regler blev dog senere gjort meget simplere, man afskaffede allerede i 1867 alle Begrænsninger for Antal af Portioner, og satte Størrelsen af det ufuldstændige Indskud til 20 Rdl. i alle Klasser.

Man delte oprindelig hvert Aarselskab i 5 Klasser, Begyndelsesrenten var i yngste Klasse 3 pCt., i ældste Klasse 5. Senere søjede man en Klasse til og ændrede desuden Begyndelsesrenten, saa at den en Tid lang i ældste Klasse kun var $4\frac{1}{3}$ pCt. Den højeste Rente, der skulde kunne opnaaes, var 60 pCt.; naar en Klasse naaede saa højt op, arvedes det overskydende af Reservefonden og Aarselskabets øvrige Klasser; naar et Aarselskab var uddød, skulde Kapitalen gaa til de 20 ældste Klasser, der endnu ikke havde naaet højest Rente. Ved Fordelingen af det aarlige Udbytte af et Aarselskabs Kapital imellem de enkelte Klasser af Aarselskabet fulgte man samme Skala, som angaves ved den mindste Rente.

Forudsætningen var, at Tilgangen skulde fordele sig saaledes, at der kom forholdsvis flest Medlemmer i de yngste Klasser. FRIEHLING regnede, at naar der indtraadte 170 Interessenter i 0—10 Aars Alderen, skulde der kun komme 50 i ældste Aldersklasse. STEEN gik ved sine Beregninger ud fra noget nær samme Forudsætning. Ved en saadan Fordeling vilde der strax blive et Overskud, naar Kapitalen kunde udbringes til 4 pCt. Rente. Man indrettede derfor et »Kapitaliseringssystem«, idet man overførte en saa stor Del af Aarselskabets Kapital til Reservefonden, som ikke behøvedes til at tilvejebringe den mindste Rente. Til Gengæld skulde Reservefonden afgive Kapital, hvor det viste sig nødvendigt. Det var nu netop det sidste, der skete; de første Aarselskaber fik endogsaa ret anelige Tilskud. Det første Selskab stiftedes med 17398 Kr.; deraf falder kun 1242 Kr. paa første, men 8988 paa ældste Aldersklasse. Reservefondet maatte tilskyde 1654 Kr. Det tredje Aarselskab, der stiftedes med 47890 Kr., fik endogsaa et Tilskud ved Kapitaliseringen paa 6162 Kr.

Efterhaanden forandredes Aldersfordelingen betydeligt, saa at Selskaberne kom til at afgive ret anelige Beløb ved Kapitaliseringen. Det i 1879 stiftede 22de Aarselskab havde saaledes over Trediedelen af sin Kapital i yngste Aldersklasse, og maatte afgive ikke mindre end 11145 Kr. af sin Kapital paa 62467 Kr. I 1880 vedtog man da at opgive denne Overføring frem og tilbage mellem Reservefond og Aarselskaber og lod fremtidig

Reservefonden være ansvarlig for, at Mindsterenten kunde udbringes. Den anførte Forskydning i Fordelingen paa Aldersklasserne vidner om en heldig Udvikling. Skulde Alderdomsforsørgelseskassen kunne virke efter sit Formaal: med smaa Midler at skaffe Medlemmerne en klækkelig Støtte i de ældre Aar, saa maatte det fortrinsvis være i den unge Alder, at Indtrædelsen foregik. Men hele denne Forskydning viser, hvor overordentlig vanskeligt det var at forudse noget vedrørende Forsørgelseskassernes Fremtid; den beroede i en langt højere Grad end Livrenteselskabernes Fremtid paa et Sammenspil af en Mængde forskellige Aarsager, som det var en Umulighed at øve nogen Indflydelse paa eller faa noget Overblik over.

Man kan derfor ikke undre sig over, at Kritiken meldte sig og krævede Forandringer i Grundlaget, idet man hævdede, at Udhyttet ikke stod i det rette Forhold til de Ofre, Interessenterne bragte. Naar Overretssagfører A. Hein i sin Redegørelse fra 1872 (Forslag til en Reform af Forsørgelsesforeningen »Bikuben«) hævdede, at »Bikuben«s Forsøg paa at fremme Alderdomsforsørgelsen maatte anses for mislykket, saa kunde han forsaavidt have Ret i sin Paastand, som Tilgangen i Begyndelsen af 70erne ganske vist var meget ringe, men der indtraadte snart et Omslag, og som Resultat af den omfattende Agentvirksomhed, der skyldtes L. B. Rasmussen og den voxende Tillid til »Bikuben«, naaede Tilgangen en hidtil uanet Størrelse, uden at Grundlaget var bleven i nogen væsentlig Grad ændret. Herom vidne nedenstaaende Tal (se Side 85).

Den umaadelige Tilgang af over 16000 Portioner i 1889, en Tilgang større end for Aarene 1857—79 tilsammen, hænger sammen med, at Kassens første Serie afsluttedes i dette Aar; men ogsaa de nærmest foregaaende Aar udmærke sig ved en meget stor Tilstrømning til Kassen. Tilgangen skete særlig i Form af ufuldstændige Portioner. Denne Form for Forsørgelse var, som foran berørt, i og for sig meget naturlig, hvor det drejede sig om unge Interessenter, der havde Tid til at vente, til Portionerne blev fuldstændige, og saa i en noget fremrykket Alder kunde gøre Regning paa en klækkelig Forsørgelse.

Spørger man nu, om Interessenterne fik Valuta for de Penge, de skød ind, eller om det virkelig var sandt, som Hein havde paastaaet, at Kassen var »i høj Grad ufordelagtig«, saa maa det erkendes, at der ikke i de første 16 Aar som Regel var Tale om Fritagelse for Administrationsudgift, selv om det var Reservefonden, der bar denne Udgift, og Medlemmerne altsaa ikke umiddelbart mærkede den. Reservefondens Andel i Agio dæk-

Aar	Antal Portioner i Aarselskabet	Nye Indskud i Alderdomsforsørgelseskassen Kr.	Tilskud til tidligere Aarselskaber Kr.	Indestaaende Kapital ved Aarets Udgang Kr.
1857	176	17398	—	17398
1858	209	29282	3868	53869
1859	315	47890	4064	112070
1860—61	700	115996	12598	242139
1862	230	37474	3467	283911
1863	326	48848	4619	338440
1864	149	18726	7201	361650
1865	298	37088	7948	403155
1866	162	21456	7640	431074
1867	139	25298	8321	460431
1868	103	18092	6237	488768
1869	121	20728	7253	511098
1870	128	21808	3495	526788
1871	107	16798	3623	547143
1872	111	14832	3201	563866
1873	164	15410	2924	581414
1874	320	22740	3254	605750
1875	401	26556	5329	631046
1876	476	31376	5777	664835
1877	585	32338	4832	703578
1878	666	40978	5228	757377
1879	991	61468	9060	837185
1880	1296	90722	8308	942279
1881	6117*	191006	13208	1165962
1882	6608	215835	31778	1522805
1883	7262	244888	59340	1853759
1884	7056	268103	88184	2246198
1885	4561	167787	107728	2567244
1886	7277	286639	149086	3056199
1887	4756	204099	197643	3530348
1888	7201	258838	188240	4041198
1889	16289	578777	154940	4843878
Tilsammen	—	3229274	1118394	—

* Fra 1881 er den fuldstændige Portion 100 Kr., før dette Tidspunkt 200 Kr.

kede kun en Del af denne Udgift. Regelmæssige Tilskud til Interessenternes Rentekonti fra Sparekassens Reservefond fandt heller ikke Sted i Begyndelsen; det første Bidrag af denne Art skete i 1872 med 4097 Kr. Kassens egen Reservefond ydede derimod nogle ret ubetydelige Tilskud til Renten.

Paa den anden Side maa det ikke overses, at »Bikuben« i denne Periode har ydet Alderdomsforsørgelseskassen en meget væsentlig Støtte ved at give en stor Del af Aarsselskaberne 5 pCt. Rente af Kapitalerne i Stedet for 4 pCt. Dette gjaldt og gælder stadig alle Aarsselskaber, stiftede før 1887; de sidste Aarsselskaber af den med 1889 afsluttede Serie var saa kolossale, at man ikke ret vel kunde vente en Fortsættelse af dette System; dog har »Bikuben« lidt efter lidt senere søgt at hjælpe ogsaa paa disse Selskabers Renteindtægt. Indtil Udgangen af 1889 udgjorde denne Rente-forøgelse ud over 4 pCt. en Sum af 303599 Kr., og siden den Tid er der (indtil 1905 incl.) ydet denne Serie yderligere 796779 Kr., tilsammen altsaa 1,1 Mill. Kr.

Naar Kritiken imidlertid fremkom med saa stærke Anker, kunde man vel forsaavidt give den Ret, som »Bikuben«s Alderdomsforsørgelse ligesom flere af Forbillederne i Tyskland ikke lod Aarsselskaberne selv fortære deres Kapital, men lod den gaa i Arv til de følgende Generationer, saa at de ældste Aarsselskaber efter al Rimelighed vilde faa mindre end de yngste. Man ser derfor ogsaa efterhaanden de tyske Renteforsikrings-selskaber ophæve eller ændre det oprindelige Grundlag for deres Virksomhed. Wiener-Anstalten indstillede fra 1851 Dannelse af Aarsselskaber; Stuttgarter-Kassen ændrede sit Grundlag i 1855, og blev til en almindelig Livrenteanstalt, Klasserne og Aarsselskaberne opløstes, og hvert Medlem fik for sin Andel i Kapitalen tilsikret en bestemt stigende Rente. Anstalten i Karlsruhe ophævede allerede i 1842 Arvesystemet og indførte et System, hvorefter hvert Aarsselskab kunde fortære sin Kapital. I Dresdener-Kassen fandtes et System, hvorefter ethvert Medlem fra 55 Aars Alderen delvis fik sin Andel i Udbyttet i Form af Livrente; noget lignende gjaldt Kasserne i Darmstadt og Hannover. I Berliner-kassen endelig bibeholdt man til 1877 det oprindelige System, efter hvilket man lod Overskudet fra et Aarsselskab, der havde faaet højst Rente, gaa over til de 20 næste Selskaber. I 1878—88 dannede man derimod Aarsselskaber, hvor der kun arvedes fra Klasse til Klasse; endelig lod man i de fra 1889 dannede Aarsselskaber al Arveret mellem Klasserne bortfalde; i hver Klasse skulde Kapitalen op-

spises ved gradvis Forandring til Livrente. Ogsaa denne Gruppe afsluttedes i 1896, og Selskabet fortsatte sin Virksomhed som Livrenteanstalt, medens man, efter et vel udtænkt System, efterhaanden lod Kapitalerne i Selskaberne (1839—88) blive fortærede til Fordel for Interessenterne. Medens Heins Kritik ikke formaaede at rokke ved Alderdomsforsørgelseskassens Ordning, og Direktionen ved sin i 1873 foretagne Undersøgelse heller ikke førtes til gennemgribende Forslag, foretog man dog omtrent paa dette Tidspunkt en praktisk Foranstaltning, der blev af vidtrækkende Betydning, idet man kom ind paa Principet: gratis Administration, og tillige lod Sparekassens Reservefond Aar efter Aar tilskyde væsentlige Beløb til Interessenternes Rentekonti. De sidstnævnte Tilskud udgjorde fra 1872 til 1889 ikke mindre end 207680 Kr., og de sparede Administrationsudgifter i samme Tidsrum vistnok ca. 120000 Kr. Desuden afgav Sparekassens Reservefond i Jubilæumsaaret 1882 en betydelig Kapital (91287 Kr.) for saaledes fuldstændig at ophæve Kapitaliseringssystemet, og indenfor det nævnte Tidsrum falder endvidere en Række Kapitaloverførelser fra Kassens Reservefond til Aarsselskaberne, i Henhold til Lovenes § 51, hvorefter Reservefonden kun skulde være 10 pCt. af den samlede Kapital; alt i alt drejede det sig om 65170 Kr. Reservefondens Andel i Agio var 1872—89 117068 Kr.

Der var saaledes i dette Afsnit af »Bikuben«s Liv udrettet noget for Alderdomsforsørgelseskassens Virksomhed, og den store Tilstrømning til Kassen stod i naturlig Forbindelse hermed. Dette smukke Resultat muliggjordes ved Forbindelsen med Sparekassevirksomheden, som »Bikuben« havde forud for de tyske Selskaber; derved blev det muligt for »Bikuben« at stille Aarsselskaberne ligesaa gunstigt (eller rettere gunstigere), som om der virkelig var indført et lignende System med Fortæring af Kapitalerne til Fordel for Aarsselskaberne som i Berlin. Uden Betænkeligheder var dog ikke Kassens umaadelige Væxt. I Løbet af 10 Aar, fra 1876 til 1886, voxede Kassens Kapital næsten til det 5-dobbelte, og Udviklingen syntes at gaa for sig med stigende Fart. Man maatte kunne sige sig selv, at naar Sparekassevirksomheden ikke fik en tilsvarende Udvikling, vilde det være umuligt at fortsætte i det samme Spor, og man skred derfor i 1887 til en indgaaende Undersøgelse af Kassens Status og Værdien af »Bikuben«s Forpligtelser overfor Interessenterne.

Undersøgelsen, der foretoges af Dr. KREBS og Professor WESTERGAARD, var tilendebragt i 1888 og gav Anledning til en Afslutning af Kassen i

dens daværende Form og Indførelsen af en ny »Serie« paa væsentlig andet Grundlag.

Beregningerne gennemførtes paa den Maade, at man i Henhold til den i »Bikuben« erfarede Dødelighed udregnede, hvorledes de enkelte Aarsselskabers og Klassers Portionantal efterhaanden vilde svinde ind, og hvorledes det finansielle Resultat af Alderdomsforsørgelseskassens Virksomhed altsaa vilde blive. Som man kunde vente, var Resultatet for den enkelte *Interessent* særdeles gunstigt, idet den høje Rentefod og de øvrige Fordele svarede til en betydelig Forøgelse af de indskudte Kapitaler. I 28de Aarsselskabs 6te Klasse betød disse forskellige Fordele et Tillæg af 25 pCt., i 5te Klasse af 23 og i 4de af 18 pCt. osv., bortset fra, at Interessenterne intet mærkede til Driftsudgifterne.

Mindre gunstigt stillede det sig for »Bikuben«. Tilskudene til Alderdomsforsørgelseskassens Rentekonti paahvilede vel ikke »Bikuben« som en Forpligtelse, og behøvede saaledes ikke her at komme i Betragtning. Det fortsattes i de følgende Aar med omtrent samme Beløb ca. 16000 Kr., men senere indførtes der Beparelser paa dette Punkt, idet man, efterhaanden som Klasserenten af sig selv voxede ved Arv, kunde inddrage Tilskudene. I Tiden fra 1890 til 1905 var Sparekassens Tilskud til Interessenternes Rentekonti alt i alt 179001 Kr.

Idet disse Tilskud delvis kun rettede sig efter »Bikuben«s øjeblikkelige Status, betegnede de som sagt ikke nogen trykkende Byrde. Anderledes stillede det sig derimod med det indirekte Løfte om at give de fleste af Aarsselskaberne en aarlig Rente af 5 pCt. Denne Byrde var saa meget desto føleligere, fordi de ufuldstændige Portioner kunde fuldstændiggøres vilkaarlig, i de første 23 Aarsselskaber uden Begrænsning, for de andre i de første 5 Aar efter Indtrædelsen, en Begrænsning, som iøvrigt senere er bortfalden. Alt i alt kunde man opgøre »Bikuben«s Ansvar med Hensyn til Rentefoden til 1,1 Mill. Kr. Paa den anden Side kunde man gøre Regning paa, at Reservefonden vilde have Midler nok til at opfylde *sine* Forpligtelser: Tilbagebetaling ved Dødsfald eller Udvandring samt Tilskud til Renterne for at forhindre, at de i *et* Aar blev lavere end det foregaaende. Endvidere maatte man være berettiget til at tage Hensyn til Værdien af de Kapitaler, som i sin Tid vil tilfalde »Bikuben«, naar samtlige Aarsselskaber har naaet højst Rente; Værdien heraf var dog paa den Tid, Opgørelsen foregik, kun henad $\frac{1}{4}$ Mill. Kr.

Det fremgik altsaa tydelig af denne Undersøgelse, at »Bikuben«s An-

svar overfor Alderdomsforsørgelseskassen var meget stort, og først et Stykke ind i det 20. Aarhundrede kunde man gøre Regning paa, at Alderdomsforsørgelseskassens egne Kapitaler kunde strække til til at give Aarsselskaberne alle de Fordele, man havde lovet dem, medens det indtil den Tid maatte paahvile Sparekassen at støtte Kassen ligesom hidtil. Nu — ved »Bikuben«s 50 Aars Jubilæum — er man rykket dette Tidspunkt temmelig nær, saa at det næppe vil vare længe, inden Kassen vilde kunne staa paa egne Ben, uden at Interessenterne vilde komme til at lide derunder. Opgørelsen viser altsaa, at man i Virkeligheden har indrømmet Interessenterne, og da særlig de ældre af disse, større Fordele, end om man blot var kommet ind paa det System at lade Aarsselskaberne selv fortære deres Kapitaler uden iøvrigt at give dem nogen Støtte.

Det fremgaar tydeligt af det udviklede, hvor store Ofre »Bikuben« har bragt for at fremme Alderdomsforsørgelsestanken. Ogsaa efterat Kassens første Serie er bleven sluttet, har »Bikuben« som anført fortsat med Tilskudene. Renteforøgelsen udover 4 pCt. beløber sig for Aarene 1890 til 1905 til 796779 Kr. Hertil kommer saa de nævnte Tilskud til Rentekonti, Hjælpefondens Bidrag, Andel i Agio (201953 Kr.) og gratis Administration i en Del af Aarene (210000 Kr.). »Bikuben« har stadig ladet sig det være magtpaaliggende at hjælpe paa de Aarsselskaber og Klasser, hvis Renteutbytte var mindre tilfredsstillende, saaledes at der derved er ydet Bidrag til Udjævning af de Uregelmæssigheder, som ellers er en naturlig Følge af den Deling i Klasser og Aarsselskaber, der hører med til Grundprinciperne i Alderdomsforsørgelseskassens første Serie.

Om Udbyttet afgiver omstaaende Tavle Oplysninger, gældende for Aaret 1906 (Renterne betalbare 1. Januar 1907). Tavlen angiver, hvor mange Procent af Indskudene, der er opnaaede i de enkelte Selskaber og Klasser i første Serie, og det vil ses, at Maalet, at faa 60 pCt. i Aars-Indtægt, er naaet i ikke saa faa af de ældre Klasser.

Naar Udbyttet, navnlig i ældste Klasse, vexler saa stærkt fra det ene Aarsselskab til det andet, beroer dette i nogle Tilfælde paa, at enkelte Klasser i de enkelte Aarsselskaber fra først af har talt meget faa Medlemmer, saa at en Stigning af Renten til Maximum ikke kan finde Sted. En særlig Rolle spiller imidlertid den tilfældige større eller mindre Dødelighed. Der er her et Slags Lotteri, som bringer en Interessent større Vinding end en anden, hvad der ogsaa altid har været opfattet som et Grundtræk ved denne Ordning. Men iøvrigt har »Bikuben«s Bestyrelse som an-

ført ladet sig det være magtpaaliggende ved direkte Tilskud dels fra Sparekassens Reservefond, dels fra Hjælpefonden at bøde paa Ulighederne, idet man lader de yngre Selskaber og Klasser nyde godt af Tilskudene, efter-

Aarsselskab		1. Klasse	2. Klasse	3. Klasse	4. Klasse	5. Klasse	6. Klasse
1	1857	10,8	9,0	11,4	60,0	60,0	—
2	1858	6,8	9,2	10,9	60,0	60,0	—
3	1859	8,6	13,8	14,5	38,0	60,0	—
4	1860—61	7,7	9,1	13,7	31,2	60,0	—
5	1862	7,4	7,8	13,3	41,8	60,0	—
6	1863	6,8	12,6	15,3	25,7	60,0	—
7	1864	5,7	14,4	7,5	10,0	27,7	—
8	1865	6,4	6,9	13,0	16,6	60,0	—
9	1866	8,7	10,9	8,8	44,0	60,0	—
10	1867	6,7	7,4	7,8	13,0	60,0	47,9
11	1868	6,4	7,9	26,8	9,6	39,1	uddød
12	1869	6,0	9,6	10,1	9,0	44,4	60,0
13	1870	6,3	10,5	8,5	12,6	60,0	26,4
14	1871	5,8	7,5	8,4	10,8	13,6	} uddød
15	1872	6,7	7,1	9,0	9,5	16,6	
16	1873	6,5	6,9	8,4	7,7	22,4	} uddød
17	1874	6,5	7,6	8,9	16,4	15,1	
18	1875	6,4	7,0	9,7	8,6	9,2	22,7
19	1876	6,1	6,9	8,6	8,2	9,1	25,9
20	1877	6,2	6,9	8,4	9,0	9,9	13,3
21	1878	5,8	6,4	7,0	8,2	24,3	60,0
22	1879	5,8	6,1	6,7	8,3	14,2	12,3
23	1880	5,6	6,1	6,6	9,3	8,0	8,6
24	1881	5,0	5,9	6,7	7,5	11,8	17,3
25	1882	5,1	5,9	6,5	7,0	10,5	20,2
26	1883	5,0	5,7	6,1	6,8	9,9	13,6
27	1884	4,8	5,6	5,8	7,0	9,4	15,2
28	1885	4,3	5,5	6,2	6,2	7,6	9,5
29	1886	4,1	5,2	6,5	6,3	7,5	11,7
30	1887	4,0	5,0	5,5	6,9	6,8	12,1
31	1888	4,1	4,8	5,4	6,0	7,5	9,3
32	1889	4,3	4,7	4,9	5,2	6,8	9,0

haanden som de ældre Interessenter ved Rentens naturlige Væxt som Følge af Dødsfald blive saaledes stillede, at man kan forsvare at inddrage disse Tilskud. Da det er de yngste Klasser og de yngste Selskaber, der endnu ikke har nydt godt af denne Hjælp, kommer Skillelinien mellem disse og

de heldigere stillede til at danne ligesom en Trappe; det var i de senere Aar ikke mindst afdøde S. PLUM, der i sin store Interesse for Alderdomsforsørgelseskassen arbejdede for, at dette »Trappesystem« kunde komme til Anvendelse i »Bikuben«.

Af stor Betydning for Alderdomsforsørgelseskassen er den i 1889 efter Initiativ af Formanden for Repræsentantskabet oprettede *Hjælpefond*. Dennes væsentligste Indtægt skulde være en Trediedel af Sparekassens aarlige Overskud efter Fradrag af det Beløb, der udbetaltes Garanterne; efter at Garantien var bortfalden, vedtoges det i 1899 som Hovedregel, at Hjælpefonden skulde have den fulde Trediedel af Overskudet, idet man dog forbeholdt sig at kunne disponere over dette til Afskrivning af Kurs-tab eller til Fordel for Sparekassens Reservefond. Hjælpefondens Beholdning forrentes med 5 pCt. aarlig. Dens Opgave er at støtte Alderdomsforsørgelseskassens enkelte Aarsselskaber eller Klasser, og den skal indtil 1909 udelukkende komme første Serie til Gode, medens de følgende Serier faa Andel i Fordelingen fra det Øjeblik, de have bestaaet i 20 Aar.

Man er ved Anvendelse af disse Bestemmelser friere stillet end ved de Forpligtelser, der tidligere kom til at paahvile Sparekassens Reservefond. Man er til enhver Tid Herre over, hvilke Ydelser der skal udredes, medens Alderdomsforsørgelseskassens Interessenter paa den anden Side i Hjælpefonden have en Garanti for, at Kassen virkelig vil faa Andel i Sparekassens Overskud. I de første 5 Aar voxede Hjælpefonden ikke synderlig. Den udgjorde ved Udgangen af 1893 ca. 60000 Kr. Men i de følgende Aar tog Udviklingen Fart. I disse Aar voxede Sparekasseafdelingens Reservefond meget stærkt, og Hjælpefonden nød godt deraf, saa at den i Løbet af 4 Aar voxede op til næsten en halv Million, et Standpunkt, som den senere omtrent har bevaret. I Aarene 1894—96 bidrog den tilsammen ca. 13000 Kr. til Alderdomsforsørgelseskassen, i det følgende Aar voxede Bidraget til 18600, og har senere gennemsnitlig udgjort ca. 22000 Kr. aarlig, saa at det altsaa har været en betydningsfuld Støtte for Alderdomsforsørgelseskassen.

For yderligere at fremme Udhyttetilvæksten i første Serie og Afviklingen af alle Forpligtelser overfor denne Serie bestemte man i 1889, at naar det ved en Statusopgørelse viste sig, at der var mindst 10 pCt. Overskud i Serien, kunde man dels overlade det til dennes Kapitaler at afholde Ydelserne til Interessenterne, saa at Kassen altsaa kom til at bære sig selv, dels lade en Del af Overskudet komme Interessenterne til Gode, medens Resten (dog højst en Fjerdedel) skulde være til Fordel for de følgende Serier.

Den *anden Serie* af Alderdomsforsørgelseskassen, som blev Resultatet af Undersøgelserne og Overvejelserne i 1887—88, er i flere Henseender meget forskellig fra den første. Man gik over fra at lægge Vægten paa *Renten* til at lægge Vægten paa *Kapitalen*. »Bikuben« gjorde sig herefter kun ansvarlig for Kapitalens Tilstedeværelse, men bandt sig ikke hverken juridisk eller moralsk til at yde nogen højere Rente, end Kapitalen virkelig afkastede. Hver Interessent i den nye Serie, der kom til at danne en Helhed uden Deling i Aarsselskaber, fik en Bog, hvori hans Indskud, Arv og Rente kunde indføres, saaledes at han til enhver Tid havde Overblik over, hvor stor hans Konto var. Arven fordeltes paa rationel Maade under Hensyntagen til Dødeligheden i de enkelte Aldere, idet der dog, ligesom i Børneforsørgelseskassen, indrettedes to Afdelinger A og B, eftersom man ønskede delvis Tilbagebetaling ved Død eller ikke ønskede det, i hvilket sidste Tilfælde Kapitalen vilde voxé hurtigere. Det blev stillet Interessenten frit, om han vilde hæve Renten eller lade den tilskrive, og han kunde frit gøre yderligere Tilskud, naar han vilde; kun maatte de samlede Indskud ikke overstige 5000 Kr.

For at muliggøre det for Interessenterne at fortære deres Kapital, og saaledes i deres Levetid komme til at drage den fulde Nytte deraf, fastslog man dernæst, at Kontoen under visse Betingelser kunde omskrives helt eller delvis til Livrente efter Tarifen for Statsanstalten for Livsforsikring; en saadan Ordning *skal* foretages, naar Interessenten er bleven 70 Aar. Den Risiko, som »Bikuben« saaledes kom til at løbe, skulde den kunne overføre paa Statsanstalten; senere medførte den nye Livsforsikringslov, at denne Overførelse af Risikoen ved en Lovforandring gjordes obligatorisk.

Denne nye Serie traadte i Kraft 1. Januar 1890 og har i Aarenes Løb haft følgende Tilgang (se omstaaende Tabel).

Skønt en stor Del af Alderdomsforsørgelseskassens første Series Medlemmer i de første Aar af denne Periode var stærkt optagne af at supplere deres ofte talrige ufuldstændige Indskud i Seriens Aarsselskaber, var Tilgangen til anden Serie dog ikke utilfredsstillende, og Kapitalen er efterhaanden voxet til $\frac{3}{4}$ Mill. Kr., men rigtig indarbejdet i Publikums Bevidsthed er denne Serie aldrig blevet, og efterat man i 1899 var begyndt at planlægge en ny Serie, sank Tilgangen en Del. Dog viser Tallene, at der stadig er en Del, som sætte Pris paa den skildrede Ordning, saaledes at ogsaa denne Serie maa siges at have en Mission at udrette.

Serien faar ligesom de andre Andel i Agio, tilsammen for 1890—95 12900 Kr., og de første 8 Aar havde den ingen Driftsudgifter at bære, i hvert Fald er Driften ligesom i første Serie ikke baaret direkte af Interessenterne, men af Reservefonden. Udover dette har »Bikuben« hidtil ikke kunnet gøre ret meget for denne Gren af Virksomheden; Interessenternes Kapitaler ere blevne forrentede til 4 pCt. aarlig Rente. Paa den anden Side

Aar	Indskud Kr.	Indestaende ved Aarets Slutning Kr.
1890	53499	53499
1891	49482	103418
1892	66746	172222
1893	46964	224221
1894	53957	285174
1895	55637	348560
1896	41846	399343
1897	56409	468457
1898	44990	526384
1899	29427	567236
1900	22242	596732
1901	13470	623124
1902	21288	655714
1903	28533	693981
1904	22173	719671
1905	18638	753054
Tilsammen:	625301	

vil denne Serie have Udsigt til i sin Tid at nyde lige saa store Fordele som første Serie, dels ved Arv efter denne, dels derved, at »Bikuben«s Kræfter, efterhaanden som Aarene gaa, forhaabentlig vil kunne frigøres. Alle de Interessenter i 2den Serie, som ere indtraadte i en yngre Alder og har Tid til at vente med Nydelsen af Renten, vil saaledes have grundet Haab om efterhaanden at nyde godt af Seriens Forbindelse med »Bikuben«, selv om eventuelle Tilskud vil faa andre Former og maaske ogsaa faa langt mindre Præg af bestemte Tilsagn fra »Bikuben«s Side end de forskelligartede Tilskud til første Serie har haft.

Med den i 1899 vedtagne 3die Serie af Alderdomsforsørgelseskassen

gjorde »Bikuben« som anført paany et Skridt tilbage henimod den oprindelige Ordning, idet man atter byggede paa *Tontineprincippet* uden at benytte Omskrivning til Livrenter. Men medens man ellers ved Tontiner bevarer Kapitalen, indtil den længstlevende er død, indrettede man nu et System, hvorefter den enkelte Klasse indenfor Aarselskabet efterhaanden selv kunde nyde godt af Kapitalen, der gradvis skal fortæres, saaledes at der fra Begyndelsen kan ydes en højere Rente, end man ellers kunde gøre Regning paa. Begyndelsesrenten var for første Klasse (Børn under 10 Aar) kun lidet højere end 4 pCt., hvad der var ganske naturligt, da der vil gaa ca. 80 Aar, inden denne Klasse kan naa op fra Begyndelsesrenten til

ALDERDOMSFORSØRGELSESKASSENS III. SERIE

Aar	Nye Portioner	Nye Indskud	Tilskud til tidligere Aarselskaber Kr.	Indestaaende Kapital ved Aarets Slutn. Kr.
1900	3617	108525	—	108525
1901	3501	91186	9147	211845
1902	3764	107812	26283	352319
1903	3878	125196	37892	525522
1904	3499	109325	32924	682037
1905	3208	98895	43070	842156
Tilsammen :	21467	640939	149316	—

Maximumsrenten 40 pCt., og den frigjorte Kapital henført til Nutiden kun udgør et forholdsvis lille Beløb. Anderledes med de ældre Klasser; i 5te Klasse har man saaledes kunnet sætte Begyndelsesrenten til næsten $4\frac{2}{3}$ pCt. Forat dække sig mod Risikoen ved en Rentenedgang har man vedtaget Bestemmelser om, at den Rente, der tilgodeskrives Interessenterne, kan nedsættes, naar Forholdene kræver det. Iøvrigt er Serien for en stor Del indrettet efter de samme Principer som første Serie, man genfinder Bestemmelser om de lige store Portioner, om fuldstændige og ufuldstændige Indskud, og man har fremhævet Ligheden ved at give Aarselskaberne i første og tredje Serie fortløbende Numre, saa at der hidtil er dannet 33te til 38te Selskab i denne Serie.

Tilgangen har, som ovenstaaende Tal udviser, været ganske tilfredsstillende, skønt de øjeblikkelige Fordele ligesom ved anden Serie ikke have kunnet gøres synderlig tillukkende; Reservefonden har afholdt alle Drifts-

udgifterne, der dog kun have udgjort $1\frac{1}{3}$ pCt. af Indskudene; Andelen i Agio har i det hele udgjort 3519 Kr.

For at faa et samlet Overblik over Tilgangen i de forløbue 16 Aar til alle de tre Serier, der tilsammen ved Udgangen af 1905 havde en Kapital paa 9 Mill. Kr., kan man sammenlægge de i det foregaaende angivne Tal for hvert Aar. Man faar da følgende Resultat:

Aar	Samlet Indskud i Aarets Løb Kr.	Aar	Samlet Indskud i Aarets Løb Kr.
1890	244953	1898	135691
1891	205106	1899	113446
1892	206872	1900	182874
1893	181060	1901	150950
1894	275606	1902	182285
1895	128854	1903	222676
1896	143721	1904	185697
1897	145620	1905	189883

Alt i alt er der i de 16 Aar indgaaet 2895294 Kr., i Gennemsnit altsaa ca. 180000 Kr. om Aaret, et Beløb, der vel ikke kan maale sig med den enorme Tilstrømning i de sidste Aaringer af Firserne, men som dog af-

Aar	Mill. Kr.	Aar	Mill. Kr.
1890	5,172	1898	7,316
1891	5,428	1899	7,504
1892	5,714	1900	7,751
1893	6,036	1901	7,972
1894	6,407	1902	8,225
1895	6,629	1903	8,521
1896	6,863	1904	8,771
1897	7,098	1905	9,040
		1906	c. 9,309

giver et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om, at der stadig i Samfundet er Brug for den Virksomhed, som »Bikuben« har udfoldet i et halvt Aarhundrede til Fremme af Alderdomsforsørgelsestanken.

Resultatet af Tilgangen til Kasserne vil ses af ovenstaaende Oversigt

over den i alle tre Serier tilsammen ved Slutningen af hvert Aar inde-
staaende Kapital i Mill. Kr.

I første Serie alene voxede Kapitalen i denne Periode ved Fuldstændiggørelser med 2½ Mill. Kr.; Resten af de 4 Mill. Kr., der ere komne til, skyldes Tilgangen til de øvrige Serier.

De betydelige Kapitaler, der saaledes ere opsamlede i »Bikuben«s Forsørgelseskasse, holdes strengt adskilte fra de øvrige Midler. Dette Princip har været gennemført i lang Tid, og ved Aflattelsen af Lovene af 1889 søgte man at give det et tydeligt Udtryk ved i § 79 at fastslaa, at hver af Forsørgelseskasserne og deres Seriers Midler holdes afsondrede fra hverandre indbyrdes og fra Sparekassens Midler, og at Forsørgelseskasserne ikke har noget som helst Ansvar for Sparekassens Opfyldelse af dens Forpligtelser, ligesom Sparekassen ikke har noget Ansvar for Opfyldelsen af Forsørgelseskassernes Forpligtelser. At Forsørgelseskasserne desuagtet har stor Fordel af Forbindelsen med Sparekassen, er tilstrækkelig paavist ovenfor. Forsørgelseskassernes Kapitaler og Reservefonds anbringes saavidt muligt i Prioritetsobligationer efter Reglerne for Umyndiges Midler eller, hvor dette ikke til enhver Tid kan ske, i indenlandske Stats-, Kommune- eller Kreditforeningsobligationer. Til Sikkerhed for Baandlæggelsen anvendes Prohibitivpaategning paa Panteobligationerne, ligesom Kreditforeningsobligationer noteres som tilhørende den paagældende Kasse, og Statsobligationer ombyttes med Indtegningsbevis paa Kassens Navn.

BIKUBENS FORVALTNINGSADFDELING

ED en Skrivelse af 17. August 1892 til Forretningsudvalget og Direktionen henlede Repræsentantskabets Formand Opmærksomheden paa den Trang, der utvivlsomt var i Samfundet til Oprettelsen af et privat »Formynderi«, der kunde bestyre Kapitaler, som ikke efter Lovgivningens Bestemmelser skulde anbringes i Overformynderiet, og som de paagældende ikke selv saa sig i Stand til at forvalte. Et saadant Institut vilde det være meget vanskeligt at faa i Gang, naar det skulde staa paa egne Ben, da man ikke kunde vente nogen videre Tilgang i de første Aar, og Administrationsudgifterne let kunde blive uforholdsmæssig store, derimod kunde en bestaaende Institution som »Bikuben« uden Fare prøve denne Tanke i Tilknytning til hele sin øvrige Virksomhed.

Formandens Tanke vandt hurtig Tilslutning. Man kom snart paa det rene med, at her var en smuk Opgave for »Bikuben«. Imellem den Virksomhed, som er henlagt til Overformynderiet, og de Depositumsforretninger, som Bankerne paatage sig, idet de besørge Opbevaring af Værdipapirer, Opkrævning af Kupons og Eftersyn af Udtrækningslister, maatte der ligge en hel Række af Forretninger, som ganske naturlig kunde henvises til en saadan Forvaltningsafdeling. Snart vilde det dreje sig om et Legat, hvis aarlige Udbetalinger Forvaltningsafdelingen kunde paatage sig, eller om visse bestemte Ydelser, som en eller anden Velgører kunde ønske udbetalt til bestemte Personer f. Ex. under deres Studier, snart om Kapitaler, som ejes af mindreaarige eller Enker, snart om Foreninger, der ved Forvaltningsafdelingens Hjælp kunde fritages for Pengeansvar, i Stedet for selv med langt større Bekostninger at drage Omsorg for Pengemidlernes Bestyrelse.

En saadan Afdeling vilde kunne paatage sig retslige Skridt, Anmeldelse i Boer og desl., Oppebørsel af Renter eller andre Ydelser osv., medens man fra første Færd var klar over, at man ikke skulde knytte Be-

styrelse af faste Ejendomme dertil. Paa Bestyrelsesmødet den 31. Maj 1893 sluttede Repræsentantskabet sig til Tanken, og der blev udarbejdet en Plan, som vedtoges den 16. Aug. s. A. og derefter indsendtes til Indenrigsministeriet. Efter forskellige Forhandlinger med dette, navnlig med Hensyn til Garantien for de indgaaede Forpligtelser, opnaaede »Bikuben«

Aar	Ved Aarets Slutning var		
	Antallet af Konti	den indestaaende Kapital Mill. Kr.	Aarets Indtægt Kr.
1895	25	1,18	2653
1896	48	1,57	1974
1897	76	2,64	3362
1898	104	3,30	4283
1899	116	4,13	4672
1900	140	4,66	5595
1901	174	5,15	6653
1902	191	5,30	5600
1903	218	5,70	6465
1904	243	6,18	6629
1905	276	6,73	7443
1906	312	7,67	9072

under 11. Juni 1894 kgl. Stadfæstelse paa det fornødne Tillæg til Lovene. Forvaltningsafdelingen traadte i Kraft 1. Juli s. A.

Lovene bestemmer, at de under Afdelingen hørende Midler skal holdes afsondret fra de andre Afdelingers Midler, og Afdelingen har intet Ansvar for Opfyldelsen af Forsørgelseskassernes Forpligtelser eller omvendt. Til Sikkerhed for Opfyldelsen af Forvaltningsafdelingens Forpligtelser udsøndredes $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. fra Sparekassens Reservefond; dette Beløb skulde særlig hæfte for Forvaltningsafdelingen, og først naar dens Forpligtelser vare opfyldte, i anden Række for Sparekassens Forpligtelser. Forvaltningsafdelingen skulde bære sine egne Driftsudgifter, dog kunde Bestyrelsen lade Sparekassens Reservefond udrede Administrationsudgifterne, paa samme Maade som den kan gøre det overfor Forsørgelseskasserne. — Der finder udelukkende særskilt Forvaltning Sted af de enkelte Kapitaler, og de i Afdelingen indestaaende Midler er uden noget som helst gensidigt Ansvar.

Betalingen fastsattes til 1 pro mille (for Legatkapitaler 1 pCt.) i Ind-

skrivningsgebyr, eller ved senere Forøgelse af Kapitalen, dog mindst 10 Kr.; endvidere skulde der aarlig betales 2 til 4 pCt. af Renteudbyttet efter Kapitalens Størrelse. Ved periodiske Udbetalinger og andre ikke særlig nævnte Forretninger maatte Betalingen bero paa Direktionens Skøn.

Afdelingen har selvfølgelig ikke kunnet vente nogen særlig stærk Tilgang i de første Aar, idet den først efterhaanden maa indarbejdes i Bevidstheden, og adskillige Forretninger, som efterhaanden overtages, vil sikkert stamme fra Dispositioner, som er tagne, længe inden Forretningen bliver til Virkelighed. Dog viser foranstaaende Oversigt, at der har været god Brug for Forvaltningsafdelingen, og der har i de 12 forløbne Aar vist sig en stadig Fremgang i Afdelingens Benyttelse.

Af de afsluttede Forretninger heror en Del paa Gaver i levende Live, idet vedkommende Kapital baandlægges enten for Modtageren selv eller for at sikre en for Trediemand bestemt Rentenydelse; undertiden drejer det sig om Kapitaler, som Ejeren midlertidig ønsker bestyrede paa Grund af Bortrejse, Sygdom eller af andre Aarsager. Endvidere har Afdelingen Bestyrelsen af forskellige Legatkapitaler, med eller uden Besørgelse af Udbetaling til Legatnyderne, fremdeles en Tontine, Kapitaler til Sikkerhed for periodiske Udbetalinger, Underholdningsbidrag osv., alt i alt en broget Sammensætning, der viser, hvormange forskelligartede Opgaver der her kan blive Tale om.

Lægger man Forvaltningsafdelingens Kapitaler til Sparekassebeholdningen, Forsørgelseskassernes Beholdning og samtlige Reservefonds faar man ved Udgangen af 1906 en samlet Sum af godt 82½ Mill. Kr., et Vidnesbyrd om, at der ikke er blevet arbejdet forgæves af »Bikuben« i de 50 Aar, den har bestaaet.

»BIKUBEN«S BESTYRELSE

(ultimo 1906)

REPRÆSENTANTSKAB:

JENSEN, P. G. C., Højesteretssagfører, K. af Dbg., Dbmd., Formand *).
FENGER, T. J., Læge.
FERSLEV, C. V., Herredsfoged, R. af Dbg., Ribe.
FRIIS, M. P., Departementschef i Justitsministeriet, R. af Dbg., Dbmd., MfDR.
GAMMELTOFT, Carl, Direktør, R. af Dbg., Dbmd. *).
GRAM, F., Etatsraad, R. af Dbg. *).
HAMMERICH, H., Etatsraad, R. af Dbg., Dbmd.
KREBS, C., Dr. phil.
KØEDT, A. PESCHCKE, Grosserer *).
MELCHION, J., Skolebestyrer.
MUUS, O. B., Grosserer, R. af Dbg.
MUUS, V., Ritmester, Godsejer, R. af Dbg., Sørup.
MÜLLER, Carl, Kjøbmand, R. af Dbg., Roskilde.
NIMB, J. H., Dampmøller.
USSING, C., Dr. jur., Overretsassessor *).
WADUM, Landinspektør *).
VETT, EMIL, Grosserer, R. af Dbg.
ØLLGAARD, Birkedommer, R. af Dbg.

*) Tillige Medlem af Forretningsudvalget.

DIREKTION:

BÜLOW, Soph., Overretssagfører, Direktionens Formand, R. af Dbg.
WESTERGAARD, H., Dr. i Statsvidenskab, Professor ved Universitetet, R. af Dbg.
BERG, V., cand. mag.

BIKUBENS KONTORER:

Hovedkontoret: Silkegade 8.

Afdelingskontorer:

Nørrebrogade 11. Østerbrogade 19. Vesterbrogade 33. Børsgade 8. Aaboulevard 15.

KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIOTHEK

EXLI

BRIS